

“...บ้านเมืองของเราสงบสุขมาช้านาน เพราะเรามีความเป็นปึกแผ่นในชาติ
และต่างบำเพ็ญกรณียกิจ ทำหน้าที่ให้สอดคล้องเกื้อกูลกัน เพื่อประโยชน์ของชาติ
คนไทยทุกคนจึงควรระดมทรัพยากรในข้อนี้ให้มาก และตั้งใจประพฤติตัว ปฏิบัติงานให้สมบูรณ์และหนัก
เพื่อให้สำเร็จประโยชน์ส่วนรวม เพื่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติบ้านเมืองไทย...”

พระราชดำรัส

ในการเสด็จออกมหาสมาคมในงานพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พุทธศักราช ๒๕๕๖

ณ ท้องพระโรง ศาลาราชประชาสมาคม วังไกลกังวล

วันพฤหัสบดีที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๖

สารบัญ

สรุปผู้บริหาร

๓

ความเป็นมา มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

๑๔

และสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ

คณะกรรมการ

๑๗

หลักการดำเนินงานและแนวทางปฏิบัติงาน

๑๙

กรอบการดำเนินงานตามมติคณะกรรมการ

๒๑

สรุปการดำเนินงานปิดทองหลังพระฯ

๒๔

งบการเงิน ปี ๒๕๕๖

๖๖

แผนงานในปีงบประมาณ ๒๕๕๗

๘๔

ภาคผนวก

๑๐๖

การดำเนินงานของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ และสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ในปี ๒๕๕๖ คือ ก้าวที่สำคัญยิ่งในกระบวนการพัฒนาตามแนวทางของปิดทองหลังพระฯ ที่มุ่งให้ชุมชน “อยู่รอด พอเพียง และยั่งยืน”

หลังจากดำเนินโครงการมาได้ ๔ ปี นับแต่โครงการพื้นที่ต้นแบบบูรณาการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดน่าน โครงการแรกที่เริ่มต้นในพื้นที่นำร่องขนาดเล็ก ๓ อำเภอ ขยายสู่พื้นที่ต้นแบบจังหวัดอุดรธานี เพชรบุรี กาฬสินธุ์ และอุทัยธานี ด้วยแนวทางส่งเสริมให้ชุมชนลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ จากการเพิ่มผลผลิตข้าว ปลูกพืชอาหาร เลี้ยงสัตว์ ควบคู่กับการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ เช่น การพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งน้ำ การปรับปรุงปัจจัยการผลิตพื้นฐาน ทั้งน้ำ ดินและเมล็ดพันธุ์ ส่งเสริมความรู้ด้านการเพาะปลูก การจัดตั้งและบริหารกองทุนต่างๆ แปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อให้ชาวบ้านในพื้นที่ต้นแบบพ้นจากการกู้ยืมกู้ใช้ มีอาหารพอเพียงตลอดปี สามารถชำระหนี้สินได้ ตามขั้นตอน “อยู่รอด” “พอเพียง” และท้ายสุด คือ “ยั่งยืน”

กระบวนการพัฒนาเพื่อก้าวสู่ความ “ยั่งยืน” มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มุ่งส่งเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยการพัฒนา “คน” ให้เป็นแรงขับเคลื่อนสู่เป้าหมายและความสำเร็จ ด้วยการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอน

มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ร่วมกับภาคีเครือข่าย เช่น มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ มูลนิธิรากแก้ว กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทั้งส่วนกลางและในพื้นที่โครงการฯ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน จึงร่วมกันพัฒนา “คน” ทุกระดับ ตั้งแต่เจ้าหน้าที่อาสาสมัครพัฒนาหมู่บ้าน ชาวบ้านในพื้นที่โครงการฯ ข้าราชการเจ้าหน้าที่ จนถึงนิสิต นักศึกษา เพื่อให้เยาวชนคนรุ่นใหม่เป็นกำลังสำคัญของกระบวนการพัฒนาต่อไปในอนาคต ด้วยการเพิ่มศักยภาพ ส่งเสริมความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ตลอดจนความเข้าใจสภาพปัญหาที่แท้จริง เพื่อนำองค์ความรู้และประสบการณ์มาประยุกต์ใช้อย่างได้ผลต่อไป

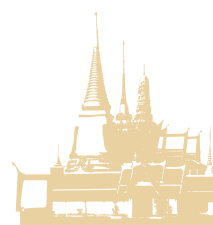
เริ่มที่การพัฒนาชาวบ้านในพื้นที่โครงการฯ มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มุ่งให้ชาวบ้านทราบข้อมูล ข้อเท็จจริง ตระหนักและเข้าใจต้นทุนทรัพยากร สภาพปัญหา วัตถุประสงค์ โอกาสทางเลือกและข้อจำกัดต่างๆ รวมทั้งศักยภาพของตนในการแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยชุมชนเอง ด้วยการให้ชุมชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนและร่วมทำในทุกขั้นตอนทุกกิจกรรม เช่น ในการปลูกป่า ที่จังหวัดน่าน ชาวบ้านจะมีส่วนร่วมตั้งแต่การเพาะกล้า การปลูก การจัดตั้งคณะกรรมการดูแลป่าและจัดทำกฎระเบียบชุมชนว่าด้วยการใช้ประโยชน์และดูแลรักษาป่าอนุรักษ์และป่าใช้สอย ตามหลักการ “ปลูกป่า ปลูกคน”

นอกจากนี้ ยังสนับสนุนชาวบ้านในพื้นที่โครงการฯ ได้รับการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มความรู้ด้านการเกษตร การเพิ่มผลผลิต การต่อยอดความรู้ การจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอด และเรียนรู้การทำเกษตรประณีตในพื้นที่จังหวัดน่าน การเชื่อมโยงและถ่ายทอดองค์ความรู้ ต่างๆ จากนักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การแปรรูปหมูเหมยซาน การบริหารจัดการ กลุ่มผู้ใช้น้ำ การผลิตข้าวอินทรีย์ครบวงจร การบริหารจัดการกลุ่มกองทุน การทำน้ำหมักชีวภาพ ไส้แมลง ฯลฯ ที่จังหวัดอุดรธานี การทำแปลงสาธิตชาวบ้านปลูกผักกินเองบนพื้นที่ สาธารณประโยชน์ ที่บ้านโป่งลึกบางกลอย จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งชาวบ้านมีส่วนร่วมทั้งการออกแบบ ทำแปลงและวางระบบน้ำ ซึ่งทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญของชาวบ้านในการบริหารจัดการด้วยตนเอง โดยเริ่มจากจุดเล็กๆ

การเชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านการเกษตร นอกจากจะได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน ราชการในพื้นที่ เช่น เกษตรจังหวัด พัฒนาที่ดิน ปศุสัตว์ ประมง ชลประทาน ฯลฯ แล้ว ยังร่วมกับภาคีเครือข่าย เช่น โครงการพระดาบสสัญจร มูลนิธิพระดาบส เปิด “คลินิกเกษตร” เชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านการเกษตรให้แก่ชาวบ้านใน ๑๐ จังหวัด มูลนิธิขวัญข้าว และสถาบัน การศึกษา เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เพื่อเสนอทางเลือก ใหม่ในการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น ให้ชุมชนจัดการตนเอง กำหนดรูปแบบการพัฒนา ให้เหมาะกับชุมชน พัฒนาคุณภาพคน โดยปลูกฝังจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม และทางเลือก ในการพัฒนาควรเป็นทางเลือกที่หลากหลาย เป็นต้น

ความสำเร็จจากการพัฒนาคน ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาลดลงไปได้ด้วยความคิดร่วมกันของคนที่เกี่ยวข้อง เช่น การแบ่งปันให้ทุกพื้นที่ได้รับประโยชน์จากน้ำอย่างเท่าเทียมกัน การร่วมกันทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ส่วนรวม เช่น สร้างโรงสีชุมชน

ปิดทองหลังพระฯ ยังเน้นการเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่ภาคสนามของมูลนิธิ ด้วยการจัดอบรมเพิ่มความรู้ต่างๆ ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เสวนาร่วมกับเครือข่ายเพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการทำงาน

สำหรับข้าราชการในพื้นที่ และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นกลไกสำคัญขับเคลื่อนการทำงาน ก็จะเข้ามาร่วมเรียนรู้และปฏิบัติงาน เป็นคณะทำงานระดับพื้นที่ ทั้งที่จังหวัดอุทัยธานี กาฬสินธุ์ เพชรบุรี ตั้งแต่การสำรวจข้อมูลเศรษฐกิจ สังคม เรียนรู้การทำงานบนพื้นฐานความต้องการที่แท้จริงของชาวบ้าน เรียนรู้การทำงานด้วยความเข้าใจบริบทของชุมชน ปรับการทำงานตามสถานการณ์ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวบ้าน แล้ววางแผนงานร่วมกัน

ในโครงการปลูกป่าต้นน้ำจังหวัดน่าน ยังมีการฝึกอบรมหลักสูตร **“ปลูกคน ปลูกป่า ตามตำราแม่ฟ้าหลวง”** ให้แก่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ปฏิบัติงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่หัวหน้าป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อสร้างบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน และพร้อมจะปฏิบัติงานดูแลคุ้มครองทรัพยากรป่าไม้และพื้นที่ระบบนิเวศโดยรวม ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์

มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ยังส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม และมีจิตอาสา ได้รับการพัฒนาศักยภาพ เพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ มีคุณธรรมและมีจิตสำนึกในหน้าที่การเป็นพลเมืองดี มีโอกาสทางการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ด้วย “ทุนเศรษฐกิจพอเพียงของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ” พร้อมทั้งจัดกิจกรรมเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจ เพื่อให้เยาวชนเรียนรู้หลักคิดและแนวปฏิบัติ ในการพัฒนาชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา และศึกษาชุมชนวิถีพุทธแบบพอเพียง แลกเปลี่ยน เรียนรู้วิถีชีวิต เรียนรู้การเข้าใจผู้อื่น เรียนรู้และเข้าใจหลักการแนวทางพัฒนาชนบทตาม แนวพระราชดำริ เรียนรู้และเข้าใจภูมิสังคม เศรษฐกิจและสังคมของชุมชน และได้รู้จักตัวตน มากขึ้น เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการกำหนดเป้าหมายชีวิต

การสร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่อีกส่วนหนึ่ง ยังดำเนินการโดยภาคีเครือข่าย คือ มูลนิธิ รากแก้ว ร่วมกับ ๕๑ มหาวิทยาลัย จาก ๒๓ จังหวัด เพื่อส่งเสริมการมีจิตอาสาและสร้าง ประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นิสิต นักศึกษาผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ด้วยการให้นิสิต นักศึกษา ลงพื้นที่สำรวจวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับชุมชนและวางแผนแก้ปัญหาของชุมชน โดยนำความรู้ และทรัพยากร ตลอดจนความเชี่ยวชาญของคณาจารย์มาพัฒนาร่วมกับชุมชน พร้อมกับ ให้นิสิต นักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการพัฒนาที่หลากหลาย สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้คนใน ภูมิภาค และเรียนรู้การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของนิสิต นักศึกษา และสนับสนุนให้มีจิตอาสาช่วยเหลือสังคมและประเทศชาติต่อไป

การดำเนินการในปี ๒๕๕๖ ของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ จึงกล่าวได้ว่า เป็นปีแห่งการเริ่มต้นพัฒนาคน เพื่อให้คนทุกภาคส่วน ทุกระดับชั้น เป็นเครื่องมือสำคัญที่มีประสิทธิภาพสำหรับการพัฒนาชาติต่อไป.

สาร
ประธานกรรมการ
มูลนิธิปิดทองหลังพระ: สืบสานแนวพระราชดำริ

ความเหลื่อมล้ำต่ำสูง รวมทั้งความไม่เสมอภาคในโอกาสของชีวิตในประเทศไทยเรา ไม่ว่าจะเป็นเกิดจากปัจจัยใดๆ ก็ตาม ได้ส่งผลกระทบให้เกิดความแตกแยกและความง่อยเปลี้ยเสียขาขององคัพยพต่างๆ ของบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบต่อชาวนานาชาติไร้ที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ ดังปรากฏในช่วงเหตุการณ์ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๗

แต่คนไทยต้องปลูกเร้าความหวังและร่วมกันฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อลุกขึ้นและเดินไปข้างหน้าพร้อมๆ กัน

ความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศย่อมขึ้นอยู่กับกรสร้างคามเข้มแข็งให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มผู้ที่ยังด้อยโอกาสในชนบทที่เป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศ

ดังนั้นการทำงานของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ โดยสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ ในปีที่ผ่านมาจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยยะสำคัญ เป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ เกิดการเปิดพื้นที่พัฒนาใหม่ในจังหวัดเพชรบุรี อุทัยธานี และกาฬสินธุ์ และการเริ่มกระบวนการทบทวนการทำงานอย่างเป็นระบบทั้งในพื้นที่จังหวัดน่าน และอุดรธานี เพื่อให้พื้นที่พัฒนาทุกแห่งเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนเป็นต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ของประชาชนจากภูมิสังคมต่างๆ ได้อย่างแท้จริง

ทั้งหมดนี้ยังคงยึดแนวพระราชดำริและบูรณาการทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่อย่างจริงจังสม่ำเสมอ ตามแนวทางโดยใช้ศาสตร์ของพระราชาเข้าไปแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างกว้างขวาง

งานต่างๆ เหล่านี้เกิดความก้าวหน้าตามความคาดหวังด้วยความร่วมมือ สนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ ทั้งภายในสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ และจากในพื้นที่พัฒนา ซึ่งต่างตระหนักชัดเจนว่าความสุข ความเจริญของสังคมย่อย ย่อมนำมาสู่ความเจริญมั่นคงของส่วนรวมในที่สุด

ในนามประธานกรรมการมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ผมขอขอบคุณทุกๆ ท่านมาในโอกาสนี้ และขอให้งานที่สร้างความสุขแก่ประชาชนและความมั่นคงแก่ชาติของเราเนี้ นำความสุขและภาคภูมิใจแก่ทุกท่านตลอดไป

(สม วัฒนชัย)

(ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์เกษม วัฒนชัย)

ประธานกรรมการมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

สาร
ประธานกรรมการ
สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจการ
ปิดทองหลังพระ: สืบสานแนวพระราชดำริ

มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ และสถาบันฯ ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติงานให้แก่มูลนิธิ มีอายุครบ 4 ปีในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2557 นับจากวันที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มีพระมหากรุณาธิคุณเสด็จทรงเป็นประธานในงานเปิดมูลนิธิและสถาบัน ร่วมกับสมาคมองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต่างๆ ณ จังหวัดเชียงใหม่เมื่อปี 2553

นับจากเวลานั้นเป็นต้นมา งานปิดทองหลังพระฯ มีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก แม้จะเป็นช่วงเวลาอันสั้น ปิดทองหลังพระฯ ได้รับคำชักชวนให้นำนวพระราชดำริไปช่วยแก้ไขปัญหาคือความเดือดร้อนของประชาชนในหลายพื้นที่ ทำให้ในปีที่ผ่านมา มีพื้นที่พัฒนาที่สำคัญเปิดขึ้นใหม่ ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดกาฬสินธุ์

สำหรับพื้นที่พัฒนาที่มีอยู่เดิม ทั้งในจังหวัดน่านและจังหวัดอุดรธานี ก็ได้มีการขยายและปรับปรุงงานร่วมกับหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่เพื่อเพิ่มประสิทธิผลและความเข้มแข็งแก่ชุมชน โดยเฉพาะในจังหวัดน่าน ซึ่งสามารถเพิ่มผลผลิตได้ยั่งยืนขึ้นอย่างน่าพอใจ ชุมชนทั้งในพื้นที่พัฒนาปิดทองหลังพระฯ และในพื้นที่อื่นๆ เข้ามาร่วมในโครงการปลูกป่า ซึ่งมีมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์เป็นเจ้าภาพหลัก

ความก้าวหน้าที่กล่าว เป็นเครื่องชี้ประการหนึ่งให้เห็นว่าการบูรณาการเพื่อนำนวพระราชดำริไปสู่ประชาชนนั้น เป็นหนทางที่ถูกต้องของประเทศ เหมาะสมแก่การบรรเทาและแก้ไขปัญหาความยากลำบากของประชาชน ซึ่งท่านจะเห็นได้จากเนื้อหาในรายงานฉบับนี้

อย่างไรก็ตาม แม้โครงการพัฒนาเหล่านั้น จะมีความก้าวหน้า แต่ก็มีอุปสรรคที่จะต้องแก้ไขไปพร้อมๆ กัน โดยเฉพาะในขั้นตอนการเปลี่ยนผ่านจากระยะความอยู่รอดไปสู่ความพอเพียง หรือระยะความพอเพียงไปสู่ความยั่งยืน อุปสรรคดังกล่าวยังนับเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของภาคีการพัฒนาทั้งจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา คณะกรรมการได้ให้ความสนับสนุนแก่กิจกรรมการพัฒนาต่างๆ อย่างเต็มกำลังความสามารถ ด้วยเจตนาร่วมกันในการบำบัดทุกข์ของประชาชน และในปีที่ผ่านมา กองทัพบกได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากที่กาฬสินธุ์ เพื่อร่วมช่วยเหลือประชาชนด้วยแนวพระราชดำริไปด้วยกัน

ผมจึงขอขอบคุณกรรมการทุกท่าน ตลอดจนภาคีต่างๆ เช่น มูลนิธิอุทกพัฒน์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน) สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) และทุกหน่วยงานในพื้นที่ที่เข้ามาร่วมสนับสนุนงานพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเข้มแข็งของข้าราชการในจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งระดับจังหวัด ท้องถิ่น ท้องที่ และพระสงฆ์ และหวังว่าทุกท่านจะร่วมกันสร้างสังคมชนบทให้พัฒนาเพื่อความสุขของสังคมโดยรวมต่อไป

(หม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล)

ประธานกรรมการสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ
สืบสานแนวพระราชดำริ

สาร
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

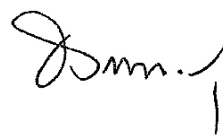
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีความภาคภูมิใจยิ่งที่ได้ร่วมจัดตั้งมูลนิธิ ปิตทอหงหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ และสถาบันส่งเสริมและพัฒนานักการมปิตทอหงหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ เพื่อให้รับผิชอบภารกิจด้านการจัดการความรู้ และการส่งเสริมการพัฒนาตามแนวพระราชดำริออกไปสู่ชุมชนอย่างเป็นระบบกว้างขวาง เพื่อให้แนวพระราชดำริเป็นแนวทางพัฒนาหลักของประเทศ

มูลนิธิปิตทอหงหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำรินุรณาการการทำงานกับหน่วยงานทุกระดับที่เกี่ยวข้อง และประสานนำความรู้ ๓ ส่วนมาใช้แก้ไขปัญหและพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย ๑. องค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ ๒. ความรู้สากล และ ๓. ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นการบริหารจัดการที่จะช่วยให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ไปสู่อาสาสมัครพัฒนาหมู่บ้าน และประชาชนในพื้นที่ด้วย

การดำเนินงานในปี ๒๕๕๖ นอกจากโครงการที่ดำเนินงานต่อเนื่องมาจากปีที่แล้ว คือ โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบบูรณาการแก้ไขปัญหและพัฒนาพื้นที่จังหวัดน่าน ตามแนวพระราชดำริ โครงการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนอ่างเก็บน้ำห้วยคล้ายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดอุดรธานี โครงการตามแผนพัฒนาชนบทเชิงพื้นที่ประยุกต์ตามพระราชดำริ บ้านโป่งลึก-บางกลอย จังหวัดเพชรบุรี และโครงการที่เริ่มดำเนินการร่วมกับกองทัพบกโครงการพัฒนาแก้มลิงหนองเลิงเปือยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกาฬสินธุ์ แล้ว มูลนิธิปิตทอหงหลังพระฯ ได้ขยายแนวทางการดำเนินงานไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม โดยร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย (อบจ.) ริเริ่มโครงการพื้นที่ต้นแบบบูรณาการแก้ไขปัญหและพัฒนาพื้นที่ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ตามแนวพระราชดำริ สร้างต้นแบบการแก้ปัญหการพึ่งพาพิชเชิงเดี่ยวของชาวบ้านในบริเวณเขตป่าสงวนแห่งชาติห้วยขาแข้ง เพื่อให้ชาวบ้านอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ มูลนิธิปิตทอหงหลังพระฯ ยังคงให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ควบคู่ไปกับการพัฒนา ด้วยการถ่ายทอดความรู้สู่บุคคลากรและอาสาสมัครพัฒนาในพื้นที่ดำเนินงานปิตทอหงหลังพระฯ อย่างต่อเนื่อง

การดำเนินงานของมูลนิธิปิตทอหงหลังพระฯ ในปี ๒๕๕๖ และในอนาคต จึงเน้นการถ่ายทอดความรู้ทั้ง ๓ ส่วนดังกล่าวไปสู่บุคลากร เจ้าหน้าที่ภาครัฐในท้องถิ่น อาสาสมัครพัฒนาหมู่บ้าน และประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์สำคัญของการจัดตั้งมูลนิธิปิตทอหงหลังพระฯ และสถาบันส่งเสริมและพัฒนานักการมปิตทอหงหลังพระฯ

ผมขอขอบคุณทุกหน่วยงาน ที่นำแนวทางของมูลนิธิปิตทอหงหลังพระฯ ไปแก้ไขปัญหและพัฒนาชุมชน เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน และขอเรียนว่า สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรียินดีที่จะสนับสนุนงานสืบสานแนวพระราชดำริอย่างเต็มกำลังความสามารถต่อไป

(ศาสตราจารย์พิเศษ องทอง จันทรางศุ)
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

๓

ความเป็นมา

มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

และสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ
สืบสานแนวพระราชดำริ

มติคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ เห็นชอบให้สำนักงาน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ดำเนินการจัดตั้ง “มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ” และ “สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ” มีการ จัดทะเบียนจัดตั้งมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๓

พันธกิจ

จัดการความรู้และส่งเสริมการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ โดยเชื่อมโยง องค์ความรู้และบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานสืบสานแนวพระราชดำริต่างๆ ภาครัฐ เอกชน วิชาการ ท้องถิ่น ชุมชน และประชาสังคม เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาและพัฒนา จนเป็นแนวทางหลักในการพัฒนาประเทศอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

วัตถุประสงค์

๑. จัดตั้งและสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติของมูลนิธิ ให้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งการจัดตั้ง

๒. ให้สถาบัน โดยมีมูลนิธิสนับสนุนให้ทุนดำเนินงาน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๒.๑) สนับสนุนส่งเสริมและให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนา แก่องค์กร ชุมชน ประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ องค์กรทางสังคม สถาบันวิชาการ ภาคธุรกิจในการดำเนินงานที่สอดคล้อง กับมิติการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมถึงส่งผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๒) สนับสนุนการจัดการความรู้ตามแนวพระราชดำริ โดยประสานความร่วมมือ กับศูนย์ศึกษาการพัฒนาโครงการส่วนพระองค์ โครงการตามพระราชประสงค์ โครงการหลวง โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ องค์กรชุมชน ประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ องค์กรทางสังคม สถาบันวิชาการ ภาคธุรกิจ เพื่อให้เกิดคลังความรู้ การยกระดับความรู้ การต่อยอดชุดความรู้ใหม่ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาในและนอกกระบบ ตลอดจนการขยายผลเชื่อมโยงสู่การนำไปปฏิบัติอย่างกว้างขวาง

๒.๓) ส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการ ภารกิจและกิจกรรมของสถาบันกับแผนชุมชน แผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัด แผนหน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้อง และนโยบายรัฐบาล

๒.๔) สนับสนุน ส่งเสริม แนะนำ และช่วยเหลือ องค์กรชุมชน ประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ องค์กรทางสังคม สถาบันวิชาการ ภาคธุรกิจ เพื่อให้มีผู้นำแนวพระราชดำริไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์และเป็นแนวทางหลักในการพัฒนาทุกระดับของประเทศ

๒.๕) สร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และความร่วมมือดำเนินการตามแนวพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง

๓. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษา และทัศนศึกษาที่เกี่ยวกับการนำแนวพระราชดำริไปประยุกต์ใช้และขยายผลสู่ชุมชน

๔. เพื่อส่งเสริมการประสานการดำเนินงานร่วมกับองค์กรชุมชน ประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ องค์กรทางสังคม สถาบันวิชาการ ภาคธุรกิจ เพื่อกิจกรรมพัฒนาและกิจกรรมสาธารณประโยชน์

๕. ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

พลพื้จากการดำเนิงาน

๑. เกิดแนวทางที่หลากหลายในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศตามภูมิสังคมอย่าง ยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ
๒. เกิดการมีส่วนร่วมจากภาคีทุกภาคส่วนในการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์ สาขาตามแนวพระราชดำริ
๓. เกิดการรับรู้ เข้าใจ และความร่วมมือสนับสนุนจากภาครัฐ วิชาการ เอกชน ท้องถิ่น ชุมชน ประชาสังคม และนานาชาติ ในการร่วมสร้างภูมิคุ้มกันและร่วมแก้ไขปัญหาพื้นฐาน ที่สำคัญของประเทศตามแนวพระราชดำริ

๓

คณะกรรมการ

มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

ในการประชุมคณะผู้ก่อตั้งมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๓ ได้มีการพิจารณาผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้ตั้งกรรมการมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ดังมีรายนามของกรรมการ ดังนี้

นายเกษม วัฒนชัย
ประธานกรรมการ

กรรมการ

นายสุเมธ ตันติเวชกุล

นายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา

ท่านผู้หญิงบุตรี วีระไวทยะ

ท่านผู้หญิงจรงจิตต์ ทีชะระ

หม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล
กรรมการและเลขาธิการ

นายจตุรงค์ ปัญญาดิลก

นายวิโรฒ สันติประภาพ
กรรมการและเหรัญญิก

คณะกรรมการ

สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

ในการประชุมคณะกรรมการมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ และครั้งที่ ๒/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๓ ได้มีการพิจารณาแต่งตั้งกรรมการสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ จำนวน ๑๖ คน และคณะกรรมการมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ได้มีมติเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เห็นชอบให้แต่งตั้งกรรมการสถาบันฯ เพิ่มอีกจำนวน ๒ คน ดังมีรายนามคณะกรรมการฯ ดังนี้

๑. หม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล	ประธานกรรมการ
๒. ท่านผู้หญิงบุตรี วีระไวทยะ	รองประธานกรรมการ
๓. นายสุเมธ ตันติเวชกุล	กรรมการ
๔. นายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา	กรรมการ
๕. ท่านผู้หญิงจรงจิตต์ ทิยะระ	กรรมการ
๖. นายวิโรไท สันติประภพ	กรรมการ
๗. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	กรรมการ
๘. ปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๙. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
๑๐. ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
๑๑. ประธานคณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)	กรรมการ
๑๒. เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.)	กรรมการ
๑๓. ผู้บัญชาการทหารบก	กรรมการ
๑๔. นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๑๕. นายกสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๑๖. นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๑๗. นายกสมาคมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๑๘. ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ	กรรมการ

หลักการดำเนินงานและแนวทางปฏิบัติงาน

มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ มีหลักในการดำเนินงานและแนวทางการปฏิบัติงาน โดยการน้อมนำเอาองค์ความรู้ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาปฏิบัติยึดหลักการทรงงานของพระองค์ท่าน ดังนี้

๑. หลักการองค์ความรู้ ๖ มิติ

คือ มิติด้านน้ำ ด้านดิน ด้านเกษตร ด้านพลังงานทดแทน ด้านป่า และด้านสิ่งแวดล้อม โดยปรับให้สอดคล้องเป็นไปตามสภาพของภูมิสังคมและพื้นที่ที่มีปัญหาความยากจน เชื่อมโยงความรู้ไปสู่การแก้ไขปัญหาและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาให้เป็นไปได้อย่างยั่งยืน

๒. หลักการพัฒนา “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”

ต้องมีการทำความเข้าใจในชุมชน เข้าใจในสภาพพื้นที่และภูมิสังคม การเข้าถึงข้อมูล การเก็บข้อมูลที่เป็นจริงและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ แล้วจึงเริ่มการพัฒนาโดยการนำองค์ความรู้ให้ชาวบ้านลงมือทำด้วยตนเอง ปิดทองหลังพระฯ เป็นผู้เชื่อมความรู้จากหน่วยงานที่มีองค์ความรู้จากครุภูมิปัญญา ไปให้กับชาวบ้าน

๓. หลักการทรงงานและหลักการโครงการ ๒๓ ข้อ

หลักการโครงการ

๑. ระเบิดจากภายใน
๒. แก้ปัญหาจากจุดเล็ก
๓. ทำตามลำดับขั้น
๔. ภูมิสังคม
๕. บริการที่จุดเดียว
๖. ใช้ธรรมชาติปราบธรรมชาติ
๗. การพึ่งตนเอง
๘. พอยู่พอกิน
๙. ความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน
๑๐. ขาดทุนคือกำไร
๑๑. เศรษฐกิจพอเพียง
๑๒. ทำงานอย่างมีความสุข
๑๓. ความเพียร
๑๔. รู้ รัก สามัคคี

หลักการทรงงาน

๑. จะทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบ
๒. ทำงานแบบองค์รวม
๓. ไม่ติดตำรา
๔. ประหยัด
๕. ทำให้ง่าย
๖. การมีส่วนร่วม
๗. ต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม
๘. ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ
๙. ปลุกป่าในใจคน

กรอบการดำเนินงานตามมติคณะกรรมกร

คณะกรรมการมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ได้วางกรอบการดำเนินงานของสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ ไว้ดังนี้

๑. นำเสนอแผนดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาความยากจน การส่งผลผลิตจำแนกกลุ่มเป้าหมายเป็น ๒ ระดับ ระดับศูนย์ศึกษาการพัฒนา โครงการส่วนพระองค์ โครงการตามพระราชประสงค์ โครงการหลวง โครงการอื่นเนื่องมาจากพระราชดำริ และระดับองค์กรชุมชน ประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ องค์กรทางสังคม สถาบันวิชาการ ภาคธุรกิจ

๒. แผนงบประมาณจะจำแนกเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับแผนงาน ระดับโครงการ และระดับกิจกรรม โดยระดับแผนงานจะสอดคล้องกับผลผลิตที่กำหนดไว้

๓. จำแนกแผนงานออกเป็น ๔ แผนงาน คือ

๓.๑ งานจัดการความรู้ ประกอบด้วย การรวบรวมองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ เป็นคลังความรู้ การนำองค์ความรู้จากโครงการพระราชดำริ ไปช่วยแก้ไขปัญหาให้ชาวบ้าน การจัดทำคู่มือ ขั้นตอนการพัฒนาและการบริหารโครงการ การติดตามประเมินผล เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับโครงการขยายผลในพื้นที่อื่นๆ การจัดทำความรู้พร้อมใช้ที่ประชาชนสามารถนำไปปรับใช้กับภูมิสังคมได้ การเชื่อมโยงองค์ความรู้โดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้เชี่ยวชาญ การเชื่อมความรู้จากสถาบันการศึกษาสู่ชุมชน โดยมีความร่วมมือในรูปแบบต่างๆ กับสถาบันอุดมศึกษา

๓.๒ งานส่งเสริมการพัฒนา ประกอบด้วย โครงการส่งเสริมการบูรณาการระดับพื้นที่ และโครงการพัฒนาระบบความร่วมมือภาคีเครือข่ายสืบสานแนวพระราชดำริ มุ่งส่งเสริมความร่วมมือกับภาคีพัฒนาทุกภาคส่วน ในการแก้ไขปัญหาความยากจน พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยต้องนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นร่วมเป็นกลไกขับเคลื่อนหลัก และเป็นเจ้าของการพัฒนา ทั้งนี้การพัฒนานั้น ต้องสอดคล้องกับภูมิสังคมและสามารถวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมความร่วมมือกับภาคีพัฒนา ทั้งหน่วยงานพื้นที่ หน่วยงานภารกิจ หน่วยงานนโยบาย และท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางสังคม เพื่อให้มีโครงการต้นแบบการพัฒนาอย่างเหมาะสม และสนับสนุนให้มีโครงการขยายผลในระดับจังหวัด โดยมีแนวทางหลักคือ ควรเป็นพื้นที่ที่มีการต่อยอดโครงการที่ชุมชนได้ดำเนินการตามแนวพระราชดำริอยู่แล้ว หรือชุมชนมีความเข้มแข็งและต้องการดำเนินการตามแนวพระราชดำริ และควรกระจายตัวตามภูมิภาคต่างๆ ไม่ซ้ำพื้นที่เดิม

๓.๓ งานสื่อสารและภาคีสัมพันธ์ ประกอบด้วย โครงการส่งเสริมการรับรู้และเข้าใจแนวพระราชดำริของประชาชน สื่อมวลชน ส่งเสริมการสื่อสารเพื่อการรับรู้เข้าใจ การปรับทัศนคติทั้งในระดับส่วนกลาง ระดับจังหวัด และชุมชน ตลอดจนบทบาทในการเชื่อมโยงสื่อมวลชนเรียนรู้ชนบท นำสื่อมวลชนลงพื้นที่ต้นแบบและพื้นที่ขยายผลปิดทองหลังพระฯ การเผยแพร่กิจกรรมของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ให้เป็นที่รับรู้ของสาธารณชน

๓.๔ งานบริหารจัดการสำนักงาน ประกอบด้วย การติดตามสนับสนุนงานฝ่ายต่างๆ และงานโครงการอย่างต่อเนื่อง การบริหารการเงิน ควบคุมดูแลค่าใช้จ่าย จัดทำงบการเงินประจำปี การบริหารสำนักงาน อำนวยความสะดวกต่อการทำงาน การติดตามประเมินผล โดยการพัฒนากระบวนการสนเทศ การจัดประชุมคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ งานธุรการต่างๆ คณะกรรมการสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ เห็นชอบกับการทำยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ดังนี้

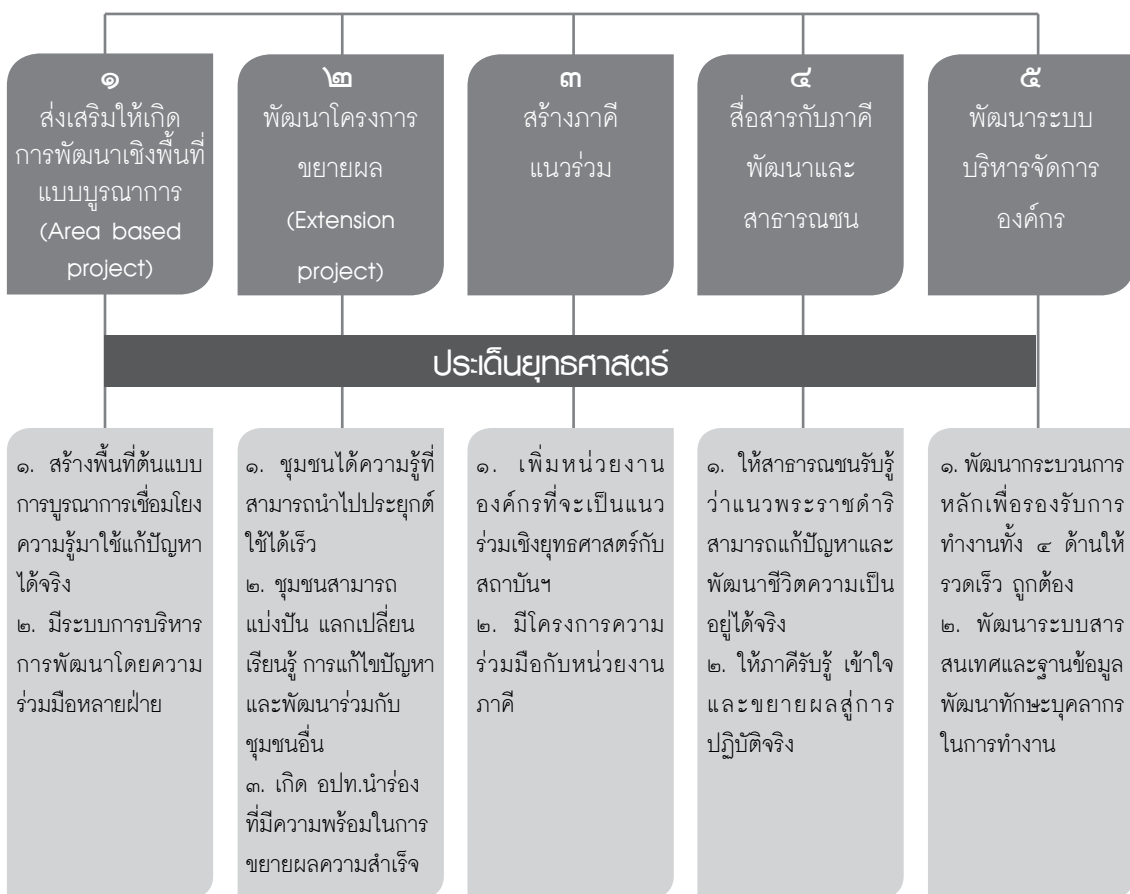
วิสัยทัศน์

เป็นองค์กรขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยขยายผลแนวพระราชดำริให้เกิดประโยชน์แก่
ประชาชนอย่างกว้างขวาง

กลยุทธ์หลัก

“เชื่อมโยง และ ร่วมเรียนรู้” (Link & Learn)

ยุทธศาสตร์

ค่านิยมร่วม (shared value)

- ๑) ศรัทธาในแนวพระราชดำริ
- ๒) เชื้อในพลังของการเรียนรู้
- ๓) ขับเคลื่อนด้วยความร่วมมือของท้องถิ่น/ชุมชน
- ๔) ประชาชนต้องได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานขององค์กร

สรุปการดำเนินงานปิดทองหลังพระฯ

การดำเนินงานตลอดช่วงปี ๒๕๕๖ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ และสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ มุ่งเน้นการสร้าง “คน” เพื่อให้ “คน” เป็นเครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพที่สุดของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ร่วมกับภาคีเครือข่าย เช่น มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ มูลนิธิรากแก้ว หน่วยงานราชการ ทั้งกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งส่วนกลางและหน่วยงานในพื้นที่ระดับจังหวัดและอำเภอ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน จึงระดมสรรพกำลังร่วมกันพัฒนาคนในทุกระดับ ตั้งแต่เจ้าหน้าที่อาสาสมัครพัฒนาหมู่บ้าน ชาวบ้านในพื้นที่โครงการ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทั้งส่วนกลางและท้องถิ่น จนถึงนิสิต นักศึกษาเยาวชนคนรุ่นใหม่ ที่จะเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาในอนาคต เพื่อเพิ่มศักยภาพ สร้างเสริมความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ทั้งข้อมูลข้อเท็จจริง สภาพปัญหา และส่งเสริมความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ผ่านการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และการสนับสนุนทุนการศึกษา

เป้าหมายการทำงานของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ และสถาบันฯ ในการสร้างและฟื้นฟูศักยภาพของคน ปรากฏผลชัดเจนเป็นรูปธรรมในทุกพื้นที่ดำเนินงานของปิดทองหลังพระฯ ไม่ว่าจะเป็นจังหวัดน่าน อุดรธานี เพชรบุรี อุทัยธานี เชียงราย และกาฬสินธุ์

พื้นที่ต้นแบบบูรณาการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดน่าน ตามแนวพระราชดำริ

หลังจาก ๔ ปีของการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบบูรณาการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดน่าน ที่ทำให้ชุมชนพ้นจากสภาพทุกข์ทรมาน อดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และชำระหนี้สินได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ก็ถึงเวลาของการ “ปลูกป่า” ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้าย ในกระบวนการพัฒนา “อยู่รอด - พอเพียงและยั่งยืน” ตามแนวทางของปิตทองหลวงพระฯ

หัวใจของความสำเร็จในการปลูกป่า ที่ปิตทองหลวงพระฯ และมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง เชื่อมั่น คือ “คน” ที่จะเป็แรงขับเคลื่อนสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ด้วยการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ตั้งแต่เริ่มต้นสำรวจสภาพป่าไม้ รวมทั้งพันธุ์ไม้ ซึ่งนอกจากจะทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกแล้ว ยังทำให้ชาวบ้านเห็นข้อมูลจริง ตระหนักและเข้าใจพื้นที่ต้นทุนทรัพยากรของตน วัตถุประสงค์โครงการ รวมทั้งศักยภาพ โอกาส ทางเลือกและข้อจำกัดของชุมชน และเพื่อให้เกิดความยั่งยืน จึงส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเพาะกล้าไม้ จนถึงการสนับสนุนให้ชุมชนในพื้นที่จัดตั้งคณะกรรมการดูแลป่า และจัดทำกฎระเบียบชุมชนว่าด้วยการใช้ประโยชน์และดูแลรักษาป่าอนุรักษ์และป่าใช้สอย เพื่อให้ชุมชนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ สามารถบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้าราชการก็เป็นอีกหนึ่งกลไกสำคัญในการปลูกป่าอย่างยั่งยืน การดำเนินการ “ปลูกป่า” อย่างเข้มข้นในพื้นที่โครงการปิดทองหลังพระฯ จังหวัดน่าน ภายใต้แผนงานที่จะดำเนินการระหว่างปี ๒๕๕๖-๒๕๖๐ ครอบคลุมพื้นที่ ๒๕๐,๐๐๐ ไร่ จึงต้องมีการสร้างบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน และพร้อมที่จะปฏิบัติงานดูแลคุ้มครองทรัพยากรป่าไม้และฟื้นฟูระบบนิเวศโดยรวม จึงมีการจัดฝึกอบรมหลักสูตร “ปลูกคน ปลูกป่า ตามตำราแม่ฟ้าหลวง” ให้แก่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ปฏิบัติงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่หัวหน้าป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๙๑ คน ระหว่างวันที่ ๒๗ เมษายน - ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๖ โดยฝึกอบรมและศึกษาดูงานในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดน่าน

หลังจากเรียนรู้และดูงานในพื้นที่แล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีการแบ่งกลุ่มตามพื้นที่ปฏิบัติงาน เพื่อร่วมกันจัดทำแผนงาน/โครงการในลักษณะแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ เพื่อเชื่อมโยงและสนับสนุน “โครงการประชาสัมพันธ์ ปลูกป่า ๘๐๐ ล้านกล้า ๘๐ พรรษา มหาวชิราลงกู” และนำเสนอแผนงานโครงการ โดยยึดหลักการตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ ข้อเสนอแนะและแนวทางการปฏิบัติงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ รวมทั้งข้อมูลจากการฝึกอบรมและศึกษาดูงานครั้งนี้ มาประกอบในการจัดทำแผนงาน

นอกจากนี้ การพัฒนา “คน” ตามแนวทางมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ในพื้นที่โครงการจังหวัดน่าน ยังสนับสนุนชุมชนในพื้นที่โครงการ ให้มีการฝึกอบรมและศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มความรู้ด้านการเกษตร ที่ไร่มฤตภูมิ อำเภอบัว และอบรมการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร โดยอาจารย์ณัฏฐพร ทรัพย์ สโรพจี นักวิชาการด้านเกษตร จังหวัดราชบุรี รวม ๓ ครั้ง

เพิ่มศักยภาพให้กับบุคลากรภาคสนาม ด้วยการอบรมเพิ่มความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ เพื่อพัฒนาบุคลากรในองค์กร ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้หมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในพื้นที่จังหวัดน่าน อบรมเสวนาร่วมเครือข่ายที่อำเภอปัว และอำเภอเวียงสา รวม ๙ ครั้ง เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการส่งเสริมตลาดชุมชนให้เป็นจุดรวมสินค้าเกษตรขนาดใหญ่ที่บ้านเปียงก่อ และพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามรูปแบบการพัฒนาของโครงการปิดทองหลังพระฯ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพด้านระบบข้อมูลในการติดตามการจัดทำบัญชีครัวเรือน และบัญชีสุขภาพ ๑๘ หมู่บ้าน พัฒนาระบบติดตามผลการปฏิบัติงานและจัดทำฐานข้อมูลด้วยระบบ Scorecard Cockpit และจัดทำบอร์ด Scorecard Cockpit ๘ ชุด

ผลจากการพัฒนานั้น ก่อให้เกิดความสามารถในการคิดริเริ่มงานใหม่ คือ โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อยอดการพัฒนา ร่วมกับศูนย์ประสานงานประชาคม จังหวัดน่าน มูลนิธิฮักเมืองน่าน และกลุ่มฮักเมืองน่าน ทั้ง ๓ องค์กร เสร็จเรียบร้อยแล้วใน ๗ หมู่บ้าน ๔ อำเภอ ได้แก่ บ้านนาเกิ่น บ้านบ่อหยวกใต้ บ้านบ่อหยวกกลาง บ้านห้วยขาบ อำเภอป่อเกลื้อ บ้านห้วยฟ่าน อำเภอเชียงกลาง บ้านมอน อำเภอปัว บ้านฮวก อำเภอท่าวังผา และมีการต่อยอด โดยใช้งบประมาณที่เหลือในอีก ๔ หมู่บ้าน ๒ อำเภอ คือ บ้านน้ำสอ อำเภอยางชุมน้อย บ้านลือเด่นพัฒนา บ้านน้ำมิด บ้านดีดใหม่ อำเภอเชียงกลาง บ้านตาแวน อำเภอเมือง และบ้านกุ่มม่วง อำเภอสันติสุข

นอกจากการพัฒนา “คน” แล้ว ในพื้นที่โครงการจังหวัดน่าน ยังมีการพัฒนาทางด้านกายภาพเพื่อแก้ไขปัญหาในมิติต่างๆ อีกด้วย ดังนี้

- **มีติน้ำ** ประกอบด้วย

- **สร้างและซ่อมแซมฝายการเกษตร**

มีการก่อสร้างฝายเพื่อการเกษตร ๕ ตัว คือ ฝายหินก่อด้วยจานและฝายหินก่อด้วยหาด ที่บ้านด่าน ฝายหินก่อด้วยป่าเกาะ และฝายหินก่อด้วยสะออบ ที่บ้านเปียงก่อ และฝายหินก่อด้วยน้อย ที่บ้านสะแกียง แล้วเสร็จทั้งหมดโดยใช้วัสดุเหลือใช้จากฝายหลักและวัสดุที่มีอยู่ และมีงานซ่อมแซมด้วยการขุดลอกหน้าฝายลุ่มก่า บ้านน้ำปาก ซ่อมแซมท้ายฝายน็อกดาวนั ฝายหลังโรงเรียน บ้านห้วยธนู และเสริมท้ายฝายอีก ๑๕ ตัว

- **สร้างระบบท่อน้ำและกักเก็บน้ำ**

เพิ่มระบบท่อน้ำฝายผาป่อง บ้านห้วยธนู ระยะทาง ๑,๑๐๐ เมตร เพิ่มระบบกักน้ำ บ้านน้ำปาก ๒๖ บ่อ ห้วยธนู ๑๐ บ่อ โดยใช้วัสดุที่มีอยู่ ต่อเติมระบบท่อน้ำเข้าพื้นที่การเกษตรโซนห้วยผา บ้านผาหลัก ติดตามการจัดการบริหารระบบน้ำในแปลงเกษตรโซนห้วยจอก (พืชหลังนา) ระบบท่อ ๒ นิ้ว สร้างระบบส่งน้ำเข้าพื้นที่การเกษตร บ้านน้ำรี ระยะทาง ๑,๘๐๐ เมตร บ้านน้ำช้าง ๑,๕๐๐ เมตร บ้านเปียง ๓๘๙ เมตร บ้านด่าน ๑๕๐ เมตร บ้านนาคุ ๒๐๐ เมตร และระบบส่งน้ำเข้าพื้นที่การเกษตร บ้านห้วยกานต์ ๒,๘๘๐ เมตร

- **ซ่อมแซมระบบท่อน้ำและกักเก็บน้ำ**

ซ่อมแซมถังเก็บน้ำชลประทานเดิมที่บ้านน้ำรี (โชนภูพยัคฆ์) ๑๑ ถึง บ้านเปียงซ้อ ๖ ถึง ขยับแนวท่อน้ำขนาด ๒” โซนห้วยน้ำบอน บ้านผาหลัก ดำเนินการแล้วเสร็จ โดยกลุ่มผู้ใช้น้ำ ซ่อมแซมผ้าพลาสติกบ่อพวงสันเขา ได้แล้วเสร็จ ๑๑ บ่อจากเป้าหมาย ๑๕ บ่อ เสริมระบบท่อ PE จากฝายหินก่อด้วยน้ำช้าง เข้าสู่ถังเก็บน้ำชลประทาน ระยะทาง ๔๐๐ เมตร โดยใช้ท่อที่มีอยู่ และเสริมระบบท่อน้ำถึงถังเก็บน้ำใหม่บ้านเปียงซ้อ ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณก่อสร้างจากองค์การบริหารส่วนตำบล ๓ ถึง ระยะทาง ๖๐ เมตร โดยใช้ท่อที่มีอยู่

- **ปัตตานี**

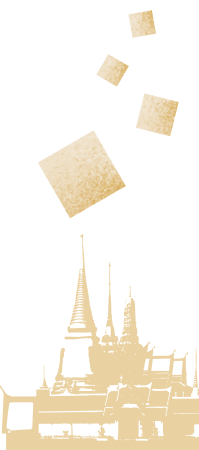
การปรับปรุงสภาพดิน โดยใช้โดโลไมท์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากพัฒนาที่ดินน่าน และส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ (ปุ๋ย PR) โซน ๖ บ้านบน มาใช้ในแปลง ทดลอง และมีการตั้งกฎระเบียบการใช้พื้นที่ทำกิน โดยดำเนินการร่วมกับโครงการ ปลุกป่าของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ

- **ปัตตานี** การส่งเสริมอาชีพเกษตร/ปศุสัตว์

มีการส่งเสริมให้ปลูกพืชหลังนาและพืชข้าวนา ทั้งหมด ๑๙ ชนิด ในพื้นที่เป้าหมาย ๙๐๕ ไร่ ดำเนินการไปแล้ว ๒๒๙ ไร่ ในพื้นที่ อำเภอท่าวังผา ๕๙ ไร่ อำเภอ สองแคว ๘๕ ไร่ และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ๑๑๕ ไร่ มีการใช้จ่ายเงิน ๒,๕๔๒,๑๖๔ บาท ในการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ วัสดุอุปกรณ์การเพาะกล้า ค่าแรงงานในการ เพาะกล้าไม้และขนส่ง พร้อมทั้งจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดและเรียนรู้ด้านส่งเสริม อาชีพการเกษตรประณีตที่บ้านดินตอก อำเภอปัว และมีการนำผลผลิตที่ได้ไป จำหน่ายที่ตลาดในอำเภอเมืองน่านและตลาดอื่นๆ สร้างรายรับได้เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๕๕,๒๓๒ บาท

ส่งเสริมการเพาะเห็ดหอมเพื่อเสริมรายได้ ๕ แห่ง ประกอบด้วย ศูนย์เรียนรู้ บ้านน้ำปาก บ้านยอด บ้านเปียงซ้อ บ้านเปียงก่อและบ้านน้ำรี

นอกจากนี้ ยังมีการติดตามการดำเนินงานของกองทุนต่างๆ ทั้งกองทุนโรงสีข้าว กองทุนอาหารสัตว์ กองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าว กองทุนเครื่องบดข้าวโพด กองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ (ปุ๋ย PR) มีการเก็บคืนลูกสุกร และจัดตั้งกองทุนหัตถกรรม/ การแปรรูป ปรับปรุงโรงเรียนแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะแข่น เพื่อรับมาตรฐาน ออย. ส่งเสริม และสนับสนุนกระบวนการผลิตพืชเศรษฐกิจเดิมในพื้นที่ เช่น มะนาว ส้มโอ มะแข่น พื้นที่ ตำบลยอด โดย ดร.รวิ เศรษฐภักดี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

โครงการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน อ่างเก็บน้ำห้วยคล้ายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดอุดรธานี

เมื่อเปิดทองหลังพระฯ ดำเนินงานพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่บ้านโคกล่าม-แสงอร่าม อำเภอนองวัวหอ จังหวัดอุดรธานี มาได้ ๓ ปี จากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่าเกิดปัญหาอุปสรรคบางเรื่อง แต่สามารถแก้ไขได้ด้วยการฟื้นฟูศักยภาพของคน ด้วยการเชื่อมโยงและถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ จากนักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้กับชาวบ้าน เกษตรกร และอาสาสมัครพัฒนาหมู่บ้านในพื้นที่ เช่น การอบรมและฝึกปฏิบัติแปรรูปหมูโดยวิทยาลัยสารพัดช่าง และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี การถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้น้ำโดยโครงการชลประทานจังหวัดอุดรธานี การถ่ายทอดความรู้การผลิตข้าวอินทรีย์ครบวงจรโดยศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว และฝึกปฏิบัติ การผลิตข้าวอินทรีย์โดยมูลนิธิข้าวขวัญ การผลิตเมล็ดพันธุ์ดีและทำศูนย์ข้าวชุมชน โดยสำนักงานเกษตรอำเภอนองวัวหอ การยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารสู่โอท็อป และการบริหารจัดการกลุ่มกองทุน โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอนองวัวหอ และการดูแลสุขภาพสัตว์เลี้ยงในพื้นที่ ได้แก่ หมู เป็ด กระบือ โดยสำนักงานปศุสัตว์อำเภอนองวัวหอ

ผลจากการฟื้นฟูคน ทำให้ปัญหาการแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ด้วยความคิดร่วมกันของ “คน” ที่เกี่ยวข้อง เช่น หลังจากมีการต่อท่อส่งน้ำจากฝายชีเกียเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๖๖ ระยะทาง ๙๐๒ เมตร มาเชื่อมต่อกับระบบท่อเดิมที่ต่อไว้ในปี ๒๕๕๕ ทำให้มีความยาวท่อส่งน้ำรวมทั้งสิ้น ๖,๒๙๐.๐๖ เมตร พื้นที่รับน้ำ ๑,๒๙๗.๔๐ ไร่ ๑๓๙ แปลง ผู้รับประโยชน์ ๑๒๙ ราย เกินกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ๑,๒๔๓.๒๔ ไร่ ๑๒๑ แปลง ผู้รับประโยชน์ ๑๐๒ ราย แต่มีปัญหาก็เกษตรกรผู้ใช้น้ำบางส่วนไม่ปฏิบัติตามระเบียบกลุ่มผู้ใช้น้ำ มีการลักลอบเปิดน้ำใส่แปลงนาของตน ทำให้เกษตรกรที่อยู่ปลายท่อไม่ได้รับน้ำ และเกษตรกรตามแนวลำห้วยชีเกียไม่มีน้ำทำนา เนื่องจากน้ำจากฝายห้วยชีเกียไหลเข้าท่อที่ต่อใหม่ ไม่ไหลลงลำห้วย ชาวบ้านจึงประชุมร่วมกัน และหาวิธีแก้ไขได้สำเร็จด้วยการนำท่อไปต่อเพิ่มให้มีช่องทางสำหรับน้ำไหลลงลำห้วยได้

การส่งเสริมเลี้ยงหมูเหมยซาน ซึ่งปรากฏว่า จากหมูที่สนับสนุนเริ่มต้นในปี ๒๕๕๔ จำนวน ๙๔ ตัว มีหมูเหมยซานทั้งหมด ๑๘๔ ตัว ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖ มีลูกหมูคินเข้ากองทุนแล้ว ๑๕๙ ตัว แต่การที่หมูดำไม่เป็นที่ต้องการของตลาด จึงไม่มีผู้ต้องการเลี้ยงอีก การคินหมูเข้ากองทุนกลายเป็นภาระของกองทุน กลุ่มแม่บ้านกองทุนตลาด จึงทดลองแปรรูปอาหารจากหมู เช่น ไส้กรอกอีสาน และแหนมส้ม ซึ่งสามารถจำหน่ายได้ดี

โครงการข้าวอินทรีย์ครบวงจร โดยสถาบันฯ ร่วมกับ โดยศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวอุดรธานี กรมการข้าว ส่งเสริมการปลูกข้าวอินทรีย์ครบวงจร เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเป็นแหล่งปลูกข้าวอินทรีย์ครบวงจรของจังหวัดอุดรธานี มีเกษตรกรนำร่อง ๔๑ ราย รวม ๔๗ แปลง เนื้อที่ ๒๕๔ ไร่ ๑ งาน โดยศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนับสนับสนุนปัจจัยการผลิต ทั้งเมล็ดพันธุ์ อุปกรณ์

ทำปุ๋ยอินทรีย์ และอบรมให้ความรู้การทำข้าวอินทรีย์ ๘ ครั้ง ซึ่งเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวจะนำข้าวไปตรวจว่าผ่านมาตรฐานข้าวอินทรีย์หรือไม่

นอกจากนี้ ยังมีโครงการศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน ซึ่งสำนักงานเกษตรอำเภอหนองวัวซอ ส่งเสริมการทำศูนย์ฯ โดยคัดเลือกเกษตรกร ๒๐ ราย มาเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ดี และสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าว ๓,๐๐๐ กก.ในปี ๒๕๕๕ และ ๒,๐๐๐ กก.ในปี ๒๕๕๖ ซึ่งเกษตรกร ต้องคืนข้าว ๔๐ กก. ต่อการนำเมล็ดพันธุ์ไป ๒๕ กก. การดำเนินงานในปี ๒๕๕๕ เกษตรกร นำข้าวมาคืนครบ และผลการตรวจพันธุ์ปนผ่าน ๙ ราย ส่วนปี ๒๕๕๖ การรอผลตรวจพันธุ์ปน ใช้ระยะเวลานาน ชาวบ้านจึงขายข้าวไปก่อน

การพัฒนา “คน” ก่อให้เกิดความรู้รอบด้าน ทั้งด้านเทคนิคที่ชาวบ้านได้รับการถ่ายทอดจากหน่วยงานภายนอก เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพไล่แมลง การทำนาโยน การทำนาข้าวอินทรีย์ และการแปรรูปหมูหมยซาน เป็นต้น

ความรู้ด้านการบริหารจัดการ เช่น การบริหารจัดการน้ำตามแนวท่อของกลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยสลับการเปิดปิดวาล์วให้เกษตรกรแต่ละโซนได้รับน้ำทำนาทั่วถึง และเมื่อมีปัญหาพื้นที่บางโซนขาดน้ำก็มีการประชุมปรับตารางเปิดปิดน้ำให้เกษตรกรพื้นที่ตอนได้รับน้ำตามแนวท่อด้วย เป็นต้น รวมทั้งการบริหารจัดการกองทุนการตลาด ที่แก้ปัญหาสุกรหมยซานด้วยการแปรรูปนำไปจำหน่ายในวันประชุมหน่วยงานระดับอำเภอและตลาดใกล้บ้าน

ความรู้ด้านการสร้างกระบวนการ เช่น ชาวบ้านหมุนเวียนสับเปลี่ยนกันมาลงแรงสร้างโรงสีข้าวชุมชน ซึ่งสะท้อนถึงกระบวนการมีส่วนร่วมทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ส่วนรวม และการใช้การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุยกันมาสนับสนุนการพัฒนา

ที่สำคัญ คือ ความรู้จากการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาของชาวบ้าน เช่น การใช้เปลือกกระโดน ซึ่งเป็นสมุนไพรป่ามารักษาอาการท้องร่วงของหมู ทำให้ชาวบ้านแก้ปัญหาเบื้องต้นได้ไม่ต้องพึ่งยาของกองทุนยาและเวชภัณฑ์สัตว์

การฟื้นฟูและพัฒนาคน ทำให้การดำเนินงานของกองทุนทั้ง ๑๐ กองทุน มีผลประกอบการเป็นที่น่าพอใจ กล่าวคือ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๖

๑. กองทุนสุกร ผู้รับประโยชน์ ๓๕ ราย มีรายรับ ๓๒,๙๐๐ บาท รายจ่าย ๔,๒๘๐ บาท เงินคงเหลือ ๘๐,๒๔๐ บาท
๒. กองทุนเปิด ผู้รับประโยชน์ ๓๓ ราย มีรายรับ ๓๗,๓๗๖ บาท รายจ่าย ๑๙,๒๖๓ บาท เงินคงเหลือ ๑๘,๑๑๓ บาท
๓. กองทุนปุ๋ย ผู้รับประโยชน์ ๕๐ ราย มีรายรับ ๑๖๐,๕๒๐ บาท รายจ่าย ๑๔๕,๗๘๐ บาท เงินคงเหลือ ๑๖,๖๑๘ บาท
๔. กองทุนยาและเวชภัณฑ์ ผู้รับประโยชน์ ๓๕ ราย มีรายรับ ๖,๕๑๐ บาท ไม่มีรายจ่าย จึงมีเงินคงเหลือ ๖,๕๑๐ บาท
๕. กองทุนโรงสีข้าว ผู้รับประโยชน์ ๕๒ ราย ยังไม่มีการดำเนินการ มีเงินคงเหลือเป็นมูลค่าหุ้น ๑๑๖,๖๐๐ บาท
๖. กองทุนเมล็ดพันธุ์ผัก ผู้รับประโยชน์ ๓๐ ราย มีรายรับ ๖,๕๓๖ บาท รายจ่าย ๓,๐๘๐ บาท เงินคงเหลือ ๒๘,๓๐๕ บาท

๗. กองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าว ผู้รับประโยชน์ ๔๑ ราย มีรายรับ ๒๓,๗๐๐ บาท ไม่มีรายจ่าย
เงินคงเหลือ ๑๒๔,๘๑๐ บาท
๘. กองทุนตลาด ผู้รับประโยชน์ ๓๐ ราย มีรายรับ ๗๑,๐๐๙ บาท รายจ่าย ๖๗,๖๔๙ บาท
เงินคงเหลือ ๗,๓๖๐ บาท
๙. กองทุนศึกษาดูงาน มีผู้มาดูงาน ๒,๕๙๑ ราย มีรายรับ ๔๘๘,๔๙๕ บาท รายจ่าย
๔๖๗,๔๕๙ บาท เงินคงเหลือ ๙๙,๐๓๖ บาท
๑๐. กองทุนกลุ่มผู้ใช้น้ำ ผู้รับประโยชน์ ๑๒๙ ราย มีรายรับ ๔,๕๙๐ บาท รายจ่าย
๑,๘๓๐ บาท เงินคงเหลือ ๓,๗๖๐ บาท

จากประชากรทั้งสองหมู่บ้าน จำนวน ๒๕๘ ครัวเรือน มีชาวบ้านที่เข้าร่วมตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบัน ๑๐๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๓๑ เคยเข้าร่วมกิจกรรม แต่ปัจจุบันหยุดทำแล้ว ร้อยละ ๘.๙๑ ชาวบ้านที่ไม่เข้าร่วมโครงการหรือไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ ร้อยละ ๕๐.๗๗ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการ คือ ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ ร้อยละ ๓๔ ของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด

สร้างอาชีพ ร้อยละ ๒.๕ มีน้ำทำการเกษตร ร้อยละ ๒๐.๒๕ มีที่ปรึกษาช่วยให้องค์ความรู้ในการประกอบอาชีพ ร้อยละ ๗ ภูมิใจที่ชุมชนเป็นที่รู้จักของบุคคลภายนอก ร้อยละ ๕.๒๕ มีความสุขเพราะลูกหลานกลับมาทำงานที่บ้าน ร้อยละ ๒ ชุมชนมีกิจกรรมและมีการสื่อสารกันมากขึ้น ร้อยละ ๑.๗๕ ของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด

บทเรียนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการฯ คือ การติดตามผลการปฏิบัติงานมีความจำเป็นมาก เพื่อรักษาความศรัทธาและผลที่เกิดขึ้นให้คงอยู่ต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นการสร้างระบบให้ชุมชนดูแลรักษาร่วมกัน ควรระวังการพูดหรือการให้ข้อมูลที่จะเป็นการสร้างความคาดหวังให้แก่ชาวบ้านมากเกินไป ควรถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการกองทุนให้กับชาวบ้าน ตั้งแต่ตั้งกองทุน เช่น บทบาทหน้าที่กรรมการและสมาชิกกองทุน การจดบัญชีรายรับรายจ่ายของกองทุน การตั้งระเบียบกองทุน และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานกองทุน เพื่อให้ชาวบ้านได้รับประโยชน์ทั่วถึงและมีความโปร่งใส

นอกจากนี้ การขับเคลื่อนพัฒนาแต่ละช่วง ควรดูความพร้อมของชาวบ้านจริงๆ เช่น ความต้องการโรงสี แต่ยังไม่ไฟฟ้าสามเฟส ทำให้เดินเครื่องโรงสีไม่ได้ และการเลี้ยงหมูโดยยังไม่ปลูกลดกลิ่นที่เป็นอาหารหมู หรือต้นกล้วยโตไม่ทันหมู เป็นต้น การทำงานกับชาวบ้านควรทำความเข้าใจภูมิสังคม และหลักเหตุผล วิธีคิด และการมองโลกของชาวบ้าน และปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับเหตุผลและภูมิสังคมของชาวบ้าน และควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานราชการที่เข้ามาทำงานในพื้นที่กับชาวบ้าน เพื่อให้จัดกิจกรรมตามแผนงานตรงกับช่วงเวลาที่ชาวบ้านต้องการ

โครงการพัฒนาชนบทเชิงพื้นที่ประยุกต์ตามพระราชดำริ บ้านบางกลอย-โป่งลึก จ.เพชรบุรี

เพื่อแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวกระเหรี่ยง หมู่บ้านบางกลอยและบ้านโป่งลึก ตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ใจกลางอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ซึ่งเสี่ยงต่อการที่ป่าอาจถูกบุกรุกทำลาย สัตว์ป่าถูกล่าเพื่อการดำรงชีพ เนื่องจากปัญหาพื้นที่ทำการเกษตรของชาวบ้านมีลักษณะลาดเอียงตามแนวภูเขา ทั้งยังขาดแคลนน้ำ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ผลผลิตการเกษตรต่ำ มีข้าวและแหล่งอาหารไม่เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๖ สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ ในฐานะผู้ประสานเชื่อมโยงการทำงานในพื้นที่ จึงร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการแก้ไขปัญหาทั้งระยะเร่งด่วน และส่งเสริมแผนการพัฒนาตามงบประมาณปกติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยหลักการสำคัญ คือ ข้าราชการในพื้นที่ เป็นกลไกสำคัญในการทำงาน ตามคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัด ที่ ๒๓๙/๒๕๕๖ แต่งตั้งคณะทำงานบูรณาการขับเคลื่อนโครงการตามแผนพัฒนาชนบทเชิงพื้นที่ประยุกต์ตามพระราชดำริ บ้านบางกลอย-โป่งลึก ประกอบด้วยคณะทำงานฯ ด้านอำนวยการ และคณะทำงานฯ ด้านปฏิบัติการ โดยมีหัวหน้าอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นผู้ดำเนินการหลัก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้สนับสนุนการทำงาน

สำหรับแผนแก้ไขปัญหาระยะเร่งด่วน เป็นกิจกรรมเพื่อสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมเป็นเจ้าของในทุกกิจกรรมการพัฒนา ผ่านกิจกรรมการพัฒนาที่เกิดขึ้น ๒ เรื่อง ได้แก่

๑. การจัดทำแปลงสาธิตชาวบ้านปลูกผักกินเอง เพราะจากการสำรวจข้อมูลพื้นที่พบว่ารายจ่ายอันดับ ๓ ของหมู่บ้านรองจากข้าวและเครื่องดื่มมีนเมา คือ การที่ชาวบ้านต้องเสียเงินซื้ออาหาร ไม่สามารถปลูกกินเองได้เพียงพอ ปิดทองหลังพระฯ จึงเริ่มให้ความรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง เช่น การยกแปลง กรณีฝนตกต้องทำในลักษณะแปลงที่สูง มีร่องน้ำไหลทำให้ผักไม่เน่าเสีย ได้ผลผลิตมาก มีการสร้างตัวอย่างร่วมกับชาวบ้านในการปลูกผักไว้บริโภคในครอบครัวก่อน เช่น ผักบุ้ง แดงกวา ถั่วฝักยาว บวบเหลี่ยม ผักชี มะเขือม่วง มะเขือยาว หอมต้น คื่นช่าย กวางตุ้ง แพง ผักกาดขาว สะระแหน่ โดยบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ช่วยกันดำเนินการ ทั้งเกษตรอำเภอ พัฒนาที่ดิน ปศุสัตว์อำเภอ พัฒนาการอำเภอ ประมงจังหวัด ร่วมกับผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ โดยใช้พื้นที่สาธารณประโยชน์เป็นแปลงสาธิตปลูกผัก และชาวบ้านมีส่วนร่วมออกแบบการทำแปลงสาธิตปลูกผัก และวางระบบน้ำ

ผลที่เกิดขึ้น นอกจากชาวบ้านมีผักไว้กินแล้ว ในช่วงเวลาการปลูกประมาณ ๓ เดือน ผลผลิตที่ได้ทั้งหมดประมาณ ๑,๓๒๘ กิโลกรัม ชาวบ้านสามารถลดรายจ่ายจากการซื้อเทียบกับราคาซื้อปกติ คิดเป็นมูลค่าประมาณ ๓๔,๗๐๐ บาท หรือเฉลี่ยประมาณ ๒๖๐ บาท ต่อครัวเรือน ที่สำคัญคือ เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญของชาวบ้านในการบริหารจัดการด้วยตนเอง โดยเริ่มจากจุดเล็กๆ ที่ชาวบ้านดูแลแปลงผักมีการแบ่งโซน แบ่งกลุ่มย่อย ดูแลรดน้ำใส่ปุ๋ย กำจัดวัชพืช และวางแผนรูปแบบการจัดแปลงผัก มีการประยุกต์แนวทางของสถาบันฯ มาปลูกพืชผักท้องถิ่นตามความต้องการของชาวบ้านเอง

๒. การพัฒนาระบบน้ำระยะเร่งด่วน สนองพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการจัดหาน้ำให้ชาวบ้านใช้ทำการเกษตร และทันใช้ในฤดูการเพาะปลูกปี ๒๕๕๖ โดยวิธีสูบน้ำด้วยเครื่องยนต์ดีเซล ขนาด ๔ สูบ จากแม่น้ำเพชรบุรีมายังถังพักน้ำ (ถังเก็บน้ำสำหรับแก้ไขปัญหายแล้ง) แล้วสูบต่อไปยังสระเก็บน้ำขนาด ๑,๘๐๐ ลูกบาศก์เมตร ที่บ้านบางกลอย และสระเก็บน้ำขนาด ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ที่บ้านโป่งลึก โดยมีระบบการกระจายน้ำสู่แปลงนา คือ

ที่บ้านบางกลอย ใช้ท่อส่งน้ำ รวมระยะทางประมาณ ๓,๘๔๓ เมตร และกระจายน้ำโดยใช้วิธีกัลกน้ำ กระจายลงสู่แปลงนาทั้ง ๓ โซนที่อยู่ต่ำกว่าสระ ๑,๘๐๐ ลูกบาศก์เมตร ส่วนพื้นที่ที่อยู่สูงกว่าสระ ใช้การสูบน้ำจากสระขึ้นไปยังถังเก็บน้ำ ๒,๐๐๐ ลิตร ๙ ใบ แล้วต่อท่อกระจายสู่แปลงนา

ที่บ้านโป่งลึก (โซนบน) พื้นที่ประมาณ ๑๕๓ ไร่ ใช้ระบบกัลกน้ำจากสระ ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ระยะท่อประมาณ ๑,๘๐๗ เมตร กระจายสู่แปลงนาที่แบ่งเป็น ๓ โซน

การดำเนินงานดังกล่าว พบว่า ต้องใช้น้ำมันดีเซลในการสูบน้ำเครื่องละประมาณ ๓๐-๓๕ ลิตรต่อวัน หรือ ๖๕ ลิตรต่อวัน ซึ่งไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน ทั้งยังไม่มั่นคงหากอุปกรณ์

ขัดข้อง ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่อุทยานฯ และเจ้าหน้าที่สถาบันฯ ปรีกษาหารือและมีความเห็นร่วมกันว่า ควรหาน้ำต้นทุนที่ลดการสูบน้ำได้ โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาที่บ้านโป่งลึก ด้วยการต่อท่อจากห้วยสระหินมายังสระ ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ระยะทาง ๑,๑๐๐ เมตร ใ้ท่อ ๖ นิ้ว ๑๓๕ ท่อน ท่อ ๓ นิ้ว ๗๓ ท่อน และใช้เวลาต่อท่อ ๓ วัน ด้วยแรงงานวันละ ๒๐ คน สำเร็จเรียบร้อย มีแหล่งน้ำธรรมชาติใช้ในสระบ้านโป่งลึก ตั้งแต่เดือนมิถุนายน-มกราคมของทุกปี

ส่วนที่บ้านบางกลอย ชาวบ้านเสนอให้สร้างฝายที่ห้วยกระทิงกลอง ความสูงประมาณ ๒๓๘ ม.รทก. ซึ่งมีปริมาณน้ำในเดือนกันยายน ๔๘๗ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน และต่อท่อส่งน้ำ ขนาด ๖ นิ้ว ลด ๔ นิ้ว ลดเหลือ ๓ นิ้ว แยกเป็น ๒ ทาง ระยะทาง ๕,๙๐๐ เมตร เข้าถึงเก็บน้ำสูง ๒๐๒ ม.รทก. และสระ ๑,๘๐๐ ลูกบาศก์เมตร แล้วกระจายน้ำเข้าสู่แปลงนา ซึ่งแผนนี้ได้รับความเห็นชอบจากโครงการชลประทานเพชรบุรีและสถานีพัฒนาที่ดินเพชรบุรี แล้ว ต่อจากแผนระยะเร่งด่วน จะเป็นแผนพัฒนาตามงบประมาณปกติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

๑. แผนงานด้านการเกษตร ประกอบด้วย โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ การทำนาขั้นบันได การปรับปรุงดินให้เหมาะสมกับการปลูกพืช การสนับสนุนพันธุ์ข้าว การดูแลรักษาข้าว การเก็บเกี่ยวการปลูกพืชระยะสั้นและระยะยาว เน้นการจัดการพื้นที่ ๒ ไร่ต่อครอบครัว ด้านปศุสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ต้องไม่มีผลกระทบต่ออุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน และการใช้แหล่งอาหารในชุมชนเพื่อการเลี้ยงสัตว์ เช่น หมูเหมยซาน ปลาแม่น้ำเพชรบุรี (ปลาวง) และมีการบริหารจัดการในรูปแบบของกองทุน

๒. การจัดการที่ดินที่ทำกิน ปีงบประมาณ ๒๕๕๖ เริ่มจากการปรับพื้นที่ทำกินเดิม โดยนำแนวทางการผ่อนผันตามมติ ครม. ๒๕๔๑ มาปรับใช้ ในปี ๒๕๕๖ นี้ มีการเปิดพื้นที่ และปรับเป็นขั้นบันได ๔๙๔.๘๓ ไร่ ที่บ้านบางกลอย และ ๒๙๗.๑๓ ไร่ ที่บ้านโป่งลึก ๑๙๗.๗๐ ไร่ เพื่อปลูกนาขั้นบันได ๑๓๓.๓๙ ไร่ โดยชาวบ้าน ๖๓ ราย ในจำนวนนี้ ๒๑ ราย ไม่มีที่เป็นของตนเอง และอาศัยทำกินในพื้นที่ที่ญาติแบ่งให้ใช้ประโยชน์ ชาวบ้าน ๓๗ ราย ปลูกพืชในสภาพพื้นที่ลาดเอียง ๑๖๐.๒๑ ไร่ เป็นพื้นที่ว่างเปล่า ๑๔๔.๐๗ ไร่ และเป็นพื้นที่สำหรับสิ่งปลูกสร้างต่างๆ เช่น สระเก็บน้ำ บ่อดักตะกอน แปลงเพาะ กระบอมพักทำนา ๑๗.๑๖ ไร่ มีการปลูกข้าวด้วยวิธีดั้งเดิม ๒๐ ราย ๔๙.๑๘ ไร่ และทำการเกษตรผสมผสาน ๓๒ ราย ๒๖๖.๑๖ ไร่

๓. การบำรุงรักษาดิน ดำเนินการภายใต้โครงการอนุรักษ์ดินและน้ำ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๕ มีการสำรวจสภาพชุดดินในพื้นที่ว่ามีความเหมาะสมต่อการเพาะปลูกหรือไม่ เหมาะกับการเพาะปลูกพืชประเภทใด พร้อมกับปรับสภาพพื้นที่ที่มีลักษณะลาดชันหรือเนินเขาให้เป็นขั้นบันได โดยอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ร่วมกับสถานีพัฒนาที่ดินเพชรบุรี เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และควบคุมดูแล โดยการปรับพื้นที่เป็นนาขั้นบันไดจะทำการส่องกล้องวัดระดับตามแนวเส้น contour และหาแนวระดับของพื้นที่ร่วมกับการส่องกล้อง เอ-เฟรม คืออุปกรณ์ใช้หาแนวระดับสำหรับปลูกพืชขวางแนวลาดชัน ซึ่งเป็นอุปกรณ์ง่ายๆ ที่เกษตรกรสามารถทำได้เอง

การทำแปลงนาขั้นบันได ได้รับความร่วมมือด้านแรงงานจากชาวบ้านทั้ง ๒ หมู่บ้านเป็นอย่างดี ทำให้สามารถเปิดพื้นที่และปรับเป็นขั้นบันได รวมทั้ง ๒ หมู่บ้านได้ ๔๙๗ ไร่ จากพื้นที่เป้าหมาย ๕๕๕ ไร่

ทั้งนี้ สถานีพัฒนาที่ดินเพชรบุรีได้เข้ามาสนับสนุน ให้ความรู้เรื่องในการปรับปรุงบำรุงดิน ด้วยการหว่านปอเทือง ถั่วพรีา โดโลไมท์ และการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

๔. การเกษตร ในปี ๒๕๕๖ มีการส่งเสริมการปลูกข้าวอินทรีย์อย่างครบวงจรในนาขั้นบันได มีชาวบ้านเข้าร่วมจำนวน ๖๖ ราย พื้นที่ ๑๔๕.๐๙ ไร่ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๕ ที่มีชาวบ้านเข้าร่วมปลูกข้าวเพียง ๓๓ ราย มีการแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๔ โซน คือ โซน A B และ C ที่บ้านบางกลอย โซน D อยู่ที่บ้านโป่งลึก แต่ละโซนจะมีผู้เชี่ยวชาญมาถ่ายทอดความรู้และลงมือปฏิบัติการจริง โดยสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ และจังหวัดเพชรบุรี เป็นผู้เชื่อมโยงผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่างๆ มาดำเนินโครงการข้าวอินทรีย์อย่างครบวงจร ๔ คณะ คือ

พื้นที่โซน A ดูแลรับผิดชอบโดยนายรัชยุทธ วรรณศิริบุญและคณะ ส่งเสริมให้ความรู้ด้านการเกษตรรูปแบบ P.R. Model เน้นการเตรียมดินก่อนการปลูกข้าว โดยการใส่ปุ๋ย P.R. ในอัตราส่วนประมาณ ๘๐ กก.ต่อไร่ เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน เสริมธาตุอาหารในดินให้เหมาะสมกับการเพาะปลูก หลังจากต้นข้าวเจริญเติบโตประมาณ ๒๐-๓๐ วัน จะใส่ปุ๋ยเพื่อบำรุงต้นข้าว โดยแนะนำให้พ่นผงซูเปอร์โซดอน และน้ำฮิวมิกที่ผสมกับกรดอะมิโน เพื่อเร่งการเจริญเติบโตของต้นข้าว

ปัญหาที่พบจากการดำเนินงานที่ผ่านมา คือ ต้นข้าวเหลือง รากเน่าตาย โดยมีสาเหตุจากน้ำขังในแปลงนาหลายวัน เพราะพันธุ์ข้าวไร่ไม่ชอบน้ำขัง วิธีแก้ปัญหา คือ ปล่อน้ำออกจากแปลงนาให้หมด ให้ดินมีความชื้นก็พอ แล้วใช้เครื่องพ่นหรือหว่านซูเปอร์โซดอนให้ทั่วกระทรงนาที่มีปัญหา ในปริมาณ ๑๐ กก.ต่อไร่ ต้นข้าวที่ตายให้ปลูกซ่อม ไม่ต้องไถพรวนใหม่ เพราะดินที่หว่านปุ๋ย P.R. แล้ว เป็นดินที่พร้อมปลูกได้เลย เมื่อข้าวขึ้นได้ ๕-๗ วัน ให้พ่นน้ำฮิวมิก เน้นที่หน้าดินหรือโคนต้นข้าว ในอัตราส่วนน้ำฮิวมิก ๑ ลิตรต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ปัญหาข้าวไม่ออก แก้ด้วยการหยอดข้าวซ่อม โดยนำพันธุ์ข้าวแช่น้ำ ๑ วัน อบไว้ ๑ คืน แล้วนำมาคลุกกับซูเปอร์โซดอนก่อนนำไปหยอด

ผลการดำเนินงานในปัจจุบัน มีการใส่ปุ๋ยบำรุงต้นข้าวเป็นระยะ แต่ยังพบปัญหาข้าวเหลืองบริเวณที่มีน้ำขัง วิธีแก้ปัญหา ปล่อน้ำออกจากแปลงนา และฉีดน้ำฮิวมิกที่ผสมกับกรดอะมิโนและโซดอน เน้นฉีดบริเวณที่ข้าวเหลือง บริเวณที่ข้าวสมบูรณ์ฉีดบำรุงปกติ

พื้นที่โซน B ดูแลรับผิดชอบโดยมูลนิธิข้าวขวัญ ส่งเสริมให้ความรู้แบบเกษตรยั่งยืน เน้นให้ชาวบ้านปลูกข้าวตามวิถีเดิม และติดตามการเจริญเติบโต ดูแลสภาพปัญหาและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปลูกข้าววิถีเดิม

ปัญหาที่พบจากการดำเนินงานที่ผ่านมา คือ มีเพลี้ยมากินต้นข้าว ต้นข้าวเหลือง ข้าวไม่ออก วัชพืชขึ้นในแปลงนามากและแดดร้อน ทำให้ดินแข็ง ข้าวไม่สามารถเติบโตได้ วิธีแก้ปัญหา คือ หยอดข้าวซ่อมเฉพาะหลุมที่ข้าวไม่ขึ้น ปล่อน้ำเข้าแปลงเพื่อให้ความชุ่มชื้นกับดิน แต่หากแดดร้อนจัด จะไม่ปล่อน้ำเพราะอาจทำให้รากข้าวเน่า กำจัดวัชพืช เมื่อข้าวโตประมาณ ๕๐ ซม. จะฉีดปุ๋ยน้ำอินทรีย์เอส-แมททริกซ์ สูตร ๑ เพื่อบำรุงต้นข้าวและเร่งการเจริญเติบโต สามารถแก้ไขได้บางส่วน

ผลการดำเนินงานในปัจจุบัน มีการใส่ปุ๋ยบำรุงต้นข้าว แต่พบปัญหาแมลงศัตรูพืชรบกวน แก้ไขโดยฉีดพ่นปุ๋ยน้ำเอส-แมทริกซ์ สูตร ๔ และน้ำหมักสะเดาเพื่อไล่แมลง หลังจากฉีดพ่นปัญหาลดลง

พื้นที่โซน C ได้รับความนิยชมโดยสถานีพัฒนาที่ดินเพชรบุรี ส่งเสริมให้ความรู้การเพิ่มผลผลิตการเกษตรด้วยนวัตกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน ในขั้นตอนเตรียมดิน แนะนำให้ชาวบ้านใส่ปุ๋ยหมักอินทรีย์คุณภาพสูง เพื่อปรับปรุงบำรุงดินและเสริมธาตุอาหารในดินในอัตราส่วนประมาณ ๑๐๐ กก.ต่อไร่ และฉีดพ่นปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพที่หมักจากเศษอาหารและผลไม้ให้ทั่วแปลงนา เพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดิน หลังจากที่ใช้ปุ๋ยเจริญเติบโตได้ประมาณ ๒๐-๓๐ วัน แนะนำให้ฉีดปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพเพื่อบำรุงต้นข้าว และป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืชโดยใช้ปุ๋ยน้ำหมัก (พด.๗) ที่ใช้พืชสมุนไพรที่หาได้ในพื้นที่ เช่น หวักลอย ผักคูน สาบเสือ บอระเพ็ด พริก เมล็ดสะเดา เป็นวัตถุดิบ

ปัญหาที่พบ คือ ข้าวไม่งอก เนื่องจากพื้นที่มีหินมาก วิธีแก้ปัญหา คือ หว่านปุ๋ยหมักเพิ่มและฉีดปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพเพื่อเตรียมดิน เพื่อเพิ่มดิน และหยอดข้าวซ่อม และแก้ปัญหาหยอดข้าวแล้วมีมดและนกมากินเมล็ดข้าวด้วยการฉีดพ่นน้ำหมักสารควบคุมแมลงศัตรูพืชโดยใช้สารเร่งชูเปอร์ พด.๗ ในอัตราส่วน ๕ ช้อนโต๊ะกับปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ ๒ ช้อนโต๊ะต่อน้ำ ๒๐ ลิตร และทำหุ่นไล่กา เพื่อไล่คน

ผลการดำเนินงาน แม้จะมีการฉีดปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพเป็นระยะ แต่ยังพบปัญหาข้าวโตช้า จึงแก้ปัญหาด้วยการใส่ปุ๋ยหมักอินทรีย์คุณภาพสูง และฉีดปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพมากกว่าเดิม ปัญหาแมลงศัตรูพืช หนอนม้วนใบ รบกวนต้นข้าว แก้ด้วยการฉีดพ่นน้ำหมักสารควบคุมแมลงศัตรูพืชที่ใช้สารเร่งซูเปอร์ พด. ๗ ในอัตราส่วน ๕-๗ ข้อนโดะต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ช่วงระยะระบาดให้ฉีดทุก ๓ วัน

พื้นที่โซน D จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยดูแลรับผิดชอบ มีการส่งเสริมให้ความรู้การเกษตรธรรมชาติด้วยเทคโนโลยี EM การใส่ปุ๋ยเตรียมดิน แนะนำให้ใส่ปุ๋ยโบกาฉีให้ทั่วและพรวนดิน และไถกลบในอัตราส่วนประมาณ ๑๐๐ กก.ต่อไร่ และฉีด EM เพื่อให้ดินมีจุลินทรีย์ ช่วยปรับสภาพความเป็นกรด-ด่าง ในดินให้มีความสมดุล ให้ดินมีความร่วนซุย อุดม น้ำ และอากาศผ่านได้ดี หลังจากข้าวมีอายุ ๒๐-๓๐ วัน ให้ฉีด EM เพื่อบำรุงต้นข้าว

ปัญหาที่พบ คือ ข้าวไม่ออก ซึ่งสาเหตุอาจมาจากเมล็ดพันธุ์เปียกฝน ทำให้จมูกข้าวเน่า เมล็ดข้าวเสีย เมื่อนำไปปลูก รากก็จะไม่ออก หรืออาจจะนำเมล็ดพันธุ์แช่น้ำ EM ที่มีความเข้มข้นนานเกินไป วิธีแก้ปัญหา คือ หยอดข้าวซ่อมในหลุมที่ไม่ออก ถ้าไม่หยอดซ่อมให้แยกต้นข้าวจากหลุมที่ขึ้นเยอะไปปลูก

แม้มีการฉีด EM เพื่อบำรุงต้นข้าวเป็นระยะ แต่ยังพบปัญหาแมลงศัตรูพืชรบกวน เช่น หนอนม้วนใบ หนอนกอ แต่ไม่ถึงขั้นระบาด จึงแก้ปัญหาด้วยการเพิ่มความเข้มข้นของ EM จาก ๕-๖ ข้อนโดะ เป็น ๑ แก้วต่อน้ำ ๒๐ ลิตร และฉีดพ่นน้ำส้มควันไม้ร่วมด้วย นอกจากนี้ ยังพบปัญหาใบไหม้ ซึ่งเกิดหลังจากการเข้าทำลายของหนอน ทำให้เชื้อราเข้าไปทำลายต้นข้าว

นอกจากการเชื่อมโยงความรู้จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๔ คนะ มาดำเนินโครงการผลิตข้าวอินทรีย์ครบวงจรแล้ว ยังมีการเก็บข้อมูลการเจริญเติบโตของข้าวรายแปลง ในทุกโซน พื้นที่ ๑ ตารางเมตร เพื่อดูความสมบูรณ์ ความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของต้นข้าวทุกแปลง ในทุกโซน เป็นข้อมูลเปรียบเทียบกัน

ข้อมูลเปรียบเทียบผลผลิตข้าวจำแนกตามโซน (วิธีการปรับปรุงดินและใส่ปุ๋ย)

ผลผลิต	โซน	ชื่อ-นามสกุล	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตที่ได้ (กก.)	ผลผลิตเฉลี่ย กก./ไร่
บ้านบางกลอย					
ผลผลิตสูงสุด	A	นายทองดี ขายา	๓.๑๙	๑,๑๗๒	๓๖๗.๔
ผลผลิตต่ำสุด		นายบุญชู พุกาด	๐.๙๕	๒๔	๒๕.๒๖
ผลผลิตสูงสุด	B	นายทิวา เจริญสุข	๑.๔๓	๓๙๕.๔	๒๗๖.๕
ผลผลิตต่ำสุด		นางสาวบลุ พุกาด	๒.๐๕	๑๐๐.๒	๔๘.๙๘
ผลผลิตสูงสุด	C	นายตุล ปานดุก	๒.๗๒	๑,๐๔๐.๖	๓๘๒.๕๗
ผลผลิตต่ำสุด		นายยอ แครจี	๓.๓๔	๑๒๔.๘	๓๗.๓๗
บ้านโป่งลึก					
ผลผลิตสูงสุด	D	นายนก วัชร	๑.๗๖	๔๘๑.๔	๒๗๓.๕๒
ผลผลิตต่ำสุด		นายตะเคียนทอง เจริญสุข	๐.๘๔	๘๐.๔	๙๕.๗๑

(ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ ธ.ค. ๒๕๕๖)

การดำเนินงานระยะต่อไป นอกจากการปลูกพืชหลังนา ที่เกษตรกรอำเภอแก่งกระจาน จะส่งเสริมตามความต้องการของชาวบ้านด้วยพืช ๖ ชนิด คือ ถั่วเขียว ถั่วเหลือง พักทองพันธุ์ ผีเสื้อคอก ถั่วฝักยาว ข้าวโพด พริก และหาตลาดรองรับผลผลิตของชาวบ้านให้ ยังมีโครงการ พัฒนาการเกษตรพื้นที่ลาดเอียง คือ การจัดทำรูปแบบการเพาะปลูกที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ๗ รูปแบบ เพื่อสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านด้วยไม้ผล พืชไร่ พืชผักสวนครัว และสมุนไพร โดยสอบถามความต้องการปลูกพืชของชาวบ้านแล้วนำมาพิจารณาความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สภาพภูมิอากาศ และปริมาณการใช้น้ำ

ทั้งนี้ หลักในการทำแผน คือ “ทำแผนบนกระดาษ” ก่อนลงมือปฏิบัติจริง เน้นการ มีอยู่มีกิน การเชื่อมโยงกับทฤษฎีใหม่ การปลูกพืชอาหารเพื่อบริโภคในครอบครัว ให้มีกินก่อน เหลือแล้วจึงขาย และเพื่อให้ผลผลิตต่อเนื่อง จึงใช้รูปแบบการทำไร่นาสวนผสมให้ชาวบ้าน มีรายได้รายวัน รายเดือน รายปี โดยมีกระบวนการระดมความเห็น การทำประชาคมหมู่บ้าน และการบูรณาการงบประมาณร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินงาน ของชาวบ้าน เพื่อสนับสนุนให้ชาวบ้านปลูกข้าว และพืชผลการเกษตรอื่นๆ ให้ได้ผลผลิตพอเพียง เลี้ยงครอบครัว เช่น รูปแบบการใช้พื้นที่ ๒ ไร่ แบ่งเป็นการปลูกพืชยืนต้น ๑ ไร่ (ทุเรียน กล้วย น้ำว้า ขมิ้น พริกกะเหรี่ยง) ปลูกพืชหมุนเวียน ๒ งาน (มะเขือ พักทอง ข้าวโพด) และปลูกพืช สวนครัว-เลี้ยงสัตว์สำหรับรับประทานในครอบครัว ๒ งาน โดยมีปริมาณความต้องการพืช ดังนี้

ความต้องการปลูกพืชตามสภาพพื้นที่ลาดเอียง (ตัน)			
ชื่อ	รวม	ชื่อ	รวม
ทุเรียน	๒,๔๔๗	มะไฟ	๔๐
เงาะ	๔๖๐	มะกรูด	๕
ลองกอง	๕๘๒	มะนาว	๗/๓๓
มังคุด	๑,๐๓๐	ไม้ไผ่	๕๐
มะพร้าวน้ำหอม	๓๗๕	ไผ่หวาน	๑๐
มะขาม	๓๐๐	ลำไย	๕๐
ส้มโอ	๔๕	ขมพู	๔๐
มะขามเปรี้ยว	๕	มะม่วงมัน	๔๐
มะปริง	๒๐	ส้ม	๒๐
มะปราง	๒๐		

นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นกระบวนการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเพาะปลูก ให้ได้ผลผลิตที่มีประสิทธิภาพ เน้นผลผลิต Green Food ไม่มีการใช้สารเคมี รวมทั้ง การเพาะปลูกให้เหมาะสมกับพื้นที่ สภาพอากาศ ศักยภาพด้านการตลาด ความถนัด และ ความต้องการของชาวบ้าน เช่น การคัดเลือกพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูก การทำ EM Ball การผลิตเชื้อไตรโคเดอร์มา เพื่อควบคุมโรคเชื้อราโรคพืช เช่น รากเน่าโคนเน่า โดยเกษตรกรอำเภอแก่งกระจาน เป็นต้น

- **ปลุสสัตว์** สำรองและพิจารณาความเหมาะสม ประเภทและรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และความต้องการของชาวบ้าน ที่ต้องไม่มีผลกระทบต่ออุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน โดยผลสรุปประเภทการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ สุกรพันธุ์หมุยซาน ไก่พันธุ์พื้นเมือง และเปิดเทศ โดยมีการบริหารจัดการในรูปกองทุน

- **ประมง** สำนักงานประมงอำเภอแก่งกระจานดำเนินการตรวจสอบสภาพแหล่งน้ำในพื้นที่เพื่อปล่อยพันธุ์ปลาที่เหมาะสมให้ขยายพันธุ์ในพื้นที่กลางน้ำและปลายน้ำต่อไป มีการปล่อยพันธุ์ปลาแล้ว ๒ ครั้ง รวม ๒๐๐,๐๐๐ ตัว ได้แก่ ปลาจาด ปลาพวง ปลาสวายนกเขา ซึ่งเป็นปลาพันธุ์พื้นถิ่น และปล่อยพันธุ์ปลาพื้นถิ่นประเภทกินพืชอีก ๕๐,๐๐๐ ตัว ตามบ่อพวงในพื้นที่เพิ่มเติม เช่น ปลาจีน ปลายี่สก ปลานิล ปลาดุกเทศ เป็นต้น เพื่อเสริมศักยภาพแหล่งอาหารให้กับชาวบ้าน นอกจากนี้ ยังสนับสนุนพันธุ์ปลาและพันธุ์กบให้อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานมอบให้ชาวบ้านนำไปขยายพันธุ์ต่อไป

- **ประเพณีวัฒนธรรม** รักษาความสัมพันธ์กับผู้นำทางจิตวิญญาณในพื้นที่ เป็นการให้ความเคารพ ให้เกียรติและให้ความสำคัญ รับรองการเป็นผู้นำชาวบ้านสำหรับการพัฒนาในอีกทางหนึ่ง ส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมของชาวบ้านในพื้นที่โดยจัดพิธีวางแม่ข้าวเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ที่แปลงนาของนายทองดี ขายา บริเวณด้านหลังแปลงเกษตรทดลองบ้านบางกลอย ซึ่งเป็นพิธีที่ทำช่วงก่อนการปลูกข้าว เพื่อบอกกล่าวขอให้พระแม่โพสพช่วยดูแลข้าวที่กำลังจะปลูกให้เจริญงอกงามดี ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะเริ่มปลูกข้าวในเดือน ๘ และวันที่เหมาะในการทำพิธีคือ วันจันทร์ พุธ ศุกร์ ที่ตรงกับวันข้างขึ้น

- **อนุรักษ์สัตว์ป่า** อนุรักษ์อย่างจริงจังในการห้ามล่าสัตว์ป่าเด็ดขาด โดยให้ชาวบ้านช่วยกันควบคุม ดูแลกันเอง ควบคู่กับการตรวจสอบสถิติสัตว์ป่าที่ตาย หรือซากสัตว์ป่าที่ตรวจพบ ซึ่งใช้เป็นตัวชี้วัดได้ทางหนึ่ง ทำให้มีรอยเท้าสัตว์ป่า เช่น เก้ง กวาง หมูป่า มาปรากฏในพื้นที่เพาะปลูกของชาวบ้าน นอกจากนี้อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ร่วมกับสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ ยังทำการสำรวจพื้นที่ใช้ประโยชน์ของสัตว์ป่า เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ นำไปใช้เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ ในการหาแนวทางที่เหมาะสมให้สัตว์ป่าสามารถดำรงชีวิตร่วมกับชาวบ้านในพื้นที่ได้

โครงการพัฒนาแก้มลิงหนองเล็งเป้อยันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกาฬสินธุ์

คณะกรรมการสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริมีมติเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๕ เห็นชอบความร่วมมือระหว่างกองทัพบกกับสถาบันฯ ในการดำเนินโครงการพัฒนาแก้มลิงหนองเล็งเป้อยันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อสร้างต้นแบบการประยุกต์แนวพระราชดำริ “แก้มลิง” ให้เกิดประโยชน์เต็มศักยภาพเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับราษฎรในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ร่วมกับอีก ๖ หน่วยงาน คือ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) มูลนิธิอุทกพัฒน์ในพระบรมราชูปถัมภ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) หรือ Gistda โดยปิดทองหลังพระฯ เป็นผู้ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งหมด

โครงการพัฒนาแก้มลิงหนองเล็งเป้อยันเนื่องมาจากพระราชดำริ เริ่มต้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๖ หลังจากจังหวัดกาฬสินธุ์ แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการระดับจังหวัด ซึ่งมี ผอ.กอ.รมน.จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นประธานกรรมการและหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเป็นกรรมการ

พร้อมทั้งคณะทำงานดำเนินงานโครงการฯ ในพื้นที่ ๒ คณะ คือ คณะทำงานด้านระบบน้ำ ประกอบด้วยผู้แทนจากสำนักงานโครงการชลประทานที่ ๖ และสำนักกิจกรรมพิเศษกรมชลประทาน สำนักงานทรัพยากรน้ำ ภาคที่ ๔ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (Gistda) มหาวิทยาลัยขอนแก่น และสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

คณะที่ ๒ คือ คณะทำงานด้านงานมวลชน มีนายอำเภอร่องคำและนายอำเภอมลาลาย เป็นประธานร่วมคณะทำงาน ประกอบด้วย ปลัดอำเภอ พัฒนาการอำเภอ เกษตรอำเภอ ปศุสัตว์อำเภอ ประมงจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๖ มีการดำเนินกิจกรรม ๗ เรื่อง ได้แก่ การสร้างความเข้าใจสรุปผลการจัดเวทีสร้างความเข้าใจ สรุปการสำรวจข้อมูลเศรษฐกิจ สังคม จัดประชุมคืนข้อมูลให้ชาวบ้าน การดำเนินงานของกรมที่ดิน การแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับโครงการพัฒนาแก้มลิงหนองเล็งเปื่อยฯ กิจกรรมการพัฒนาของ ๖ กองพันทหารช่างและการลงพื้นที่ปฏิบัติงานของทหารหน่วยปฏิบัติการจิตวิทยา

กิจกรรมการสร้างความเข้าใจ มีทั้งการสร้างความเข้าใจกับหน่วยงานราชการระดับอำเภอ/จังหวัด เพื่อกำหนดแนวทางการทำงานและจัดทำแผนปฏิบัติ และการสร้างความเข้าใจกับชาวบ้าน ทั้งเวทีที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของชาวบ้านและชักชวนให้ชาวบ้านมีความเข้าใจและมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการพัฒนา

ผลการจัดเวทีสร้างความเข้าใจแก่ชาวบ้าน ๕๓ หมู่บ้าน ๑๕ ครั้ง แต่ละครั้งมีชาวบ้านเข้าร่วมเฉลี่ยร้อยละ ๗๘.๓๓ จาก ๔,๗๕๓ครัวเรือน และมีมติเห็นชอบให้ดำเนินการเป็นเอกฉันท์ทุกครั้ง โดยรูปแบบการดำเนินงาน มีการปรับตามลักษณะภูมิสังคมและลักษณะทางประชากรศาสตร์ คือ ให้ชาวบ้านเป็นผู้กำหนดเวลาที่พร้อมให้ราชการเข้าไปทำความเข้าใจ ก่อนจัดเวทีฯ ทีมปฏิบัติการพื้นที่จะต้องทำความเข้าใจบริบทชุมชนก่อน โดยศึกษาข้อมูล ลงไปคุยให้ทันกับตา และทำความเข้าใจเบื้องต้นกับกำนัน ผู้ใหญ่ บ้าน เพื่อสร้างกระบอกเสียงที่สำคัญบอกต่อชาวบ้านได้อย่างถูกต้อง

มีการปรับรูปแบบเวทีตามสถานการณ์ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวบ้านและกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีรูปแบบที่ไม่ตายตัว เช่น ให้ชาวบ้านเป็นคนตั้งคำถามที่สงสัย ราชการเป็นฝ่ายตอบ ในกรณีที่ชาวบ้านมีพื้นฐานความรู้อยู่แล้ว เป็นต้น ใช้สื่อช่วยในการสร้างความเข้าใจ ทั้งคลิปเสียง วิดีทัศน์ เป็นต้น และหลังจบเวที ทีมปฏิบัติงานจะลงพื้นที่กระตุ้นความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง

การสำรวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคม โดยคณะทำงานเก็บข้อมูลระดับตำบล ๔ คณะ ร่วมกับจิตอาสาในหมู่บ้าน ๓๗๖ คน ในปี ๒๕๕๖ สามารถเก็บข้อมูลได้แล้วเสร็จ ๔,๐๐๖ หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๓ จากจำนวนหลังคาเรือนที่อยู่จริงใน ๕๓ หมู่บ้าน ๔,๗๕๓ หลังคาเรือน

สรุปสำรวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคม ๗ กลุ่มน้ำ

จำนวนหลังคาเรือน						ผลสำรวจ			
ชื่อกลุ่มน้ำ	ทั้งหมดตามทะเบียนราษฎร	จำนวนตามที่อยู่อาศัยอยู่จริง	บ้านร้าง/ไม่มีผู้อาศัย/ทำงานนอกพื้นที่	สถานที่ราชการ	ไม่รวมโครงการฯ	จำนวนคงเหลือสำรวจ	คิดเป็น %	จำนวนสำรวจเสร็จ	คิดเป็น %
กลุ่มน้ำห้วยนาเรียง	๒๖๗	๒๓๗	๒๖	๔		๒๓๗	๑๐๐.๐	๐	๐.๐
กลุ่มน้ำห้วยขี้นาค	๕๗๕	๔๖๒	๑๐๙	๔		๔๖๒	๑๐๐.๐	๐	๐.๐
กลุ่มน้ำห้วยอัครคะ	๓๙๑	๓๑๘	๖๗	๖		๓๑๘	๑๐๐.๐	๐	๐.๐
กลุ่มน้ำหนองเล็งเปื้อน	๑,๙๔๕	๑,๕๕๒	๓๗๕	๑๕	๓	๑,๔๓๕	๙๒.๕	๑๑๗	๗.๕
กลุ่มน้ำห้วยทราย	๑,๗๕๖	๑,๒๐๘	๕๓๔	๑๔		๗๘๕	๖๕.๐	๔๒๓	๓๕.๐
กลุ่มน้ำลำปาว	๖๐๗	๕๕๐	๕๘	๙		๕๐๖	๙๒.๐	๔๔	๘.๐
กลุ่มน้ำสีตองล่าง	๔๗๘	๔๒๖	๕๙	๓		๒๖๓	๖๑.๗	๑๖๓	๓๘.๓
รวม	๖,๐๑๙	๔,๗๕๓	๑,๒๐๘	๕๕	๓	๔,๐๐๖	๘๔.๓	๗๔๗	๑๕.๗

การจัดประชุมคืนข้อมูลให้ชาวบ้าน เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ มีชาวบ้านเข้าร่วม ๘๗๒ คน หน่วยงานราชการ ๘๕ คน ได้ข้อสรุปว่า จะดำเนินการขุดลอกหนองเลิงเปือย ๘๘๗ ไร่ โดยขุดลึก ๓ เมตร ทำขานพัก ๔ เมตร และขุดลึกไปอีก ๓ เมตร รวมทั้งการทำความเข้าใจว่า ประโยชน์ที่ชาวบ้านจะได้รับจากการดำเนินงานโครงการฯ คือ มีปริมาณน้ำเพิ่มขึ้นสำหรับทำเกษตรจาก ๓.๕ เป็น ๖.๘ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี พื้นที่ ๕,๒๐๐ ไร่ มีน้ำใช้สำหรับการเพาะปลูก พื้นที่หนองเลิงเปือย ปลาวางไข่ได้และส่งเสริมการเลี้ยงปลาในกระชัง ๒๒ ไร่ พื้นที่ ๑,๐๗๕ ไร่ ได้รับการบรรเทาน้ำท่วมซ้ำซาก สถานีพัฒนาที่ดินจะส่งเสริมปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยคอก ตรวจสอบดินทุกแปลงเพื่อจัดทำปุ๋ยสั่งตัดที่เหมาะสมกับพืชที่จะปลูก

ทั้งนี้ รูปแบบการพัฒนาจะเริ่มต้นจากการพัฒนาจิตใจของคนก่อน โดยใช้หลักพุทธศาสนาเพื่อปรับทัศนคติ วิถีคิด การทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ให้พัฒนาแบบพึ่งพาตนเอง พึ่งพากันเอง (รวมกลุ่ม) การเพิ่มเครือข่าย และยกระดับฐานการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมทางการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยการประยุกต์แนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

- กิจกรรมการพัฒนา เริ่มต้นโดยสำนักงานที่ดินจังหวัดกาฬสินธุ์ ดำเนินการสำรวจและรักษาตำแหน่งที่ดิน โดยใช้เครื่องรับสัญญาณดาวเทียมแบบจลน์ (RTK GPS) ระหว่างวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน-๓ ธันวาคม ๒๕๕๖ เพื่อสำรวจแนวเขตการครอบครองของชาวบ้านและขึ้นระดับความสูงของภูมิประเทศ และเพื่อจัดทำค่าพิกัดลงในตำแหน่งแปลงที่ดิน (Re-Locate) ที่ชัดเจนภายหลังการถมดิน และ GISTDA จะประมวลปริมาณและทิศทางการไหลของน้ำตามปริมาณจากข้อมูลของกรมที่ดิน พร้อมทั้งเสนอระดับความสูงในการถมดินให้ทหารพิจารณาทำงานต่อไป

- ทหารหน่วยปฏิบัติการจิตวิทยา ร่วมกับเจ้าหน้าที่สถาบันฯ และ อสพ. มีการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง ผ่านระบบเสียงไร้สาย ของ อบต.สามัคคี และฝึกอบรมนักเรียน ร.ร.กุศลวิทยาคม ต.ร่องคำ อ.ร่องคำ เกี่ยวกับความมีระเบียบวินัย ความรัก ความสามัคคีภายในหมู่คณะ ความจงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์ และการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาและในชุมชน จัดรายการวิทยุทางสถานีวิทยุชุมชนคนฮักหม่มม่วง คนโพ้นงาม ระบบ FM คลื่นความถี่ ๙๐.๐ MHz รายการ “รักบ้านเรา”

- กองทัพบก โดยกองทัพภาคที่ ๒ และกรมการทหารช่าง เริ่มเข้าพื้นที่ตั้งแต่วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ เพื่อขุดลอกหนองเลิงเปือยลึก โดยกำลังพล ๖ กองพัน ประกอบด้วย กองพันทหารช่างที่ ๒๐๒ กองพันทหารช่างที่ ๒๐๑ กองพันทหารช่างที่ ๓ กองพันทหารช่างที่ ๖ กองพันทหารช่างที่ ๑๑๑ และกองพันทหารช่างเครื่องมือพิเศษ รวมปริมาณดินที่ต้องขุดลอก ทั้งหมด ๔,๙๐๕,๖๑๖ ลบ.ม.

- กระบวนการขุดลอก เป็นไปตามขั้นตอน คือ แบ่งพื้นที่ขุดเป็น ๖ โซน ถมกันคันดิน เป็นเส้นทางลาลองไปยังพื้นที่ขุดเพื่อให้เครื่องจักรเข้าพื้นที่ได้ ทำคันดินกันและสูบน้ำออกไปพักไว้แต่ละโซน เตรียมพื้นที่ ได้แก่ การตากถางวัชพืช ขนย้ายวัชพืช เปิดหน้าดิน พร้อมปรับเกลี่ย ขุดดินให้ได้ระดับตามแบบ

โครงการบูรณาการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ จังหวัดอุทัยธานี

โครงการพื้นที่ต้นแบบบูรณาการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ตามแนวพระราชดำริ เป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดอุทัยธานี

คณะกรรมการโครงการฯ ซึ่งแต่งตั้งโดยคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๖ มีจำนวน ๔ คณะ ร่วมกันบูรณาการการทำงานในพื้นที่ ประกอบด้วย คณะทำงานด้านการกำหนดแนวเขตที่ดิน มีผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอุทัยธานี เป็นหัวหน้าคณะ คณะทำงานด้านบริหารจัดการน้ำ มีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เป็นหัวหน้าคณะ คณะทำงานด้านการเกษตรและพัฒนาอาชีพ มีเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุทัยธานี เป็นหัวหน้าคณะ และทีมปฏิบัติงานระดับพื้นที่ มีนายอำเภอบ้านไร่เป็นหัวหน้าทีมปฏิบัติงาน

โดยรูปแบบความร่วมมือระหว่างสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่ และหน่วยงานราชการ จังหวัดอุทัยธานี เริ่มต้นจากการให้เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด และพนักงานจ้าง เข้าร่วมเรียนรู้และปฏิบัติงาน เป็นทีมปฏิบัติงานแก่นมะกรูดร่วมในทุกคณะทำงานของจังหวัด

การสำรวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคม โดยทีมปฏิบัติงานระดับพื้นที่ ซึ่งมีคนในหมู่บ้าน เช่น ครูพี่เลี้ยงเด็กเล็ก สาธารณสุขตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และเยาวชน ให้ความร่วมมือเป็นทีมปฏิบัติงานสอบถามข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์รายหลังคาเรือน สรุปผลการสำรวจว่า ตำบลแก่นมะกรูด ประกอบด้วย ๔ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ ๑ บ้านไต้ หมู่ ๒ บ้านคลองเสลา หมู่ ๓ บ้านใหม่คลองอ้งวะ และหมู่ ๔ บ้านอีมาด-อีทราย มีทั้งหมด ๔๐๓ หลังคาเรือน ประชากรทั้งสิ้น ๑,๕๐๓ คน ในจำนวนนี้มี ๒๕ ครัวเรือนไม่ให้อำนาจ เนื่องจากไม่สนใจเข้าร่วมโครงการ มีการแบ่งพื้นที่หมู่บ้านและพื้นที่เกษตรอย่างชัดเจน ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวเขากะเหรี่ยงโปว์ นับถือศาสนาพุทธและผี มีความสัมพันธ์ลักษณะเครือญาติ ไม่นิยมเดินทางออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน ประเพณีที่สำคัญ ได้แก่ กินข้าวใหม่และเรียกขวัญข้าว พิธีไหว้แม่โพสพ ขอมมาปู้ย่าตายาย บุญตันโพธิ์ตันไทร พิธีตากผ้าทอใหม่ เป็นต้น

ประชากร แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มค้าขายเหือง ผูกข้อมือทั้งสองข้างด้วยด้ายเหลือง ในอดีตจะไม่ตีหม้อหรือกินสัตว์ที่เลี้ยงตามบ้านหรือซื้อมาจากตลาด จะกินเฉพาะที่ทำได้จากป่า และกลุ่มกินน้ำต้มสุก ทั้งสองกลุ่มมี เจ้าวัด เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและผู้นำในการประกอบพิธีกรรม ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนใหญ่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง มะละกอ

ประเภทข้อมูล	หมู่บ้าน				
	บ้านไต้ ม.๑	บ้านคลองเสลา ม.๒	บ้านใหม่ คลองอ้งวะ ม.๓	บ้านอีมาด-อีทราย และค้มน้ำเจ้าวัด ม.๔	รวม
จำนวนหลังคาเรือน	๕๑	๙๙	๑๒๗	๑๒๖	๔๐๓
ครอบครัวยุค	๗๔	๑๓๑	๑๖๓	๑๔๕	๕๑๓
ประชากร	๒๒๔	๔๓๒	๖๐๒	๕๔๕	๑,๘๐๓
ประเภทค่าใช้จ่าย*	๑๐,๐๕๘,๙๓๒	๑๘,๓๓๙,๔๐๑	๒๘,๖๑๔,๕๕๕	๒๓,๓๕๓,๕๐๗	๘๐,๓๖๖,๓๙๕
ประเภทของรายได้*	๘,๒๕๗,๐๙๑	๑๖,๙๙๔,๒๒๖	๒๗,๘๑๒,๖๕๕	๒๕,๔๑๒,๘๖๗	๗๘,๔๗๖,๘๓๙
มูลค่าทรัพย์สินทั้งหมด*	๗,๓๗๔,๕๓๐	๒๘,๐๒๓,๘๕๕	๔๓,๐๐๒,๔๕๘	๔๐,๐๘๖,๔๘๗	๑๑๘,๔๘๖,๓๓๐
ประเภทหนี้สินของครัวเรือน*	๕,๒๔๘,๓๐๐	๑๑,๕๑๗,๗๒๐	๑๙,๔๔๖,๙๙๐	๑๕,๓๗๓,๓๒๘	๕๑,๕๘๖,๓๓๘
การออมทรัพย์/แหล่งการออม*	๕๔๔,๘๙๒	๕๖๕,๑๕๐	๕,๔๗๕,๖๑๘	๑,๙๐๘,๐๗๐	๘,๔๙๓,๗๓๐

*หน่วย : บาท

จากการสำรวจในเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๖ พบว่า ชาวบ้านที่มีรายจ่ายสูงถึง ๘๐,๓๖๖,๓๙๕ บาท เป็นรายจ่ายเพื่อการบริโภค เพื่อการประกอบอาชีพ (เงินลงทุนทางการเกษตร) และค่าใช้จ่ายเพื่อการค้าขาย ๓ อันดับแรกเหมือนกันทุกหมู่บ้าน ซึ่งสะท้อนว่ามีลักษณะเป็นชุมชนที่ซื้ออยู่ซื้อกิน รายจ่ายที่เป็นต้นทุนเพื่อการเกษตรมากเป็นอันดับสอง สะท้อนว่าการทำเกษตรในพื้นที่มีต้นทุนการผลิตค่อนข้างสูง จำเป็นต้องหาซื้อปัจจัยการผลิตเกือบทุกอย่าง

มีรายได้ ๗๘,๔๓๖,๘๓๙ บาท จากอาชีพ ๓ อันดับแรก คือ การเกษตร การรับจ้างและการค้าขาย

พืชเกษตรที่สร้างรายได้มากที่สุด คือ ข้าวโพด มันสำปะหลัง และมะละกอ ตามลำดับ ซึ่งเป็นพืชเชิงเดี่ยวทั้งสิ้น รายได้จากการรับจ้างเป็นการรับจ้างในภาคการเกษตร เช่น รับจ้างไถพรวน ฉีดพ่นสารเคมี เก็บเกี่ยว เป็นต้น

ทรัพย์สินที่มีมูลค่ามาก ๓ อันดับ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย เครื่องจักรการเกษตร ยานพาหนะ รวมเป็นมูลค่า ๑๑๘,๔๘๗,๓๓๐ บาท แต่ทรัพย์สินดังกล่าว ไม่ใช่ตัวบ่งชี้แสดงถึงความร่ำรวย เพราะยังติดภาระหนี้สินอยู่ และอาจทำให้แนวโน้มหนี้สินในอนาคตเพิ่มขึ้น ขณะที่พบว่า หนี้สินทั้งหมดของชุมชน รวมทั้งสิ้น ๕๑,๕๘๖,๓๓๘ บาท เกิดจากบริษัทขายสินค้าเงินผ่อน สถาบันการเงิน/ธนาคาร และนายทุน/กองทุนเงินล้าน โดยเงินกู้จากบริษัทเงินผ่อน เป็นการกู้เพื่อซื้อทรัพย์สิน เช่น รถไถพรวน เครื่องมือทางการเกษตร เครื่องใช้ในบ้าน การกู้จากสถาบันการเงิน/ธนาคาร เป็นการกู้ลงทุนประกอบอาชีพเกษตรกรรม แหล่งกู้ใหญ่ คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ซึ่งเป็นการกู้ที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกปี หรือตามรอบการผลิต เพื่อซื้อปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย สารเคมี น้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น และจะใช้หนี้เมื่อมีการขายผลผลิตหรือตามระยะเวลาการกู้ ส่วนการกู้จากแหล่งเงินทุนนอกระบบหรือกองทุนเงินล้าน เป็นการกู้เพิ่มเติมเพื่อสมทบเงินลงทุนในการประกอบอาชีพ กรณีเงินลงทุนไม่เพียงพอ หรือเป็นการกู้กินกู้ใช้ เป็นเงินหมุนเวียนในครัวเรือน ทั้ง ๔ หมู่บ้าน มียอดเงินอมน้อย เพียง ๘,๔๙๓,๗๓๐ บาท น้อยกว่ามูลค่าหนี้สินที่มีอยู่ในชุมชนถึง ๖ เท่า

การสำรวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคมของตำบลแก่นมะกรูด สามารถเชื่อมโยงสาเหตุที่คาดว่า เป็นปัญหาของชุมชนได้ว่า การที่ชาวบ้านส่วนใหญ่มีเครื่องจักรการเกษตร เช่น รถไถพรวน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง เครื่องฉีดพ่นสารเคมี เครื่องสีข้าวโพด ฯลฯ ทำให้เกิดภาระหนี้สิน เนื่องจากต้องการความสะดวกสบาย และให้ทำการเพาะปลูกได้ตรงตามฤดูกาล วิธีการซื้อเงินผ่อนกับบริษัทขายรถไถ หรือบริษัทขายผ่อนสินค้า ขำระค่างวดเป็นรายปีด้วยรายได้จากการขายผลผลิตในแต่ละรอบ ซึ่งหากรายได้ไม่เพียงพอชำระหนี้ได้หมด ก็จะต้องกู้จากแหล่งอื่นมาใช้หนี้ หรือเร่งให้ได้ผลผลิตมากขึ้นด้วยการเพิ่มปุ๋ย สารฉีดพ่น หรือขยายพื้นที่เพาะปลูกให้มากขึ้น

การสำรวจแนวเขตพื้นที่ทำกิน โดยทีมปฏิบัติงาน ประกอบด้วย อำเภอบ้านไร่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง สถานีควบคุมไฟป่าบ้านไร่ มูลนิธิสืบนาคะเสถียร กรมทหารพรานที่ ๕๓ (อิมาด-อิทราย) กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านและสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ เพื่อให้ทราบแนวเขตพื้นที่ทำกิน ขนาดพื้นที่ ผู้ครอบครองที่เป็นจริง สำหรับใช้แก้ไขปัญหาการบุกรุกป่า และนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนเชื่อมโยงมิติการพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น การบริหารจัดการน้ำ การปรับปรุงดิน การวางแผนการเกษตร การปลูกป่าเศรษฐกิจเสริมเป็นรายได้สู่ความยั่งยืน ปัญหาการออกเอกสารสิทธิ สรุปว่า มีพื้นที่ทำกินทั้งหมด ๑๔,๘๘๔ ไร่ ๑,๐๘๗ แปลง ผู้ครอบครอง ๗๔๐ ราย ดังนี้ หมู่ ๑ บ้านไต้ ผู้ครอบครอง ๑๕๓ ราย ๒๑๓ แปลง พื้นที่ ๒,๘๓๐ ไร่ หมู่ ๒ บ้านคลองเสลา ๑๘๘ ราย ๒๖๙ แปลง ๓,๔๘๖ ไร่ หมู่ ๓ บ้านใหม่คลองอังวะ ๒๐๕ ราย ๓๐๙ แปลง ๓,๕๒๖ ไร่ หมู่ ๔ บ้านอิมาด-อิทราย ๑๙๓ ราย ๒๙๖ แปลง ๕,๐๒๒ ไร่ มีแปลงที่ตรวจยึดดำเนินคดี (ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗-ปัจจุบัน) ๙๒ คดี ๑๐๖ แปลง พื้นที่ ๒๙๗-๒-๓๑ ไร่ หรือร้อยละ ๒

การสำรวจระบบน้ำ พบว่า ในพื้นที่มี ๑๙ ลำห้วย มีอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ดิน้อย เป็นโครงการพระราชดำริเพื่อความมั่นคง สร้างมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๖ ความจุ ๒๕๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ส่งน้ำโดยระบบท่อโยหิน กระจายน้ำเข้าแปลงเกษตร บ้านไต้ หมู่ ๑ และบ้านใหม่คลองอังวะ หมู่ ๓ ทำให้มีแหล่งน้ำต้นทุนขนาดใหญ่ และมีลำห้วยบางสายมีน้ำไหลตลอดปี สามารถพัฒนาให้เห็นรูปธรรมตัวอย่างการบริหารจัดการน้ำจากที่สูงมาใช้ประโยชน์ได้ โดยชาวบ้านมีส่วนร่วมวางแผนร่วมลงมือทำ เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ

มีการพัฒนาระบบน้ำ ด้วยการซ่อมแซมทางระบายน้ำล้น หินเรียง และท่อส่งน้ำ อ่างเก็บน้ำห้วยแม่ดีน้อย โดยงบประมาณจากกลุ่มงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรมชลประทาน และดำเนินงานตามหลักโครงการพระราชอาสา คือ กรมชลประทาน จัดซื้อวัสดุ และเกษตรกรเป็นผู้ออกแรงงาน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและประชาชน และเกิดการช่วยเหลือเอาใจใส่อาคารชลประทานในพื้นที่

นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาแหล่งต้นน้ำ ๓ ลำห้วยที่มีน้ำไหลตลอดปี คือ ห้วยถ้ำน้ำตก ห้วยปองไฟ ห้วยโป่ง โดยการสร้างฝายอนุรักษ์ ลดความเร็วของน้ำ ให้ซึมลงบนได้ดินให้เกิดความชุ่มชื้นในพื้นที่ และสร้างฝายเกษตรเพื่อเก็บกักน้ำไว้สำหรับการเกษตร โดยส่งน้ำผ่านระบบท่อส่งน้ำสู่บ่อพวงเพื่อกระจายน้ำเข้าสู่พื้นที่ทำการเกษตร โดยไม่ต้องเอาน้ำมันไปแลกน้ำ

พื้นที่ลำห้วยต้นผึ้ง มีการสร้างฝายหินก่อ ๑ ตัว พร้อมต่อท่อส่งน้ำระยะทาง ๓๕๒ ม. เข้าระบบส่งน้ำเดิม และปรับปรุงระบบเก็บกักน้ำที่มีอยู่เดิม ในหมู่ ๑ บ้านใต้ และหมู่ ๓ บ้านใหม่คลองอังวะ สามารถมีน้ำอุปโภคและบริโภค ๑๓๙ ครัวเรือน พอใช้ตลอดปี พื้นที่ลำห้วยปองไฟ มีการสร้างฝายอนุรักษ์ ๔ ตัว ฝายหินก่อ ๑ ตัว กำหนดตำแหน่งชุดบ่อพวง ๔ บ่อ และต่อระบบท่อส่งน้ำระยะทาง ๑,๑๔๐ เมตร จะมีพื้นที่รับน้ำ ๒๒ ราย พื้นที่ ๔๖๗ ไร่ และพื้นที่ลำห้วยโป่ง มีการสร้างฝายอนุรักษ์ ๑ ตัว ฝายหินก่อ ๑ ตัว กำหนดตำแหน่งบ่อพวง ๒ บ่อ และต่อระบบท่อส่งน้ำระยะทาง ๑,๔๑๖ เมตร จะมีพื้นที่รับน้ำ ๑๒ ราย พื้นที่ ๔๐๗ ไร่

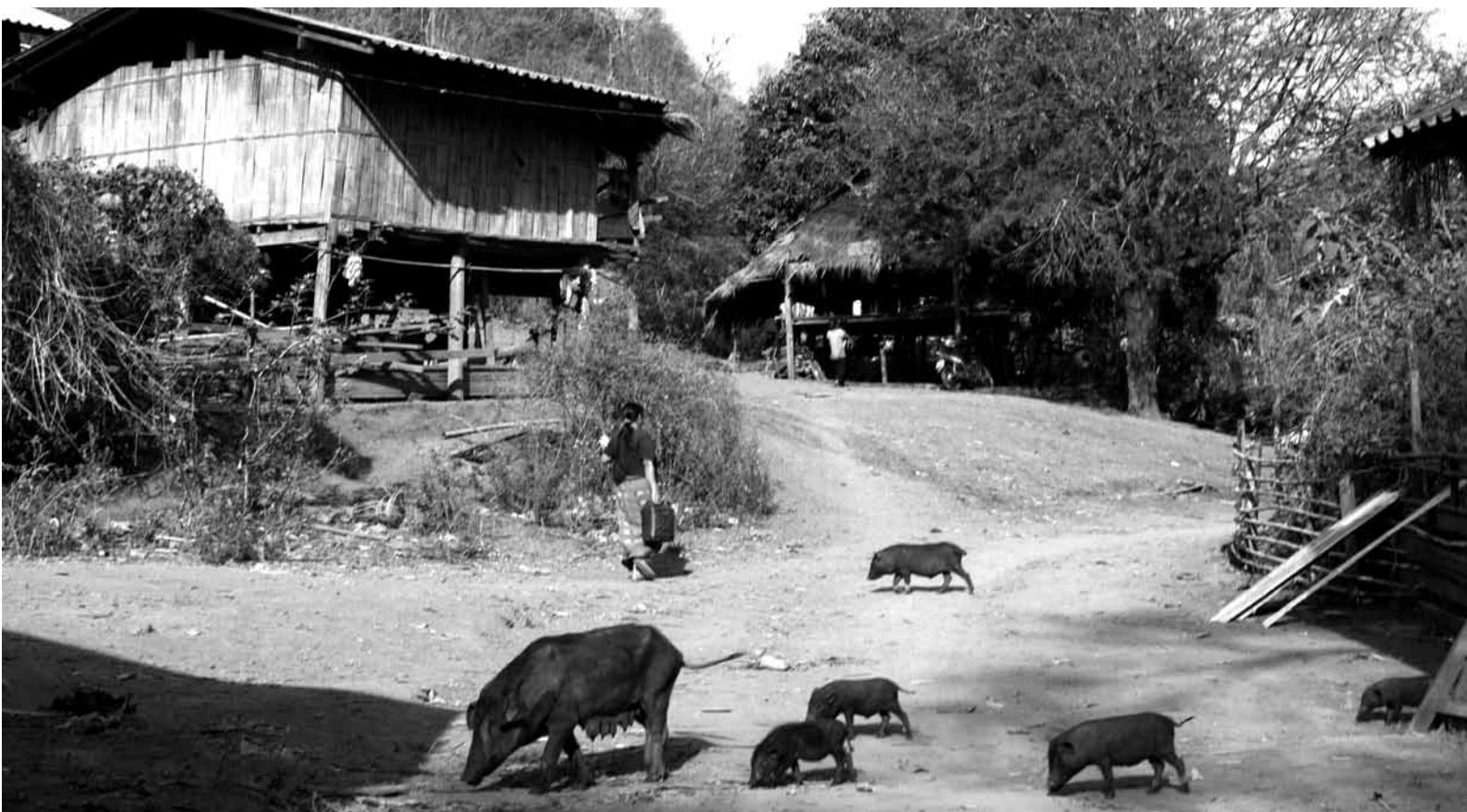
ผลจากการพัฒนา สามารถส่งน้ำเพื่ออุปโภคและบริโภคให้หมู่บ้านได้ และหมู่ที่ ๓ บ้านใหม่คลองอ้งวะ ๑๓๙ หลังคาเรือน ๖๔๗ คน มีพื้นที่รับน้ำจากลำห้วยเข้าพื้นที่การเกษตร ประมาณ ๘๗๔ ไร่ เมื่อรวมกับการปรับปรุงระบบส่งน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ดิน้อย ที่จะส่งน้ำเข้าพื้นที่การเกษตรได้อีก ๕๐๐ ไร่ จะมีพื้นที่เกษตรได้รับน้ำจากการพัฒนาระบบน้ำ รวม ๑,๓๗๔ ไร่

คณะกรรมการด้านการเกษตรและส่งเสริมอาชีพ จะวางแผนการเกษตร ประมง และพัฒนาอาชีพต่อเนื่องจากการพัฒนาระบบน้ำ เพื่อลดรายจ่าย สร้างรายได้ โดยจัดทำรูปแบบการเกษตร ซึ่งจะเลือกพืชที่ชาวบ้านต้องการ พร้อมคำนวณต้นทุน และประมาณการรายได้ โดยคำนึงถึงแรงงานคนที่สามารถทำได้ด้วย เริ่มจากเกษตรกรที่สนใจปรับเปลี่ยนตัวเอง หมู่บ้านละ ๑๐-๒๐ รายก่อน เพื่อเป็นตัวอย่างขยายผลสู่คนอื่น ๆ ต่อไป

รูปแบบการเกษตรที่จัดไว้ มี ๓ รูปแบบ คือ ๑. ปลูกพืชตามระดับความสูงในพื้นที่ลาดชัน (อาศัยน้ำฝนเท่านั้น) พื้นที่ ๒๐ ไร่ จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำตามลำดับขั้นความสูง ขั้นที่ ๑ ปลูกพืชป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน เช่น ฝั่ ขั้นที่ ๒ ปลูกกล้วย เพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นกับดิน ขั้นที่ ๓ ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น ขั้นที่ ๔ ปลูกพืชที่ใช้บริโภคในครัวเรือน เช่น ข้าว พริก ขั้นที่ ๕ พืชไร่ ๒. ปลูกพืชผสมผสานแบบประณีตในพื้นที่ลาดชันน้อย พื้นที่ ๕ ไร่ มีแหล่งน้ำกระจายถึง โดยปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น มีไม้แซมไม้ยืนต้น ประเภทสมุนไพรร และเสริมด้วยพืชผักเมืองหนาว และ ๓. เกษตรผสมผสาน ปลูกพืชรวมกับการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ลาดชันน้อย พื้นที่ ๕ ไร่ มีแหล่งน้ำกระจายถึง เน้นพื้นที่ที่มีสระในพื้นที่เกษตร โดยมีการสนับสนุนสุกร เป็ดไข่ ปลานิล และกบ เพิ่มเติม ซึ่งจะมีการบูรณาการหน่วยงานเกษตรต่างๆ ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ การดำเนินการในพื้นที่โครงการฯ จะเป็นไปตามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการอนุรักษ์ ป่าไม้ และพัฒนาป่าไม้ ระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ และมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๓

พื้นที่ขยายผลปิดทองหลังพระฯ จังหวัดเชียงใหม่

สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ ร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ติดตามผลการเชื่อมโยงองค์ความรู้ให้แก่ชุมชนในพื้นที่บ้านอมเรต อำเภอแม่แจ่ม พบว่า การพัฒนาที่ก่อเกิดประโยชน์แก่ประชาชน คือ โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ด้วยการทำ ฝายอนุรักษ์ช่วยชะลอการไหลของน้ำ ดักตะกอนดิน เพิ่มความชุ่มชื้นแก่ป่าต้นน้ำ โครงการฟื้นฟู คุณภาพดิน ช่วยลดการใช้น้ำปุ๋ยเคมีลงได้ สามารถปรับปรุงดินโดยวิธีธรรมชาติและลดการเผาได้ ทั้งยังฟื้นฟูหน้าดิน แต่ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องความเหมาะสมของดินกับการเพาะปลูก ขณะที่การพัฒนาระบบน้ำ ยังไม่สามารถช่วยต่อยอดกิจกรรมปลูกข้าวได้เพียงพอตลอดปี และทำให้ผลผลิตสูงขึ้นได้ เพราะสระเก็บน้ำอยู่ระหว่างการทดน้ำเพื่อเก็บกัก ยังไม่สามารถนำ น้ำเข้าระบบได้ และโครงการส่งเสริมการเลี้ยงสุกรลูกผสมหมยซาน ยังไม่สามารถลดรายจ่าย- เพิ่มรายได้เสริมให้ชาวบ้านได้ เนื่องจากยังขาดแคลนน้ำสะอาดในการเลี้ยงสุกร และยังมีปัญหา ขาดแคลนวัตถุดิบพืชอาหาร ทำให้สุกรมีสภาพร่างกายไม่สมบูรณ์ ขาดสารอาหาร

การมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ ยังมีน้อย เนื่องจากชาวบ้านยังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนเรื่องบทบาทหน้าที่ เครือข่ายและแกนนำอยู่ในระยะเริ่มต้น ยังไม่เข้มแข็งพอจะดำเนินการร่วมกับเจ้าหน้าที่ ในเรื่องที่ชาวบ้านมีความเข้าใจได้ดี ยังไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้คนอื่นได้ และไม่สามารถประยุกต์องค์ความรู้มาใช้ได้ การพัฒนาบางอย่างขัดกับความเชื่อของคนพื้นถิ่น เช่น การทำคอกเลี้ยงสัตว์ ขัดกับความเชื่อของชาวปกากะญอ เป็นต้น และในบางครั้งความต้องการของชาวบ้านไม่สอดคล้องกับหน่วยงาน

ส่วนพื้นที่บ้านปาง อำเภอยะปราชญ์นั้น ทีมปฏิบัติการอำเภอมีการดำเนินกิจกรรมตามแผน พัฒนาชนบทเชิงพื้นที่ประยุกต์ตามพระราชดำริทั้งหมด ๙ กิจกรรม ชาวบ้านปางร้อยละ ๘๘ ทราบว่ามีการดำเนินงานโครงการปิดทองหลังพระฯ ร้อยละ ๖๗ ของผู้ที่ทราบว่า มีโครงการฯ เข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ อย่างน้อย ๑ กิจกรรม โดยกิจกรรมที่มีผู้เข้าร่วมมากที่สุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ การสร้างฝายชะลอน้ำและการปลูกป่า การพัฒนาระบบน้ำ และการส่งเสริมการปลูกพืช

ทั้งนี้ ปัจจัยความสำเร็จเกิดจากความสอดคล้องของลักษณะกิจกรรมกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งมีความพร้อมในการดำเนินกิจกรรม ไม่ต้องใช้ความพยายามมากนัก รวมทั้งได้ประโยชน์โดยตรง เช่น กิจกรรมการส่งเสริมการปลูกพืช ความสำเร็จของกิจกรรม ช่วยทำให้เกิดการขยายผลต่อทั้งในกิจกรรมเดิมและกิจกรรมใหม่ เมื่อกิจกรรมได้ผลดี ก่อให้เกิดแรงกระตุ้นให้ชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรม การรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรม ทำให้มีพลัง เพราะสามารถแบ่งปันข้อมูลและช่วยเหลือกันในกลุ่ม ความต่อเนื่องของการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ทั้งในด้านงบประมาณ ความรู้ เทคโนโลยี และปัจจัยอื่นๆ

อย่างไรก็ตาม พบว่าปัญหาและอุปสรรคสำคัญในภาพรวม คือ การประสานงานและการสร้างความเข้าใจหลักการโครงการฯ ยังไม่ครบถ้วนในระยะแรก เนื่องจากความรีบเร่งในการดำเนินงาน กอปรกับระยะเวลาในการดำเนินโครงการยังน้อยมาก ทำให้การประเมินผลอาจเร็วเกินไป เช่น การพัฒนาระบบน้ำ การปลูกป่า หรือการสร้างฝาย อาจต้องใช้เวลาอีก ๓-๔ ปีจึงจะเห็นภาพชัดเจน

นอกจากนี้ ยังมีความซ้ำซ้อนของกิจกรรมในโครงการฯ กับภาระงานของส่วนราชการที่แม้จะเป็นภารกิจปกติของหน่วยงานราชการ แต่ขาดการบูรณาการร่วมกัน และเงื่อนไขในการใช้งบประมาณหรือทรัพยากรของทางราชการ ทำให้กิจกรรมบางอย่างมีความล่าช้า มีการอนุมัติงบประมาณเกือบทุกกิจกรรมในระยะเวลาไล่เลี่ยกัน ทำให้ชาวบ้านบางคนที่ยากเข้าร่วม ไม่สามารถจัดเวลาเข้าร่วมได้ เป็นต้น

โครงการทุนเศรษฐกิจพอเพียง

มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ยังสร้าง “คน” ตั้งแต่เยาวชน ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม และมีจิตอาสา ได้รับการพัฒนาศักยภาพ เพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม และมีจิตสำนึกในหน้าที่การเป็นพลเมืองดี ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและพร้อมทำประโยชน์ให้กับชุมชน สังคม และประเทศชาติ ได้รับโอกาสทางการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ด้วย “ทุนเศรษฐกิจพอเพียงของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ” ปัจจุบันมีนักเรียนทุน ๓ รุ่น รวม ๔๘ คน จากโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๒๐ แห่ง กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ๒๘ แห่ง ทั่วทุกภาค

ในปี ๒๕๕๖ โครงการทุนฯ มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจ หัวข้อเรื่อง “ชีวิตกับความสุข ตามแนวทางของชาวพุทธ” ณ หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ กรุงเทพฯ และวัดญาณเวศกวัน จังหวัดนครปฐม เพื่อได้เรียนรู้หลักคิดและแนวปฏิบัติในการพัฒนาชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา และศึกษาชุมชนวิถีพุทธแบบพอเพียงที่ชุมชนปฐมอโคก แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิตการพัฒนาเยาวชนและได้เรียนรู้การเข้าใจผู้อื่น และทดลองปฏิบัติภาวนาตามหลักอานาปานสติ ตลอดจนเรียนรู้หลักธรรมและการอยู่ด้วยดีปฏิบัติตนแบบชาววัด

กิจกรรมเข้าค่ายช่วงปิดภาคการศึกษาฤดูร้อน ณ พื้นที่ต้นแบบและพื้นที่ขยายผล จังหวัดน่าน เพื่อให้นักเรียนทุนมีความรู้และเข้าใจกระบวนการทำงานและพัฒนาพื้นที่ของ ปิดทองหลังพระฯ ได้ศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น เรียนรู้และทำความเข้าใจ หลักการแนวทางพัฒนาชนบทตามแนวพระราชดำริ เรียนรู้และทำความเข้าใจข้อมูลภูมิสังคม ข้อมูลกายภาพ ทั้ง ๖ มิติ ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่เป็นหมู่บ้านขยายผลของโครงการ เพื่อเข้าใจขั้นตอนการทำงานตามกระบวนการ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” รวมทั้งได้รู้จักตัวตน อุปนิสัยนิสัย ความถนัด ความสนใจของตนเองมากขึ้น เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการกำหนด เป้าหมายชีวิต ฯลฯ

ในปี ๒๕๕๖ โครงการทุนฯ ได้มอบทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนทุนรุ่นที่ ๓ จำนวน ๒๐ ทุน เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ ห้องทเวศร์ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ โดย ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา ประธานอนุกรรมการธุรกิจเพื่อสังคม (CSR)

ทั้งนี้ โครงการทุนฯ ได้รับการสนับสนุนเงินบริจาค รวมทั้งสิ้น ๒๔,๓๕๐,๐๐๐ บาท จากมูลนิธิสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ๑๒ ล้านบาท มูลนิธิเอสซีจี ๕ ล้านบาท ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ๕ ล้านบาท บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ๒.๕ ล้านบาท บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) ๑ ล้านบาท บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ๑ ล้านบาท และ บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ๑ ล้านบาท

โครงการรากแก้ว

การสร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่อีกส่วนหนึ่ง ยังดำเนินการโดยมูลนิธิรากแก้ว เพื่อส่งเสริมการมีจิตอาสาและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นิสิต นักศึกษาผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ด้วยการให้นิสิต นักศึกษาลงพื้นที่สำรวจวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับชุมชนและวางแผนแก้ปัญหาของชุมชน โดยนำความรู้และทรัพยากร ตลอดจนความเชี่ยวชาญของคณาจารย์มาพัฒนา ร่วมกับชุมชน

ในปี ๒๕๕๖ มูลนิธิรากแก้วมีการประชาสัมพันธ์โครงการในภูมิภาค เพื่อชี้แจงรายละเอียด แนวทางการดำเนินโครงการให้มหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้ง ๖๕ แห่งได้เตรียมความพร้อมในการดำเนินโครงการฯ โดยเน้นประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจในระดับผู้ปฏิบัติ รวมทั้งนักศึกษา ที่ทำกิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการฯ

มูลนิธิรากแก้ว ยังจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้ตัวแทนนิสิต นักศึกษาและอาจารย์ ที่ปรึกษาที่เข้าร่วมโครงการ ประจำปี ๒๕๕๖ ตามภูมิภาค ๕ ครั้ง โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่ศูนย์ศึกษา การพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนา เขาคินอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร และศูนย์การเรียนรู้และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำริฯ ภาคใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้นิสิต นักศึกษาลงพื้นที่เรียนรู้กระบวนการ พัฒนาที่หลากหลายและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้คนในภูมิภาคของตน และเรียนรู้การประยุกต์ ใช้แนวพระราชดำริ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาและสนับสนุนให้มีจิตอาสา ช่วยเหลือสังคมและประเทศชาติ

มูลนิธิรากแก้ว ยังเชื่อมโยงองค์ความรู้ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสู่พื้นที่โครงการพัฒนา ด้วยการนำนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะผู้บริหารและอาจารย์ลงพื้นที่โป่งลึก-บางกลอย จังหวัดเพชรบุรี เพื่อศึกษาภาพและแนวทางในการนำองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญของคณาจารย์ มาใช้ในโครงการพัฒนาพื้นที่ร่วมกับมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ

มูลนิธิรากแก้ว ยังมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฯ และเป็นวิทยากรสร้างแรงบันดาลใจแก่คณาจารย์ นิสิต นักศึกษาในการทำงานพัฒนาชุมชน และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศึกษาดูงานโครงการพัฒนาชุมชน หรือรับใช้สังคมของมหาวิทยาลัยต่างๆ รวม ๕๑ มหาวิทยาลัยจาก ๒๓ จังหวัด

สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ ยังร่วมกับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จัดประชุมวิชาการระดับชาติ “การพัฒนาคน ชุมชน องค์การและสังคม พัฒนบริหารศาสตร์กับทางเลือกใหม่ด้านการพัฒนาในอนาคต” เมื่อวันที่ ๑๓-๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๖ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาชนบทและชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทยที่ผ่านมา และเสนอทางเลือกใหม่ที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน ในการประชุมมีการนำเสนอผลงานวิชาการจากผู้มีประสบการณ์และใกล้ชิดกับการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น ม.ร.ว.ดิศนัดดา ดิศกุล ประธานกรรมการสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ นายมีชัย วีระไวทยะ นายกสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (สปช.) ศ.ดร.ชาตียาญ ณ เชียงใหม่ ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ และ ศ.ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช ราชบัณฑิต เป็นต้น

การประชุมมีข้อเสนอสำหรับทางเลือกการพัฒนา ๓ ทางเลือก คือ ๑. ชุมชนจัดการตนเอง เน้นการสร้างเครือข่ายชุมชนและให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ยึดคนและภูมิสังคมเป็นตัวตั้ง แล้วจึงกำหนดรูปแบบการพัฒนาให้เหมาะกับชุมชนนั้นๆ ๒. การพัฒนาคุณภาพคน โดยปลูกฝังจิตสำนึกกับผิชอบต่อสังคมให้อยู่ในระบบการศึกษา การนำหลักพุทธธรรมมาปรับใช้ในการพัฒนา และการเรียนรู้จากชุมชน เพราะเมื่อชุมชนมีการสั่งสมความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนาไว้ในระดับหนึ่ง ชุมชนจะเกิดการเรียนรู้ถึงข้อดีข้อเสียของการพัฒนานั้น และ ๓. ทางเลือกในการพัฒนา ควรจะเป็นทางเลือกที่หลากหลาย ไม่ใช่มีแค่ทิศทางเดียว และควรจัดให้ทางเลือกที่หลากหลายนั้น สามารถคงอยู่ได้โดยไม่มีระบบใดๆ ครอบงำไปเสียทั้งหมด

สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ ยังจัดทำโครงการทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ให้แก่บัณฑิต นักศึกษา ตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป ที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ ทุนละ ๑๐,๐๐๐ บาท โดยวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์ที่เสนอขอรับทุน ต้องมีเนื้อหาและวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการประยุกต์แนวพระราชดำริในการพัฒนา ๖ มิติ การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และความรู้ทางด้านภูมิสังคมมาผสมผสานเพื่อให้มนุษย์ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ตอบสนองความต้องการได้ดีที่สุดในแต่ละพื้นที่ และหลักการทำงาน คือ การพึ่งตนเอง มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน มีฐานความรู้ เรียบง่าย ประหยัด คุ่มค่าคุ้มทุน มีการวางแผนเป็นขั้นตอน เข้าใจปัญหาของตัวเอง พึ่งพาคนอื่นให้น้อยที่สุด และทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อคนอื่นได้ โดยในปี ๒๕๕๖ สถาบันฯ ให้การสนับสนุนทุนการศึกษาทั้งสิ้น ๖ ทุน เป็นระดับปริญญาเอก ๒ ทุน และปริญญาโท ๔ ทุน

สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ ได้ร่วมกับโครงการพระดาบสสัญจร มูลนิธิพระดาบส เปิด “คลินิกเกษตร” เพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านการเกษตรให้แก่ชาวบ้าน ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๕-กันยายน ๒๕๕๖ รวม ๑๐ ครั้ง ที่จังหวัดศรีสะเกษ ชลบุรี กาญจนบุรี พะเยา แพร่ สุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา นครราชสีมา อ่างทอง และชัยภูมิ โดยนักวิชาการจากสถาบันการศึกษาและหน่วยงานราชการในพื้นที่ไปให้คำแนะนำแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร ทั้งเรื่องการป้องกันโรคในพืชไร่ (อ้อย มันสำปะหลัง) การเพิ่มผลผลิตข้าว การป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืช การเลี้ยงปลาในกระชัง การแปรรูปหน่อไม้ การทำน้ำหมักไล่แมลง แนะนำพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ แมลงที่เป็นศัตรูพืชและแมลงที่กำจัดศัตรูพืช เป็นต้น ทำให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ตรงกับปัญหาของชาวบ้าน และชาวบ้านได้พูดคุยซักถามปัญหาจากผู้เชี่ยวชาญได้โดยตรง ลดช่องว่างระหว่างหน่วยงานราชการกับชุมชน

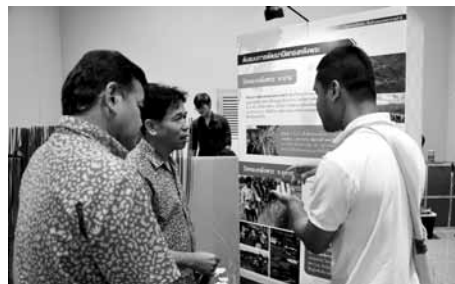
การดำเนินงานด้านสื่อสารสาธารณะและภาคีสัมพันธ์

การดำเนินงานของแผนกสื่อสารสาธารณะและภาคีสัมพันธ์ สถาบันส่งเสริมและพัฒนา กิจกรรมทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ก็เป็นไปในทิศทางที่จะส่งเสริมและพัฒนา “คน” เช่นกัน โดยมุ่งเน้นส่งเสริมการเรียนรู้แนวพระราชดำริ ผ่านการเยี่ยมชมและศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการประชุมแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การพัฒนา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเน้นการทำงานร่วมกับองค์กรภาคี เช่น มูลนิธิชัยพัฒนา มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัยและชมรมสื่อมวลชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการสืบสานแนวพระราชดำริไปสู่ประชาชน

ในการเผยแพร่กิจกรรมการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังร่วมกับภาคีจัดแสดงนิทรรศการในวาระโอกาสต่างๆ เช่น ร่วมกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้จัดแสดงนิทรรศการ “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ : ทุกพระบาท ยাত্রา ปวงประชาเป็นสุข” โดยนำเสนอพื้นที่การดำเนินงานตามแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ประยุกต์ตามพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับภาคีปิดทองหลังพระฯ จัดกิจกรรมวันเด็ก ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก บางกลอย อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคีในพื้นที่ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปฏิบัติงานและชาวบ้านในพื้นที่ สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล

จัดนิทรรศการในการประชุมสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย (ส.ท.ท.) ณ ศูนย์ประชุมและแสดงนิทรรศการนานาชาติ จังหวัดเชียงใหม่ นำเสนอหลักปรัชญาการทำงานปิดทองหลังพระฯ และองค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหาตามแนวพระราชดำริ และร่วมจัดแสดงนิทรรศการในงานนิทรรศการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ ศูนย์ราชการ ถนนแจ้งวัฒนะ โดยนำเสนอหลักปรัชญาการทำงานปิดทองหลังพระฯ หลักการทรงงานและแนวพระราชดำริในการแก้ไขปัญหา เป็นต้น รวมทั้งการนำเสนอผลงาน หน่วยงานภาคี และภาคเอกชน ศึกษาดูงานในพื้นที่ดำเนินงานโครงการ และพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่างๆ ทั่วทุกภูมิภาค

การดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา สามารถสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน หน่วยงานองค์กร และภาคส่วนต่างๆ ผ่านกิจกรรมของสถาบันฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำคณะสื่อมวลชนทุกแขนง เดินทางเรียนรู้โครงการพระราชดำริและเยี่ยมชมพื้นที่ปฏิบัติการปิดทองหลังพระฯ การดำเนินงานของสถาบันฯ จึงได้รับความสนใจและถูกเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ อย่างกว้างขวาง รวม ๓,๔๔๓.๒๖ คอลัมน์นิ้ว คิดเป็นมูลค่าประชาสัมพันธ์ ๑๖,๒๙๘,๑๓๑.๖๐ บาท และการประชาสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ยังได้รับความสนใจจากประชาชน ติดตามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันฯ อย่างต่อเนื่อง

๓

งบการเงินปี ๒๕๕๖

มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ
งบการเงิน

วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอ คณะกรรมการของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖ และงบกำไรขาดทุน และงบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญและหมายเหตุเรื่องอื่นๆ

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต้องการเงิน

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำและการนำเสนอการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็น เพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ซึ่งกำหนดให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ รวมถึงวางแผนและปฏิบัติตามตรวจสอบเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่า งบการเงินปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

การตรวจสอบ รวมถึงการใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน วิธีการตรวจสอบที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงิน ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ในการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว ผู้สอบบัญชีพิจารณาการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและการนำเสนองบการเงินโดยถูกต้องตามที่ควรของกิจการ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกิจการ การตรวจสอบรวมถึงการประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีที่จัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร รวมทั้งการประเมินการนำเสนองบการเงินโดยรวม

ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสม เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

ความเห็น

ข้าพเจ้าเห็นว่างบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖ และผลการดำเนินงานสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ

สุพมากรณ์ วงศ์อริยาพร

สุพมากรณ์ วงศ์อริยาพร

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเลขที่ ๔๘๔๓

บริษัท ไพรัชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส เอบีเอส จำกัด

กรุงเทพมหานคร

๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

		พ.ศ. ๒๕๕๖	พ.ศ. ๒๕๕๕
	หมายเหตุ	บาท	บาท
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	๓	๓๑,๙๐๘,๑๘๑	๑๖,๙๙๖,๑๘๕
เงินลงทุนชั่วคราว	๔	๙๕๕,๐๕๙,๙๙๔	๘๒๐,๒๙๘,๖๘๐
ลูกหนี้อื่น	๕	๑๒,๘๕๙,๒๙๔	๕,๑๒๖,๑๓๙
เงินสำรองจ่าย	๖	๙๒๔,๘๙๒	๙๑๙,๙๒๘
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น		๑๓,๒๔๙	๕๐,๕๔๑
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		๘๐๐,๕๖๓,๕๖๘	๘๔๒,๙๖๙,๒๓๑
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
เงินลงทุนระยะยาว	๗	๓๒๒,๐๐๐,๐๐๐	-
อุปกรณ์ - สุทธิ	๘	๑๙,๙๙๒,๘๕๙	๑๓,๖๘๑,๒๘๔
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	๙	๖๙,๘๘๙	๑๐๔,๘๖๙
เงินมัดจำระยะยาว		๑,๑๙๑,๐๔๖	๑,๐๙๙,๙๕๔
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		๓๔๓,๐๑๓,๙๙๔	๑๔,๘๖๖,๑๐๗
รวมสินทรัพย์		๑,๑๔๓,๕๗๗,๕๖๒	๘๕๗,๘๓๕,๓๓๘

(นาย วรวิทย์)

ประธานกรรมการมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

ประธานกรรมการสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของการงบการเงินนี้

มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

	พ.ศ. ๒๕๕๖	พ.ศ. ๒๕๕๕
	บาท	บาท
หนี้สินและส่วนของทุน		
หนี้สินหมุนเวียน		
เจ้าหนี้	๑,๒๑๒,๙๙๙	๒,๐๔๐,๒๕๕
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	๙๘๖,๕๓๙	๑,๙๕๖,๖๕๑
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	๒,๘๘๐,๔๙๘	๒๔๑,๙๕๘
รวมหนี้สินหมุนเวียน	๕,๐๘๐,๐๓๕	๔,๒๓๘,๘๖๔
รวมหนี้สิน	๕,๐๘๐,๐๓๕	๔,๒๓๘,๘๖๔
ส่วนของทุน		
ทุนจดทะเบียน	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	๑,๑๓๘,๒๒๙,๕๔๓	๘๕๓,๐๙๗,๘๓๘
กำไร(ขาดทุน)ที่ยังไม่เกิดขึ้นจริง		
จากการวัดมูลค่าเงินลงทุนเผื่อขาย	๒๖๗,๘๐๕	๒๙๘,๖๘๐
รวมส่วนของทุน	๑,๑๓๘,๖๙๗,๓๔๘	๘๕๓,๕๙๖,๕๑๘
รวมหนี้สินและส่วนของทุน	๑,๑๔๓,๕๗๗,๓๘๓	๘๕๗,๘๓๕,๓๘๒

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของการงบการเงินนี้

มูลนิธิปิดทองหลังพระ: สืบสานแนวพระราชดำริ
 งบแสดงรายได้และค่าใช้จ่าย
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

		พ.ศ. ๒๕๕๖	พ.ศ. ๒๕๕๕
	หมายเหตุ	บาท	บาท
รายได้			
เงินจัดสรรจากงบประมาณแผ่นดิน		๓๐๐,๐๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐,๐๐๐
รายได้จากเงินบริจาค	๑๐	๒๓,๐๕๔,๕๐๐	๓๓,๔๕๐,๕๙๐
ดอกเบี้ยรับ		๔๓,๔๙๑,๔๑๕	๑๓,๖๕๒,๑๔๖
กำไรขาดทุนที่เกิดขึ้นจากการจำหน่ายเงินลงทุนเพื่อขาย		๑,๒๒๓,๑๖๙	-
รายได้อื่น		๒๐,๒๘๘,๗๖๓	-
รวมรายได้		๓๘๘,๐๕๗,๘๘๗	๓๔๗,๑๐๒,๗๓๖
ค่าใช้จ่าย			
ค่าใช้จ่ายบุคลากร		๒๙,๘๓๔,๔๐๖	๒๔,๕๕๒,๐๙๒
ค่าตอบแทนบุคคลภายนอก		๑๑,๔๖๒,๐๒๒	๑๐,๒๕๒,๙๐๐
ค่าธรรมเนียมวิชาชีพ		๑๒๑,๘๘๕	๑๒๔,๐๗๕
ค่าใช้จ่ายการเดินทาง		๘,๖๘๕,๔๗๐	๙,๔๔๒,๖๕๗
ค่าวัสดุสิ้นเปลือง		๙,๒๗๓,๗๐๕	๔,๘๑๓,๐๓๘
ค่าเช่าอาคารและอุปกรณ์		๔,๓๔๒,๑๖๑	๓,๔๗๕,๙๕๖
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาอุปกรณ์/ค่าติดตั้งระบบโทรศัพท์		๑,๓๐๔,๐๗๙	๘๓๑,๙๙๐
ค่าเสื่อมราคา		๕,๔๐๘,๗๑๔	๓,๖๔๔,๗๐๖
ค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตน		๓๔,๙๘๐	๓๔,๘๘๔
ค่าสาธารณูปโภค		๑,๗๒๕,๖๒๕	๑,๑๕๗,๐๔๓
ค่ารับรอง		๖,๗๖๓,๔๐๔	๕,๐๓๐,๘๗๓
ค่าประกันภัย		๒๑๐,๕๕๕	๑๑๖,๙๑๔
ค่าประชาสัมพันธ์และจัดนิทรรศการ		๑๐,๔๙๙,๙๒๗	๘,๙๑๐,๐๑๑
เงินอุดหนุน		๑๒,๓๐๖,๙๖๐	๓๘,๓๔๒,๒๐๕
ค่าขนส่ง		๙๓,๕๖๘	๙๗,๓๘๕
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		๘๕๘,๖๗๗	๙๕๕,๖๒๘
รวมค่าใช้จ่าย		๑๐๒,๙๒๖,๑๓๘	๑๑๑,๖๖๑,๙๕๗
รายได้สูงกว่า(ต่ำกว่า)ค่าใช้จ่ายสุทธิสำหรับปี		๒๘๕,๑๓๑,๗๐๙	๒๓๕,๔๔๐,๗๗๙

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

มูลนิธิปิดทองหลังพระ: สืบสานแนวพระราชดำริ
งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของคุณ
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

	หมายเหตุ	ผลกำไร(ขาดทุน) ที่ยังไม่เกิดขึ้น			
		รายได้สูงกว่า(ต่ำกว่า)		จากการวัดมูลค่า	
		ทุนจดทะเบียน	ค่าใช้จ่ายสะสม	เงินลงทุนเผื่อขาย	รวม
		บาท	บาท	บาท	บาท
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๔		๒๐๐,๐๐๐	๖๑๗,๖๕๗,๐๕๕	-	๖๑๗,๘๕๗,๐๕๕
ผลกำไรที่ยังไม่เกิดขึ้นจริง					
จากการวัดมูลค่าเงินลงทุนเผื่อขาย	๔	-	-	๒๙๘,๖๘๐	๒๙๘,๖๘๐
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิสำหรับปี		-	๒๓๕,๔๔๐,๗๗๙	-	๒๓๕,๔๔๐,๗๗๙
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕		๒๐๐,๐๐๐	๘๕๓,๐๙๗,๘๓๔	๒๙๘,๖๘๐	๘๕๓,๕๙๖,๕๑๔
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕		๒๐๐,๐๐๐	๘๕๓,๐๙๗,๘๓๔	๒๙๘,๖๘๐	๘๕๓,๕๙๖,๕๑๔
ผลกำไร(ขาดทุน)ที่ยังไม่เกิดขึ้นจริง					
จากการวัดมูลค่าเงินลงทุนเผื่อขาย	๔	-	-	(๓๐,๘๗๕)	(๓๐,๘๗๕)
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิสำหรับปี		-	๒๘๕,๑๓๑,๗๐๙	-	๒๘๕,๑๓๑,๗๐๙
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖		๒๐๐,๐๐๐	๑,๑๓๘,๒๒๙,๕๔๓	๒๖๗,๘๐๕	๑,๑๓๘,๖๙๗,๓๔๘

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

๑ ข้อมูลทั่วไป

มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ (“มูลนิธิ”) ได้จดทะเบียนจัดตั้งมูลนิธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ต่อนายทะเบียนมูลนิธิกรุงเทพมหานคร เลขทะเบียนลำดับที่ กท ๑๙๑๙ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยมีที่อยู่ที่ได้จดทะเบียนดังนี้

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล เลขที่ ๑ ถนนนครปฐม แขวงจตุจักร เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

มูลนิธิเป็นองค์การหรือสถานสาธารณกุศล โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน ดังนี้

- ๑) ให้จัดตั้งและสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติของมูลนิธิ ให้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งการจัดตั้ง
- ๒) ให้สถาบัน โดยมีมูลนิธิ สนับสนุนให้ทุนดำเนินงาน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้
 - ก) สนับสนุนส่งเสริมและให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาแก่องค์กรชุมชน ประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ องค์กรทางสังคม สถาบันวิชาการ ภาคธุรกิจ ในการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมิติการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เพื่อให้ประชาชนมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมถึงส่งผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - ข) สนับสนุนการจัดการความรู้ตามแนวพระราชดำริโดยประสานความร่วมมือกับศูนย์ศึกษาการพัฒนา โครงการส่วนพระองค์ โครงการตามพระราชประสงค์ โครงการหลวง โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ องค์กรชุมชน ประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ องค์กรทางสังคม สถาบันวิชาการ ภาคธุรกิจ เพื่อให้เกิดคลังความรู้ การยกระดับความรู้ การต่อยอดความรู้ใหม่ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาในและนอกระบบ ตลอดจนการขยายผลเชื่อมโยงสู่การนำไปปฏิบัติอย่างกว้างขวาง

มูลนิธิปิดทองหลังพระ: สืบสานแนวพระราชดำริ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

๑ ข้อมูลทั่วไป (ต่อ)

มูลนิธิเป็นองค์การหรือสถานสาธารณกุศล โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน ดังนี้ (ต่อ)

- ๒) ให้สถาบัน โดยมีมูลนิธิ สนับสนุนให้ทุนดำเนินงาน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (ต่อ)
 - ค) ส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการ ภารกิจและกิจกรรมของสถาบัน กับแผนชุมชน แผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัด แผนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และนโยบายรัฐบาล
 - ง) สนับสนุน ส่งเสริม แนะนำ และช่วยเหลือ องค์กรชุมชน ประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ องค์กรทางสังคม สถาบันวิชาการ ภาคธุรกิจ เพื่อให้ให้น้อมนำแนวพระราชดำริไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์และเป็นแนวทางหลักในการพัฒนาทุกระดับของประเทศ
 - จ) สร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และความร่วมมือดำเนินการตามแนวพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง
- ๓) เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษา และทัศนศึกษาที่เกี่ยวกับการนำแนวพระราชดำริไปประยุกต์ใช้และขยายผลสู่ชุมชน
- ๔) เพื่อส่งเสริมการประสานการดำเนินงานร่วมกับองค์กรชุมชน ประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ องค์กรทางสังคม สถาบันวิชาการ ภาคธุรกิจ เพื่อกิจกรรมพัฒนาและกิจกรรมสาธารณประโยชน์
- ๕) ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

งบการเงินนี้ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการมูลนิธิเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

๒ นโยบายการบัญชี

นโยบายการบัญชีที่สำคัญซึ่งใช้ในการจัดทำงบการเงินมีดังต่อไปนี้

๒.๑ เกณฑ์การจัดทำงบการเงิน

งบการเงินนี้จัดทำขึ้นภายใต้มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะที่ออกโดยสภาวิชาชีพบัญชี

งบการเงินได้จัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์ราคาทุนเดิมในการวัดมูลค่าขององค์ประกอบของงบการเงิน ยกเว้นเงินลงทุนเผื่อขายที่แสดงมูลค่าตามมูลค่ายุติธรรม

งบการเงินฉบับภาษาอังกฤษจัดทำขึ้นจากงบการเงินตามกฎหมายที่เป็นภาษาไทย ในกรณีที่มีเนื้อความขัดแย้งกันหรือมีการตีความในสองภาษาแตกต่างกัน ให้ใช้งบการเงินตามกฎหมายฉบับภาษาไทยเป็นหลัก

๒.๒ เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

เงินสด หมายถึงเงินสดในมือ และเงินฝากธนาคารทุกประเภท แต่ไม่รวมเงินฝากธนาคารประเภทที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนด (เงินฝากประจำ) และบัตรเงินฝากที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่น และไม่รวมเงินฝากธนาคารที่มีข้อจำกัดในการเบิกถอน และรายการเทียบเท่าเงินสด รวมถึงเงินลงทุนระยะสั้นอื่นที่มีสภาพคล่องสูงซึ่งมีอายุไม่เกินสามเดือนนับจากวันที่ได้มา

๒.๓ เงินลงทุนชั่วคราว

เงินลงทุนชั่วคราว หมายถึง

เงินฝากประจำ

เงินฝากประจำที่เป็นเงินลงทุนชั่วคราวคือ เงินฝากประจำที่มีอายุตั้งแต่วันฝากจนถึงวันครบกำหนดอยู่ระหว่าง ๓ ถึง ๑๒ เดือน และเงินฝากประจำที่มีอายุตั้งแต่วันฝากจนถึงวันครบกำหนดมากกว่า ๑๒ เดือน แต่จะครบกำหนดในอีก ๑๒ เดือนข้างหน้า สำหรับเงินฝากประจำที่จะครบกำหนดมากกว่า ๑๒ เดือน ณ วันสิ้นงวดจะแสดงเป็นเงินลงทุนระยะยาว

เงินฝากประจำ วัดมูลค่าด้วยวิธีราคาทุน

๒ นโยบายการบัญชี (ต่อ)

๒.๓ เงินลงทุนชั่วคราว (ต่อ)

เงินลงทุนเพื่อขาย

เงินลงทุนเพื่อขาย คือ เงินลงทุนที่จะถือไว้โดยไม่ระบุช่วงเวลาและอาจขายเพื่อเสริมสภาพคล่องหรือเมื่ออัตราผลตอบแทนเปลี่ยนแปลง โดยได้แสดงไว้ในสินทรัพย์หมุนเวียน ฝ่ายบริหารแสดงเจตจำนงที่จะถือไว้ในช่วงเวลาน้อยกว่า ๑๒ เดือนนับแต่วันที่ในงบแสดงฐานะการเงิน เงินลงทุนเพื่อขายแสดงในงบแสดงฐานะการเงินด้วยมูลค่ายุติธรรม รายการกำไรและขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นจริงของเงินลงทุนเพื่อขายรับรู้ในส่วนของทุน จนกระทั่งมูลนิธิจำหน่ายเงินลงทุนดังกล่าว จึงบันทึกการเปลี่ยนแปลงมูลค่านั้นในงบแสดงรายได้และค่าใช้จ่าย

เงินลงทุนที่ถือไว้จนครบกำหนด

เงินลงทุนที่ถือไว้จนครบกำหนด คือ เงินลงทุนที่มีกำหนดเวลาและผู้บริหารตั้งใจแน่วแน่และมีความสามารถถือไว้จนครบกำหนดได้แสดงรวมไว้ในสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน เว้นแต่จะครบกำหนดภายใน ๑๒ เดือนนับแต่วันสิ้นรอบระยะเวลารายงานก็จะแสดงไว้ในสินทรัพย์หมุนเวียน เงินลงทุนที่ถือไว้จนครบกำหนดแสดงในงบแสดงฐานะการเงินด้วยวิธีราคาทุนหักด้วยค่าเผื่อการลดลงของมูลค่า (ถ้ามี)

มูลนิธิจะทดสอบค่าเผื่อการลดลงของมูลค่าของเงินลงทุนเมื่อมีข้อบ่งชี้ว่าเงินลงทุนนั้นอาจมีค่าเผื่อการลดลงของมูลค่าเกิดขึ้น หากราคาตามบัญชีของเงินลงทุนสูงกว่ามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน มูลนิธิจะบันทึกรายการขาดทุนจากค่าเผื่อการลดลงของมูลค่ารวมไว้ในงบแสดงรายได้และค่าใช้จ่าย

ในการจำหน่ายเงินลงทุน ผลต่างระหว่างมูลค่ายุติธรรมของผลตอบแทนสุทธิที่ได้รับจากการจำหน่ายเมื่อเปรียบเทียบกับราคาตามบัญชีของเงินลงทุนนั้นจะบันทึกรวมอยู่ในงบแสดงรายได้และค่าใช้จ่าย กรณีที่จำหน่ายเงินลงทุนที่ถือไว้ในตราสารหนี้หรือตราสารทุนชนิดเดียวกันออกไปบางส่วน ราคาตามบัญชีของเงินลงทุนที่จำหน่ายจะกำหนดโดยใช้วิธีถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักด้วยราคาตามบัญชีจากจำนวนทั้งหมดที่ถือไว้

๒ นโยบายการบัญชี (ต่อ)

๒.๔ เงินสำรองจ่าย

เงินสำรองจ่ายเป็นเงินที่สำรองจ่ายให้แก่พนักงานและหน่วยงานต่างๆ เพื่อใช้สำหรับการดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิ ซึ่งรับรู้เริ่มแรกด้วยมูลค่าตามจำนวนเงินที่ตรงจ่ายจริง และจะวัดมูลค่าต่อมาด้วยจำนวนเงินที่เหลือหลังหักค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงในระหว่างงวด

๒.๕ อุปกรณ์

อุปกรณ์แสดงด้วยราคาทุนหักด้วยค่าเสื่อมราคาสะสม และค่าเผื่อการลดลงของมูลค่า (ถ้ามี)

ราคาทุนของอุปกรณ์ รวมถึง ราคาซื้อ ออกรักษาเข้า ภาษีซื้อที่เรียกคืนไม่ได้ (หลังหักส่วนลดการค้า และจำนวนที่ได้รับคืนจากผู้ขาย) และต้นทุนทางตรงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสินทรัพย์เพื่อให้สินทรัพย์นั้นอยู่ในสถานที่และสภาพที่พร้อมจะใช้งานได้ตามความประสงค์ของฝ่ายบริหาร รวมทั้ง ต้นทุนที่ประมาณที่ดีที่สุดสำหรับการรื้อ การขนย้าย และการบูรณะสถานที่ตั้งของสินทรัพย์ ซึ่งเป็นภาระผูกพันของกิจการที่เกิดขึ้นเมื่อกิจการได้สินทรัพย์นั้นมาหรือเป็นผลจากการใช้สินทรัพย์นั้นในช่วงเวลาหนึ่ง

มูลนิธิจะรับรู้ต้นทุนในการเปลี่ยนแทนส่วนประกอบของสินทรัพย์เป็นส่วนหนึ่งของมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ที่เกี่ยวข้องเมื่อต้นทุนนั้นเกิดขึ้นและคาดว่าจะให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตแก่มูลนิธิ และจะตัดมูลค่าตามบัญชีของชิ้นส่วนที่ถูกเปลี่ยนแทนออกจากรายการสินทรัพย์ สำหรับค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาอื่นๆ มูลนิธิจะรับรู้ต้นทุนดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงรายได้และค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดขึ้น

ค่าเสื่อมราคาคำนวณโดยใช้วิธีเส้นตรง เพื่อลดราคาตามบัญชีของสินทรัพย์แต่ละชนิดตลอดอายุการให้ประโยชน์ที่ประมาณการไว้ของสินทรัพย์ ดังต่อไปนี้:

เครื่องตกแต่งและติดตั้ง	๕ ปี
ยานพาหนะ	๕ ปี
เครื่องจักร	๑๐ ปี
อุปกรณ์สำนักงาน	๓-๕ ปี

๒ นโยบายการบัญชี (ต่อ)

๒.๕ อุปกรณ์ (ต่อ)

มูลนิธิมีการทบทวนมูลค่าคงเหลือ อายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์ และวิธีการคิดค่าเสื่อมราคาอย่างสม่ำเสมอ

รายการกำไรและขาดทุนจากการจำหน่ายคำนวณโดยเปรียบเทียบจากสิ่งตอบแทนที่ได้รับกับราคาตามบัญชี และจะรวมไว้ในงบแสดงรายได้และค่าใช้จ่าย

ในกรณีที่มิชอบซึ่งว่า อุปกรณ์มีมูลค่าลดลงอย่างถาวรและราคาตามบัญชีสูงกว่าราคาขายหักต้นทุนในการขาย ราคาตามบัญชีจะถูกปรับลดให้เท่ากับราคาขายหักต้นทุนในการขายทันที และจะรับรู้ผลขาดทุนจากการลดมูลค่าของอุปกรณ์ในงบแสดงรายได้และค่าใช้จ่าย

๒.๖ สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์

สิทธิการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยที่ซื้อมามีลักษณะเฉพาะบันทึกเป็นสินทรัพย์โดยคำนวณจากต้นทุนในการได้มาและการดำเนินการให้โปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้นสามารถนำมาใช้งานได้ตามประสงค์ โดยจะตัดจำหน่ายตลอดอายุประมาณการให้ประโยชน์ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๓-๕ ปี

ต้นทุนที่ใช้ในการพัฒนาและบำรุงรักษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้บันทึกเป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดขึ้น ต้นทุนโดยตรงในการจัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มูลนิธิเป็นผู้ดูแลและมีลักษณะเฉพาะเจาะจงซึ่งอาจให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่มากกว่าต้นทุนเป็นเวลานานกว่าหนึ่งปีจึงจะบันทึกเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตน ต้นทุนโดยตรงรวมถึงต้นทุนพนักงานที่ทำงานในทีมพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องในจำนวนเงินที่เหมาะสม

มูลนิธิปิดทองหลังพระ: สืบสานแนวพระราชดำริ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

๒๓ นโยบายการบัญชี (ต่อ)

๒.๗ ประมาณการหนี้สิน

มูลนิธิจะบันทึกประมาณการหนี้สินซึ่งเป็นภาระผูกพันในปัจจุบันตามกฎหมายหรือตามข้อตกลงที่จัดทำไว้ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งการชำระภาระผูกพันนั้นมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ว่าจะส่งผลให้มูลนิธิต้องสูญเสียทรัพยากรออกไป และตามประมาณการที่น่าเชื่อถือของจำนวนที่ต้องจ่าย

๒.๘ การรับรู้รายได้

เงินจัดสรรจากงบประมาณแผ่นดิน รายรับจากเงินบริจาค และรายได้ดอกเบี้ยรับรู้เป็นรายได้ตามเกณฑ์คงค้าง

๓ เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

	พ.ศ. ๒๕๕๖	พ.ศ. ๒๕๕๕
	บาท	บาท
เงินสดในมือ	๑๘๘,๘๓๘	๑๒๕,๙๗๕
เงินฝากธนาคารประเภทจ่ายคืนเมื่อทวงถาม	๓๑,๕๑๙,๓๔๓	๑๖,๖๕๐,๒๑๐
	๓๑,๗๐๘,๑๘๑	๑๖,๗๗๖,๑๘๕

เงินฝากธนาคารประเภทจ่ายคืนเมื่อทวงถามมีอัตราดอกเบี้ยถัวเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ ๐.๗๕ ต่อปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ : ร้อยละ ๐.๗๕ ต่อปี)

มูลนิธิปิดทองหลังพระ: สืบสานแนวพระราชดำริ
 หมายเหตุประกอบงบการเงิน
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

๔ เงินลงทุนชั่วคราว

เงินลงทุนชั่วคราวมีรายละเอียดดังนี้

	พ.ศ. ๒๕๕๖	พ.ศ. ๒๕๕๕
	บาท	บาท
เงินฝากประจำ	๗๐๒,๕๖๙,๐๐๐	๔๒๐,๐๐๐,๐๐๐
เงินลงทุนเพื่อขาย	๕๒,๔๙๐,๙๗๔	๑๐๐,๒๙๘,๖๘๐
เงินลงทุนที่ถือไว้จนครบกำหนด	-	๓๐๐,๐๐๐,๐๐๐
รวม	๗๕๕,๐๕๙,๙๗๔	๘๒๐,๒๙๘,๖๘๐

ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖ เงินลงทุนชั่วคราวที่เป็นเงินฝากประจำกับธนาคารที่จะครบกำหนดภายใน ๑๒ เดือน มีอัตราดอกเบี้ยระหว่างร้อยละ ๓.๒๐-๓.๖๕ ต่อปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ : ร้อยละ ๓.๒๐-๓.๙๐ ต่อปี)

เงินลงทุนเพื่อขายเป็นเงินลงทุนในกองทุนเปิดไทยพาณิชย์ตราสารรัฐบาลเงิน และกองทุนเปิดธนาคารบริหารเงิน แสดงค่า ณ วันสิ้นปีด้วยมูลค่ายุติธรรมโดยใช้ราคาปิดของราคาหน่วยลงทุนของกองทุนดังกล่าว

เงินลงทุนที่ถือไว้จนครบกำหนดเป็นเงินลงทุนในกองทุนเปิดไทยพาณิชย์ตราสารหนี้ต่างประเทศ ๑Y๒๔ มีอายุโครงการ ๑ ปี แสดงค่า ณ วันสิ้นปี ด้วยวิธีราคาทุน เงินลงทุนดังกล่าวครบกำหนดเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖

	เงินลงทุนเพื่อขาย	เงินลงทุนที่ถือไว้จนครบกำหนด
	บาท	บาท
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖		
ราคาตามบัญชีต้นงวด - สุทธิ	๑๐๐,๒๙๘,๖๘๐	๓๐๐,๐๐๐,๐๐๐
เพิ่มขึ้นระหว่างปี	๕๔,๐๐๐,๐๐๐	-
ลดลงระหว่างปี	(๑๐๑,๗๙๖,๘๓๑)	(๓๐๐,๐๐๐,๐๐๐)
การปรับมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุน	(๓๐,๘๗๕)	-
ราคาตามบัญชีปลายงวด - สุทธิ	๕๒,๔๙๐,๙๗๔	-

มูลนิธิปิดทองหลังพระ: สืบสานแนวพระราชดำริ
 หมายเหตุประกอบงบการเงิน
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

๕ ลูกหนี้อื่น

	พ.ศ. ๒๕๕๖	พ.ศ. ๒๕๕๕
	บาท	บาท
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	๒,๒๗๖,๒๑๗	๒,๐๓๗,๕๗๗
ดอกเบียค์ค้างรับ	๑๐,๕๘๑,๐๗๗	๓,๐๘๘,๕๖๐
	๑๒,๘๕๗,๒๙๔	๕,๑๒๖,๑๓๗

๖ เงินสำรองจ่าย

	พ.ศ. ๒๕๕๖	พ.ศ. ๒๕๕๕
	บาท	บาท
เงินสำรองจ่ายแก่พนักงาน	๗๐๓,๖๓๗	๖๕๓,๘๐๙
เงินสำรองจ่ายแก่สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุม และนิทรรศการ (องค์การมหาชน)	-	๖๓,๙๑๙
เงินสำรองจ่ายแก่มูลนิธิธรรมาภิบาล	๑๐๐,๐๐๐	-
เงินสำรองจ่ายแก่จังหวัดน่าน	๙๒,๖๐๐	-
เงินสำรองจ่ายแก่จังหวัดอุดรธานี	๒๘,๖๓๕	-
	๙๒๔,๘๗๒	๗๑๗,๗๒๘

๗ เงินลงทุนระยะยาว

เงินลงทุนระยะยาวมีรายละเอียดดังนี้	พ.ศ. ๒๕๕๖	พ.ศ. ๒๕๕๕
	บาท	บาท
เงินฝากประจำ	๓๒๒,๐๐๐,๐๐๐	-

ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖ เงินลงทุนระยะยาวเป็นเงินฝากประจำประเภท ๑๕ เดือน กับธนาคาร
 และครบกำหนดเกิน ๑๒ เดือน ณ วันสิ้นงวด มีอัตราดอกเบี้ยระหว่างร้อยละ ๓.๕๐-๓.๕๕ ต่อปี
 (พ.ศ. ๒๕๕๕ : ไม่มี)

มูลนิธิปิดทองหลังพระ: สืบสานแนวพระราชดำริ
 หมายเหตุประกอบงบการเงิน
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

๘ อุปกรณ์ - สุทธิ

	เครื่องตกแต่ง และติดตั้ง	ยานพาหนะ	เครื่องจักร	อุปกรณ์ สำนักงาน	รวม
	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท
ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕					
ราคาทุน	๙,๔๒๓,๔๑๘	๖,๙๘๕,๖๘๙	๑,๘๙๘,๓๙๐	๕,๖๓๓,๑๕๖	๒๑,๙๔๐,๖๓๑
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	(๔,๐๙๙,๘๐๙)	(๑,๓๙๔,๘๓๖)	(๒๕๕,๖๘๐)	(๒,๕๓๒,๐๒๕)	(๘,๒๘๑,๓๕๐)
ราคาตามบัญชี - สุทธิ	๕,๓๒๓,๖๐๙	๕,๕๙๐,๘๕๓	๑,๖๔๒,๗๑๐	๓,๑๐๑,๑๓๑	๑๓,๖๕๘,๒๙๓

สำหรับปีสิ้นสุด

วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖					
ราคาตามบัญชีต้นปี - สุทธิ	๕,๓๒๓,๖๐๙	๕,๕๙๐,๘๕๓	๑,๖๔๒,๗๑๐	๓,๑๐๑,๑๓๑	๑๓,๖๕๘,๒๙๓
ซื้อสินทรัพย์	๔,๑๖๙,๙๐๐	๙,๐๔๘,๖๙๓	๔๖๖,๑๙๐	๑,๘๒๒,๐๑๙	๑๕,๕๐๖,๙๐๕
จำหน่ายสินทรัพย์ - สุทธิ	-	(๕๔๙,๕๖๑)	(๑,๔๓๓,๑๒๕)	(๒๓๓,๙๘๙)	(๒,๒๑๖,๖๙๕)
ค่าเสื่อมราคา	(๑,๙๖๖,๔๑๐)	(๑,๙๒๔,๒๖๖)	(๒๑๑,๔๑๙)	(๑,๓๕๖,๖๖๙)	(๕,๔๕๘,๗๖๔)
ราคาตามบัญชีปลายปี - สุทธิ	๕,๕๕๗,๑๐๙	๑๐,๖๖๕,๒๘๐	๔๖๕,๓๖๖	๓,๕๕๖,๕๕๑	๑๖,๒๔๔,๒๐๖

ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖					
ราคาทุน	๑๑,๕๙๓,๓๑๘	๑๒,๙๘๕,๖๘๙	๔๙๘,๕๔๐	๙,๑๖๖,๑๕๖	๓๔,๑๔๓,๗๐๓
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	(๕,๙๙๔,๒๐๙)	(๒,๓๙๔,๘๓๖)	(๒๕๕,๖๘๐)	(๒,๕๓๒,๐๒๕)	(๑๐,๙๗๖,๕๕๐)
ราคาตามบัญชี - สุทธิ	๕,๖๐๐,๑๐๙	๑๐,๕๙๐,๘๕๓	๒๔๒,๘๖๐	๖,๖๓๔,๑๓๑	๒๓,๑๖๗,๙๐๓

มูลนิธิปิดทองหลังพระ: สืบสานแนวพระราชดำริ
 หมายเหตุประกอบงบการเงิน
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

๙ สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ

	บาท
ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕	
ราคาทุน	๑๗๔,๙๐๐
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม	(๕๐,๐๓๑)
ราคาตามบัญชี - สุทธิ	๑๒๔,๘๖๙
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖	
ราคาตามบัญชีต้นปี - สุทธิ	๑๒๔,๘๖๙
เพิ่มขึ้นระหว่างปี	-
ค่าตัดจำหน่าย	(๓๔,๙๘๐)
ราคาตามบัญชีปลายปี - สุทธิ	๘๙,๘๘๙
ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖	
ราคาทุน	๑๗๔,๙๐๐
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม	(๑๐๕,๐๑๑)
ราคาตามบัญชี - สุทธิ	๖๙,๘๘๙

๑๐ รายรับจากเงินบริจาค

	พ.ศ. ๒๕๕๖	พ.ศ. ๒๕๕๕
	บาท	บาท
สมทบทุนมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ	๑๐๔,๕๐๐	๕๗๕,๕๕๐
สมทบทุนโครงการทุนเศรษฐกิจพอเพียงฯ	๒๒,๙๕๐,๐๐๐	๓๒,๗๑๕,๐๐๐
	๒๓,๐๕๔,๕๐๐	๓๓,๒๙๐,๕๕๐

มูลนิธิปิดทองหลังพระ: สืบสานแนวพระราชดำริ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

๑๑ การผูกพัน

มูลนิธิได้ทำสัญญาเช่าอาคาร ยานพาหนะและอุปกรณ์ เป็นระยะเวลา ๑-๕ ปี สัญญานี้ถือเป็นสัญญาเช่าดำเนินงานที่ยกเลิกไม่ได้ ยอดรวมของจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายในอนาคตตามสัญญาเช่าดำเนินงานที่ไม่สามารถยกเลิกได้มีดังนี้

	พ.ศ. ๒๕๕๖	พ.ศ. ๒๕๕๕
	บาท	บาท
ภายใน ๑ ปี	๔,๘๙๘,๑๕๐	๓,๕๕๗,๓๕๙
เกินกว่า ๑ ปี แต่ไม่เกิน ๕ ปี	๖,๙๑๖,๐๕๖	๑,๔๔๑,๘๑๑
	๑๑,๘๑๔,๒๐๖	๔,๙๙๙,๑๗๐

แผนและงบประมาณประจำปี ๒๕๕๗ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

แผนงาน	งบประมาณ		กลุ่มเป้าหมาย
	หน่วย	บาท	
ด้านการจัดการความรู้			
๑. งานสนับสนุนการพัฒนาชนบทเชิงพื้นที่ ๑๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท			
๑.๑ ขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำรินในพื้นที่แหล่งน้ำขนาดเล็ก จ.อุดรธานี - กิจกรรมสร้างความเข้าใจ เข้าถึง - งานมหกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	กิจกรรมสร้างความเข้าใจ ๓ ครั้ง งานมหกรรม ๑ ครั้ง	๕,๐๐๐,๐๐๐	แหล่งน้ำขนาดเล็กในจังหวัดอุดรธานี ๓ แห่ง
๑.๒ สัมมนาสรุป “เข้าใจ เข้าถึง” และแลกเปลี่ยนเรียนรู้พื้นที่ขยายผล ๑๐ จังหวัด	๓ ครั้ง	๓,๐๐๐,๐๐๐	- มีผู้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จาก ๑๐ จังหวัด ประมาณ ๕๐๐ คน - คณะทำงานในพื้นที่ขยายผล - สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่
๑.๓ สนับสนุนการอบรมหลักสูตรผู้ปฏิบัติงานพัฒนาชนบทตามแนวพระราชดำริ (ร่วมกับสถาบันดำรงราชานุภาพ และสำนักงานนโยบายและแผนกระทรวงมหาดไทย)	๖ รุ่น	๑,๐๐๐,๐๐๐	แหล่งน้ำขนาดเล็กใน ๔๖ จังหวัด ๑๔๒ แห่ง
๑.๔ เชื่อมโยงและถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชนในพื้นที่ต้นแบบ และพื้นที่ขยายผล (ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานสืบสานแนวพระราชดำริ)	๑๐ ครั้ง	๑,๒๐๐,๐๐๐	- พื้นที่ขยายผล ๑๐ จังหวัด - ชุมชนในพื้นที่ขยายผล - คณะทำงานปิดทองหลังพระในจังหวัดขยายผลพื้นที่ต้นแบบ ๒ พื้นที่
๑.๕ ถอดความรู้จากการปฏิบัติในพื้นที่ต้นแบบ และพื้นที่ขยายผล (ทำร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา)	๓๐ เรื่อง	๙๐๐,๐๐๐	- ชุมชนในพื้นที่ขยายผล ๑๐ จังหวัด - พื้นที่ต้นแบบน่าน และอุดรธานี

วัตถุประสงค์	ผลผลิต
๑) ขยายพื้นที่การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ๒) นำเสนอผลการพัฒนาและองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ๓) เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์	๑) มีพื้นที่พัฒนาตามแนวพระราชดำริ เพิ่มขึ้น ๒) เกิดเครือข่ายความรู้เพิ่มขึ้น ๓) มีชุดความรู้จากการพัฒนาในพื้นที่
๑) เพื่อสรุปปัจจัยความสำเร็จและปัญหาในกระบวนการสร้างความเข้าใจ เข้าถึง ๒) เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและสถานการณ์ของพื้นที่ขยายผล	๑) เกิดเครือข่ายการทำงานสืบสานแนวพระราชดำริ ๒) ได้บทเรียนความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรค ที่จะนำไปปรับใช้ในพื้นที่ขยายผลแต่ละแห่ง
๑) เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ๒) เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ ทางการบริหารที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนแผนพัฒนาชนบทเชิงพื้นที่	๑) ได้ทีมปฏิบัติการระดับอำเภอที่มีวิสัยทัศน์และทักษะการทำงานพัฒนาที่ยึดถือผลลัพธ์ที่ประชาชนจะได้รับ ๒) มีทีมปฏิบัติงานระดับตำบล หมู่บ้าน ที่มีความเชื่อมั่นและทักษะในการจัดการพัฒนา ๓) มีโครงการกิจกรรมการพัฒนาในหมู่บ้านเป้าหมายที่แก้ปัญหาพื้นฐานการดำรงชีวิต
๑) เพื่อให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ และเกิดความเชื่อมั่นว่า แนวพระราชดำริสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของชุมชนได้	๑) ชุมชนในพื้นที่ขยายผลและคณะทำงาน เกิดความรู้ความเข้าใจ และมีข้อมูลเพียงพอต่อการนำไปจัดทำแผนพัฒนาชนบทเชิงพื้นที่ประยุกต์ตามพระราชดำริ
๑) เพื่อสืบค้นองค์ความรู้จากการปฏิบัติในพื้นที่ด้านกระบวนการเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา ๒) เพื่อสกัดความรู้ใหม่จากการนำแนวพระราชดำริไปประยุกต์ใช้	๑) ได้ชุดความรู้จากการปฏิบัติจริงในด้านกระบวนการและองค์ความรู้ทั้ง ๖ มิติ ๒) ทำสื่อการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา

แผนและงบประมาณประจำปี ๒๕๕๙ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ (ต่อ)

แผนงาน	งบประมาณ		กลุ่มเป้าหมาย
	หน่วย	บาท	
๑.๖ ปรับปรุง และเพิ่มเติมข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ต้นแบบและพื้นที่ขยายผล	พื้นที่ต้นแบบ ๒ แห่ง พื้นที่ขยายผล ๒ แห่ง	๕๐๐,๐๐๐	- พื้นที่ต้นแบบ - พื้นที่ขยายผล
๑.๗ ติดตามผลการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบและพื้นที่ขยายผล (ทำร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา)	พื้นที่ต้นแบบ ๑ แห่ง พื้นที่ขยายผล ๒ แห่ง	๒,๔๐๐,๐๐๐	- ชุมชนในพื้นที่โครงการ - คณะทำงานโครงการ - หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง
๒. งานบริการเชื่อมโยงองค์ความรู้ ๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท			
๒.๑ เชื่อมโยงความรู้ให้แก่ อบต. เทศบาล อบจ. และชุมชนอื่นๆ ที่เสนอขอองค์ความรู้ (ทำร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)	๖๐ แห่ง	๓,๐๐๐,๐๐๐	- อบต.ในโครงการ พระดาบสสัญจร ปี ๒๕๕๖ จำนวน ๑๒ แห่ง - อบต.ที่เสนอเพิ่ม ๑๐ แห่ง - เทศบาล เสนอเพิ่ม ๓๐ แห่ง - ชุมชนอื่นๆ ที่เสนอขอองค์ความรู้
๒.๒ ติดตามผลการเชื่อมโยงความรู้ให้แก่ อบต. เทศบาล อบจ. และชุมชนอื่นๆ (ทำร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)	๖๐ แห่ง	๓,๐๐๐,๐๐๐	- อบต.ในโครงการ พระดาบสสัญจร ปี ๒๕๕๕ จำนวน ๑๒ แห่ง - อบต.ที่เสนอเพิ่ม ๑๐ แห่ง - เทศบาล เสนอเพิ่ม ๓๐ แห่ง - ชุมชนอื่นๆ ที่เสนอขอองค์ความรู้
๒.๓ ประชุมวิชาการด้านการนำแนวพระราชดำริไปประยุกต์ใช้ (ทำร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)	๑ ครั้ง	๒,๐๐๐,๐๐๐	- นักวิชาการที่มีงานวิจัยหรือทำงานเกี่ยวข้องกับ การนำแนวพระราชดำริไปประยุกต์ใช้ - ภาคีสืบสานแนวพระราชดำริ ซึ่งมีองค์ความรู้แนวพระราชดำริด้านต่างๆ

วัตถุประสงค์	ผลผลิต
๑) เพื่อให้ข้อมูลถูกต้อง เป็นจริง และนำมาวิเคราะห์เสนออย่างเป็นระบบ ๒) เพื่อนำไปต่อยอดการพัฒนา	๑) ได้ชุดข้อมูลที่น่ามาเสนอให้เห็นผลการเปลี่ยนแปลง จากการพัฒนา
๑) เพื่อติดตามผลการพัฒนา และการนำองค์ความรู้ไปใช้ในพื้นที่ รวมถึงข้อเสนอแนะด้านต่างๆ	๑) รายงานสถานการณ์และการติดตามผลการพัฒนา เพื่อนำไปสู่การปรับแผนระยะต่อไป
๑) เพื่อเผยแพร่แนวพระราชดำริ สู่การปรับใช้ของชุมชนท้องถิ่น ๒) สร้างความรู้จากการประยุกต์ใช้	๑) เครือข่ายท้องถิ่นปิดทองหลังพระฯ ๒) เกิดเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ ๓) เกิดความรู้ใหม่จากการประยุกต์ใช้ของชุมชน
๑) เพื่อติดตามผลลัพธ์ที่ชาวบ้านในพื้นที่ได้รับ จากการนำองค์ความรู้ไปใช้แก้ปัญหา ได้อย่างยั่งยืน ๒) เพื่อสร้างความรู้จากการประยุกต์ใช้ในพื้นที่	๑) สรุปความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริงของชุมชน ๒) เกิด อปท.ต้นแบบที่นำแนวพระราชดำริไปประยุกต์ใช้สำเร็จ ๓) เกิดชุดความรู้พร้อมใช้ของ อปท.
๑) เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ และเพิ่มพูนความรู้แนวพระราชดำริ ในมิติต่างๆ ๒) เพื่อสร้างเครือข่ายนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ ที่สนับสนุนการเชื่อมโยงองค์ความรู้	๑) ได้ฐานข้อมูลนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญการนำ แนวพระราชดำริไปปฏิบัติในมิติต่างๆ ๒) ได้ชุดความรู้แนวพระราชดำริ ๖ มิติ ที่ผ่านการ verify โดยผู้เชี่ยวชาญทุกสาขา

แผนและงบประมาณประจำปี ๒๕๕๗ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ (ต่อ)

แผนงาน	งบประมาณ		กลุ่มเป้าหมาย
	หน่วย	บาท	
๒.๔ การบริการความรู้พร้อมใช้ บนหน้าเว็บไซต์ และส่งข้อความสั้น (SMS) ผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ DTAC (ร่วมกับมูลนิธิสำนึกรักบ้านเกิด)	๕๐ เรื่อง	-	เกษตรกรที่เป็นสมาชิก ๒๗๐,๐๐๐ ราย
๓. สนับสนุนการนำองค์ความรู้เข้าไปใช้ในสถาบันการศึกษา ๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท			
๓.๑ ทำความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา	๑๐ แห่ง	๕,๐๐๐,๐๐๐	- สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดพื้นที่ขยายผล ๑๐ แห่ง - สถาบันการศึกษาอื่นๆ - โครงการ SIFE - วิทยาลัยชุมชน
๓.๒ สนับสนุนทุนการทำวิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ และภาคินิพนธ์ ให้แก่นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ที่มีหัวข้อเรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ	๑๐๐ ทุน	๒,๐๐๐,๐๐๐	- สารนิพนธ์ และวิทยานิพนธ์ ๑๐๐ จำนวน ๑๐๐ เรื่อง - นำร่องที่ NIDA - สถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ในจังหวัดพื้นที่ขยายผล ๑๐ แห่ง
๓.๓ การทำสื่อการเรียนการสอน e-learning	๖ เรื่อง	๒,๐๐๐,๐๐๐	โรงเรียนในพื้นที่ต้นแบบ และขยายผล
๔. การสร้างฐานข้อมูลและคลังความรู้ ๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท			
๔.๑ ถอดความรู้จากครูภูมิปัญญา และศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ	๓๐ เรื่อง	๑,๐๐๐,๐๐๐	ครูภูมิปัญญา ๓๐ ราย - ครูภูมิปัญญาที่อยู่นอกพื้นที่ของโครงการ - ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติ - ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์	ผลผลิต
๑) เพื่อขยายผลแนวพระราชดำริให้ประชาชน ได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบ อาชีพและดำเนินชีวิต ๒) เพื่อขยายเครือข่ายสร้างความเข้าใจ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น	๑) ได้ชุดความรู้พร้อมใช้ สำหรับส่งให้มูลนิธิสำนักรักบ้านเกิด ๒) ได้เครือข่ายเพิ่มขึ้น
๑) เพื่อขยายเครือข่ายความเข้าใจ แนวพระราชดำริ สู่การปรับใช้ของนักเรียน นักศึกษา ๒) เพื่อให้อาจารย์ และนักศึกษา ได้มีโอกาส เรียนรู้ชุมชนที่นำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติ	๑) เกิดความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ ที่ทำหน้าที่ เป็น node ในการบริการเชื่อมโยงความรู้ และถอดบทเรียน การนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติ
๑) เพื่อเผยแพร่แนวพระราชดำริสู่การปรับใช้ ของนักศึกษา ๒) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แนวพระราชดำริ จากประสบการณ์จริงในภูมิสังคมต่างๆ	๑) ได้วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ และภาคินพนธ์ ที่มีเนื้อหาสาระ เกี่ยวกับการนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติ
๑) เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนแนวพระราชดำริ	๑) ได้สื่อสำหรับการเรียนการสอน
๑) รวบรวมข้อมูลสำหรับใส่ในระบบคลังความรู้ และบริการความรู้ ๒) จัดทำฐานข้อมูลครุภูมิปัญญาและผู้เชี่ยวชาญ แต่ละด้าน ๓) นำไปจัดทำชุดความรู้พร้อมใช้	๑) ได้ข้อมูลสำหรับนำขึ้นระบบจัดการความรู้ และเว็บไซต์ของสถาบันฯ รวมทั้งเป็นฐานข้อมูล สำหรับให้บริการความรู้ได้

แผนและงบประมาณประจำปี ๒๕๕๗ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ (ต่อ)

แผนงาน	งบประมาณ		กลุ่มเป้าหมาย
	หน่วย	บาท	
๔.๒ การเผยแพร่ฐานข้อมูลและองค์ความรู้ • ตลาดนัดความรู้ออนไลน์ • จัดระบบเผยแพร่ทางเว็บไซต์ • จัดพิมพ์เอกสารชุดความรู้พร้อมใช้	๓ รูปแบบ	๑,๕๐๐,๐๐๐	• ชุมชนในพื้นที่ต้นแบบ และพื้นที่ขยายผล • นักเรียน นักศึกษา • ชุมชนที่เป็นนักปฏิบัติจริง
๕. งานนวัตกรรม ๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท			
๕.๒ International conference (จัดร่วมกับภาควิชาสืบสานแนวพระราชดำริ)	๑ ครั้ง	๗,๐๐๐,๐๐๐	ผู้เข้าร่วมงานประมาณ ๑,๐๐๐ คน • บุคคล, องค์กร ทั้งในและต่างประเทศ ที่มีประสบการณ์การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง • ภาควิชาสืบสานแนวพระราชดำริ
๖. งานสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมเฉพาะกิจ ๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท			
๖.๑ กิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาข้อมูลและระบบรายงาน	๔ พื้นที่	๑,๐๐๐,๐๐๐	• พื้นที่ต้นแบบ • พื้นที่ขยายผล
๖.๒ กิจกรรมจัดการความรู้ เช่น เชื่อมโยงความรู้ ถอดความรู้ สรุปบทเรียน การศึกษาดูงาน อบรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	๔ ครั้ง	๒,๐๐๐,๐๐๐	• ชาวบ้าน อสพ.ครูภูมิปัญญา • ภาควิชาสืบสานแนวพระราชดำริ • หน่วยงานรัฐ ท้องถิ่น
๖.๓ กิจกรรมงานพัฒนากระบวนการทำงานร่วมกันบูรณาการตามแนวพระราชดำริ	๓ ครั้ง	๒,๐๐๐,๐๐๐	• องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น • หน่วยงานราชการ
๖.๔ สนับสนุนการนำโครงการไปปฏิบัติ และการติดตามความก้าวหน้างาน	๔ พื้นที่	๑,๐๐๐,๐๐๐	• พื้นที่ต้นแบบ • พื้นที่ขยายผล

วัตถุประสงค์	ผลผลิต
๑) เพื่อนำฐานข้อมูลและองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริที่มีการนำไปใช้แล้วสำเร็จมาเผยแพร่	๑) ได้เอกสาร และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่รวบรวมชุดความรู้พร้อมใช้สำหรับเผยแพร่ให้ผู้สนใจ
๑) เพื่อเผยแพร่ความรู้และประสบการณ์จากการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริที่ได้ผล ให้แก่นานาชาติ ๒) เพื่อเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์จากกรณีศึกษาในต่างประเทศ	๑) เกิดเครือข่ายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับนานาชาติ ๒) ยกกระดับความรู้ของชุมชนสู่ระดับนานาชาติ
๑) เพื่อจัดระบบข้อมูลสำหรับนำเสนอการรายงานผลและพัฒนาต่อยอดงานในพื้นที่	๑) ได้ระบบข้อมูลและการรายงานผลที่นำสู่การตัดสินใจพัฒนางาน
๑) เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และสกัดความรู้ใหม่จากการปฏิบัติจริง ๒) เพื่อขยายองค์ความรู้แนวพระราชดำริ	๑) เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๒) เกิดการขยายผลแนวพระราชดำริไปสู่การปฏิบัติจริง
๑) เพื่อสร้างเครือข่ายการทำงาน สืบสานแนวพระราชดำริและเชื่อมโยงแผนงานกับภาคี	๑) เกิดเครือข่ายการทำงานสืบสานแนวพระราชดำริ
๑) เพื่อให้เกิดผลการพัฒนา และปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น	๑) เกิดผลการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ในแผนงานและข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงงาน

แผนและงบประมาณประจำปี ๒๕๕๗ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ (ต่อ)

แผนงาน	งบประมาณ		กลุ่มเป้าหมาย
	หน่วย	บาท	
๖.๕ งานสนับสนุนยุทธศาสตร์ การพัฒนาประเทศ และนโยบายรัฐบาล	๕ พื้นที่	๓,๐๐๐,๐๐๐	- พื้นที่ต้นแบบ - พื้นที่ขยายผล - พื้นที่ตามนโยบายรัฐบาล
๗. ค่าใช้จ่ายสำหรับบริหารจัดการ		๕๐๐,๐๐๐	
รวมงบประมาณ		๕๐,๐๐๐,๐๐๐	
ด้านการส่งเสริมการพัฒนา			
๑. การส่งเสริมการแก้ไขปัญหาและพัฒนาในระดับพื้นที่ ๑๐๖,๙๐๐,๐๐๐ บาท			
๑.๑ โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบบูรณาการ การแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดน่าน ตามแนวพระราชดำริ ๑) การเสริมสร้างความพอเพียง และเพียงพอ - การแปรรูปเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร - การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน - การปรับปรุงดินให้เหมาะสมกับการเพาะปลูก - การปลูกพืชเศรษฐกิจ และพืชหลังนาแบบพอเพียง - การบริหารจัดการกองทุน ๒) การเตรียมการเพื่อสู่ความยั่งยืน - พัฒนาบุคลากรในพื้นที่ดำเนินงาน (การฝึกอบรม และการศึกษาดูงานเพิ่มเติม) - การเชื่อมโยงแผนชุมชนกับแผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานราชการปกติ - การปลูกป่าเศรษฐกิจและป่าใช้สอยระยะที่ ๒	๑๙ หมู่บ้าน ๑,๖๗๒ ครัวเรือน	๔๐,๕๐๐,๐๐๐	ชาวบ้านในพื้นที่ต้นแบบ ท้องถิ่น / ท้องที่ จังหวัด ภาคในพื้นที่

วัตถุประสงค์	ผลผลิต
๑) เพื่อนำองค์ความรู้จากการทำงานตามแนวทางของปิดทองหลังพระฯ ขยายผลให้หน่วยงานในภาคส่วนต่างๆ นำไปประยุกต์ใช้	๑) เกิดการรับรู้และนำแนวทางปิดทองหลังพระฯสู่การปฏิบัติในพื้นที่ที่หลากหลาย สอดคล้องนโยบายรัฐบาล
๑.) พัฒนาให้ชาวบ้านมีรายได้สม่ำเสมอ ชีวิตพอสบายขึ้น และใช้หนี้หมด	๑.) ผลผลิตของพื้นที่ที่มีมาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด
๒.) เป็นต้นแบบสำหรับการเรียนรู้ในการพัฒนาตามแนวพระราชดำริที่ครบวงจร	๒.) เกิดกองทุนการพัฒนาที่บริหารจัดการเองโดยชาวบ้าน
๑) เตรียมการรองรับขั้นการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถพึ่งพาตนเองได้	๑) เกิดพื้นที่ปลูกป่าเศรษฐกิจและป่าใช้สอยจำนวน ๑๖,๐๐๐ ไร่ ที่เหลือจากการทำไร่หมุนเวียน

แผนและงบประมาณประจำปี ๒๕๕๓ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ (ต่อ)

แผนงาน	งบประมาณ		กลุ่มเป้าหมาย
	หน่วย	บาท	
๓.) ค่าใช้จ่ายบริหารจัดการในพื้นที่ จ.น่าน - เงินเดือน / ค่าจ้าง - ค่าสาธารณูปโภค สาธารณูปการ - ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม / แสดงนิทรรศการ ๑.๒ โครงการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน อ่างเก็บน้ำห้วยคล้ายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๑) การเสริมสร้างความพอเพียง และเพียงพอ - การพัฒนาด้านการเกษตรแบบผสมผสาน การปลูกพืชหลังนา และการปศุสัตว์ ในรูปแบบของฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ - การพัฒนามาตรฐานของผลิตภัณฑ์ที่ตรงตามความต้องการตลาด - การปรับปรุงและพัฒนาระบบน้ำ ๒) ค่าใช้จ่ายบริหารจัดการในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี - เงินเดือน ค่าเช่า ค่าสาธารณูปโภค อุปกรณ์ ๑.๓ พื้นที่ต้นแบบบูรณาการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ ๑) กระบวนการเข้าใจ เข้าถึง และการจัดทำแผนพัฒนาชนบทฯ ๒) การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการและเชื่อมโยงการทำงานของพื้นที่ต้นแบบ และค่าบริหารจัดการในศูนย์ปฏิบัติการ ๓) การสนับสนุนการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนของพื้นที่ ๔) การสนับสนุนกิจกรรมเชิงพื้นที่ ๖ มิติ	๑๕๒ ครั้วเรือน	๙,๔๐๐,๐๐๐	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการพื้นที่ จ.น่าน ภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ชุมชน ท้องถิ่น / ท้องที่ จังหวัด ภาคีสืบสานแนวพระราชดำริ
	๒ พื้นที่	๕๙,๐๐๐,๐๐๐	ชุมชน ท้องถิ่น / ท้องที่ จังหวัด หน่วยงานสืบสานแนวพระราชดำริ

วัตถุประสงค์	ผลผลิต
๑.) เพื่อมีระบบสนับสนุนการทำงานของพื้นที่ต้นแบบ ๑) เพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายในครัวเรือน เน้นการปลูกพืชที่บริโภคในชีวิตประจำวัน และมีรายได้ตลอดปี ๒.) พัฒนาคุณภาพผลผลิตเป็นที่ยอมรับ สามารถแข่งขันในตลาดได้ ๓.) ให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพ ๔.) เป็นพื้นที่ต้นแบบการเรียนรู้ ในการบริหารจัดการน้ำ และการสร้างรายได้ด้านเกษตรแก่ครัวเรือนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑.) เกิดการสนับสนุนการทำงานของพื้นที่ต้นแบบที่มีประสิทธิภาพ ๑.) ชาวบ้านลดภาระรายจ่ายจากการซื้อสินค้าเพื่อบริโภค และมีรายได้เพิ่มขึ้น ๒.) ลดอัตราการเดินทางออกนอกพื้นที่ เพื่อทำงานทำในเมือง

แผนและงบประมาณประจำปี ๒๕๕๙ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ (ต่อ)

แผนงาน	งบประมาณ		กลุ่มเป้าหมาย
	หน่วย	บาท	
๒. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาชนบทเชิงพื้นที่ประยุกต์ตามพระราชดำริ ๒๘,๑๐๐.๐๐๐ บาท			
๒.๑ การสร้างความเข้าใจ เข้าถึง และการจัดทำแผนพัฒนาชนบทเชิงพื้นที่ประยุกต์ตามพระราชดำริ ๗ ขั้นตอน ได้แก่ ๑) การทำความเข้าใจ ๒) การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่ในทุกมิติ ๓) การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน ๔) จัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาชุมชน ๕) ทำแผนชีวิตชุมชน ๖) บูรณาการแผนหน่วยงานและแผนชีวิตชุมชน ๗) จัดทำแผนพัฒนาชนบทเชิงพื้นที่ประยุกต์ตามพระราชดำริ	๓๕ หมู่บ้าน	๑๐,๕๐๐,๐๐๐	ชุมชน ท้องถิ่น / ท้องที่ จังหวัด ภาคีสืบสานแนวพระราชดำริ ชุมชนรอบๆ พื้นที่ขยายผล
๒.๒ การสนับสนุนทุนกิจกรรมการพัฒนาแบบบูรณาการ (กิจกรรมการแก้ปัญหาในระยะเร่งด่วนของหมู่บ้าน Quick Win)	๓๕ หมู่บ้าน	๑๐,๖๐๐๐,๐๐๐	ชุมชน / ท้องถิ่น / ท้องที่ / จังหวัด / ภาคีสืบสานแนวพระราชดำริ
๒.๓ การพัฒนาอาสาสมัครพัฒนาหมู่บ้าน	๓๕ หมู่บ้าน	๗,๐๐๐,๐๐๐	
๓ การส่งเสริมการเรียนรู้ในพื้นที่สืบสานแนวพระราชดำริ ๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท			
๓.๑ พื้นที่ต้นแบบและขยายพื้นที่ปิดทองหลังพระฯ ๓.๒ พื้นที่สืบสานแนวพระราชดำริ		๘,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา เอกชน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อมวลชน
รวมงบประมาณ		๑๔๓,๐๐๐,๐๐๐	

วัตถุประสงค์	ผลผลิต
๑) ชาวบ้านมีความเข้าใจในข้อมูลที่เป็นจริงของหมู่บ้าน ปัญหาและความต้องการของตนในทุกมิติ ๒) ชาวบ้านมีองค์ความรู้และพร้อมที่จะลุกขึ้นมาทำงานด้วยตนเองทุกกระบวนการ (เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา) ๓) การทำงานร่วมกันระหว่างชาวบ้านและข้าราชการอย่างบูรณาการ ๔) การขยายผลการพัฒนาสืบสานแนวพระราชดำริสู่พื้นที่ชุมชนครอบคลุมทั้งจังหวัด	๑) เกิดแผนพัฒนาชนบทเชิงพื้นที่ที่เป็นการบูรณาการทำงานทุกภาคส่วน และสอดคล้องกับหลักการองค์ความรู้ ๖ มิติ ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด และผลลัพธ์วัดผลที่ชาวบ้านได้อะไรจากกิจกรรมการพัฒนา ๒) ข้าราชการและชาวบ้านได้รับความรู้เชิงกระบวนการ และสามารถถ่ายทอดต่อการขยายผลได้
๑) สร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการสืบสานแนวพระราชดำริต่อกลุ่มเป้าหมาย	๑) กลุ่มการขยายผลสู่พื้นที่ชุมชนอื่นๆ

แผนและงบประมาณประจำปี ๒๕๕๗ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ (ต่อ)

แผนงาน	งบประมาณ		กลุ่มเป้าหมาย	
	หน่วย	บาท		
ด้านการสื่อสารสาธารณะและภาคีสัมพันธ์				
๑. งานเผยแพร่กิจกรรมพัฒนาตามแนวพระราชดำริของมูลนิธิและสถาบันฯ (เผยแพร่) ๑๐,๕๐๐,๐๐๐ บาท				
- งานส่งเสริมการพัฒนา (กิจกรรมปิดทองหลังพระฯ ต่างๆ ภายในพื้นที่ต้นแบบและขยายผล)	๑ ครั้ง	๕๐๐,๐๐๐	กรม. สำนักงานประมาณ กรรมาธิการงบประมาณฯ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน สื่อมวลชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคีเครือข่าย สถาบันการศึกษา ผู้นำเยาวชนเยาวชนคนรุ่นใหม่ ประชาชนทั่วไป	
- งานจัดการความรู้ (องค์ความรู้ปิดทองใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น)	๓ ครั้ง	๑๐,๐๐๐,๐๐๐		
- ดำเนินงานร่วมกับสื่อมวลชน และภาคีเครือข่ายปิดทอง				
- เชื่อมโยงและขับเคลื่อนผ่านกลุ่มเยาวชน คนรุ่นใหม่				
๑.๑ จัดกิจกรรมพบปะและแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ระหว่างผู้บริหาร และสื่อมวลชน ๒๕๕๗				
(press conference)				
๑.๒ การเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ เช่น ทีวี วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร สื่อมวลชนเดียว Social Media เป็นต้น				
๒. งานผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ (งานผลิต) ๓๐,๑๐๐,๐๐๐ บาท				
๒.๑ จัดหมายข่าวปิดทองรายเดือน	๑๒ ครั้ง	๓,๖๐๐,๐๐๐		หน่วยงานภาครัฐ เอกชน เยาวชน สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคีเครือข่าย ประชาชนทั่วไป
๒.๒ งานผลิตวีดิทัศน์				
๒.๒.๑ หนังสือ "เรื่องเล่าของชุมชน"		๕,๐๐๐,๐๐๐		
๒.๒.๒ คลิปองค์ความรู้ปิดทอง		๒,๕๐๐,๐๐๐		
๒.๓ สารคดีปิดทองหลังพระ (เรื่องวิถีชีวิต)	๑ ครั้ง	๖,๐๐๐,๐๐๐		
๒.๔ Spot ปิดทองหลังพระฯ				
๒.๔.๑ spot โทรทัศน์	๑๐ เรื่อง	๓,๐๐๐,๐๐๐		
๒.๔.๑ spot วิทยุ	๔ ครั้ง	๕๐๐,๐๐๐		
๒.๕ คลังข้อมูลสำหรับสื่อมวลชน		๑,๐๐๐,๐๐๐		
๒.๖ รายงานประจำปี ๒๕๕๖		๑,๐๐๐,๐๐๐		

วัตถุประสงค์	ผลผลิต
๑) กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบผลการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ (กิจกรรมปิดทองหลังพระฯ) ของมูลนิธิและสถาบัน ๒) กลุ่มเป้าหมายนำกิจกรรมและองค์ความรู้ปิดทองหลังพระไปปรับใช้พัฒนาต่อยอดในพื้นที่ท้องถิ่นได้ ๓) กลุ่มเป้าหมายเกิดความศรัทธาในแนวทางแก้ไขปัญาและพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ๔) เกิดการรับรู้การดำเนินงานปิดทองหลังพระในพื้นที่ขยายผลและพื้นที่อื่นๆ	๑) สถาบันฯเป็นองค์กรขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยขยายผลแนวพระราชดำริให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง ๒) กิจกรรมและองค์ความรู้ปิดทองหลังพระ เป็นทางเลือกใหม่ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ๓) เกิดพื้นที่ดำเนินงานปิดทองหลังพระฯ กระจายตัวเพิ่มขึ้นทั่วประเทศ ๔) แนวพระราชดำริเป็นแนวทางหลักในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศ
เพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนการเผยแพร่กิจกรรมการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของมูลนิธิและสถาบันฯ องค์ความรู้ปิดทองหลังพระฯ ข่าวสารและกิจกรรมความร่วมมือระหว่างภาคีปิดทองหลังพระฯ ไปยังแต่ละกลุ่มเป้าหมาย โดยปรับเปลี่ยนตามพฤติกรรมการรับสื่อของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย (telemate)	๑) เกิดสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพในการเผยแพร่กิจกรรมการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของมูลนิธิและสถาบันฯ องค์ความรู้ ข่าวสาร และกิจกรรมของมูลนิธิและภาคีปิดทองหลังพระฯ ไปยังแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ๒) มูลนิธิและสถาบันฯ เป็นที่รู้จักกว้างขวางมากขึ้น

แผนและงบประมาณประจำปี ๒๕๕๗ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ (ต่อ)

แผนงาน	งบประมาณ		กลุ่มเป้าหมาย
	หน่วย	บาท	
๒๗. งานสื่อประชาสัมพันธ์อื่นๆ ๒.๗.๑ เอกสารแนะนำปิดทองหลังพระ ๒.๗.๒ นิทรรศการปิดทองเคลื่อนที่ ๒.๗.๓ ทำหนังสือสรุปผลการดำเนินงาน พื้นที่ปิดทอง ๒.๗.๔ สมุดบันทึก ของขวัญ ร่วย เสื้อ ถุงผ้า และอื่นๆ ๒.๘ งานพัฒนาและบริหารจัดการเว็บไซต์ฯ	๑ โครงการ	๑,๐๐๐,๐๐๐ ๗๐๐,๐๐๐ ๓,๐๐๐,๐๐๐ ๒,๓๐๐,๐๐๐ ๕๐๐,๐๐๐	
๓. สื่อมวลชนสัมพันธ์ ๗,๖๐๐,๐๐๐ บาท			
๓.๑ จัดกิจกรรมพบปะและแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น (press meeting) ๓.๒ นำสื่อมวลชนเดินทางลงพื้นที่ดำเนินการ ปิดทองหลังพระ (press tour) ๓.๓ เดินทางเข้าพบสื่อมวลชนในโอกาสพิเศษ ๓.๔ นำสื่อมวลชนศึกษาดูงานโครงการ พระราชดำริอื่นๆ ๓.๕ กิจกรรมร่วมกับชมรมสื่อมวลชน	๓ ครั้ง ๖ ครั้ง ๑๕ ครั้ง ๓ ครั้ง ๓ ครั้ง	๖๐๐,๐๐๐ ๒,๐๐๐,๐๐๐ ๓,๐๐๐,๐๐๐ ๑,๐๐๐,๐๐๐ ๑,๐๐๐,๐๐๐	กรมประชาสัมพันธ์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เคเบิลทีวี สมาคมผู้สื่อข่าวส่วนกลาง
๔. งานในพื้นที่ดำเนินการปิดทองหลังพระฯ ๖,๒๐๐,๐๐๐ บาท			
๔.๑ การแถลงข่าวในพื้นที่ สรุปการดำเนินงาน ในพื้นที่ (press conference) ๔.๒ เดินทางเข้าพบแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สื่อมวลชนท้องถิ่น (press visit) (๕๐,๐๐๐ บาท/ครั้ง) ๔.๓ การสนับสนุนสื่อท้องถิ่นให้มีส่วนร่วม ในการเผยแพร่การดำเนินงาน ปิดทองหลังพระฯ ในพื้นที่	๔ ครั้ง ๔ ครั้ง	๑,๐๐๐,๐๐๐ ๒๐๐,๐๐๐ ๕,๐๐๐,๐๐๐	ประชาสัมพันธ์จังหวัด สื่อมวลชนท้องถิ่น (วิทยุชุมชน เคเบิลทีวี หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น) หน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน สถาบันการศึกษา ประชาชนทั่วไป

วัตถุประสงค์	ผลผลิต
๑) สื่อมวลชนมีความเข้าใจการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริของมูลนิธิและสถาบันฯ ๒) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้สื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศตามแนวพระราชดำริ	๑) สื่อมวลชนเป็นสื่อกลางเผยแพร่แนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ๒) เกิดความร่วมมือระหว่างสื่อมวลชนทุกแขนงในการช่วยเผยแพร่กิจกรรมการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของมูลนิธิและสถาบันฯ ๓) องค์ความรู้และแนวทางพัฒนาตามแนวพระราชดำริกระจายสู่ทุกชุมชนทั่วประเทศ
๑) เพื่อประชาสัมพันธ์ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากพัฒนาตามพระราชดำริ และการดำเนินงานปิดทองหลังพระฯ ที่เกี่ยวข้อง ๒) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาสัมพันธ์จังหวัด สื่อมวลชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกับมูลนิธิและสถาบันฯ ๓) สื่อมวลชนท้องถิ่นมีความศรัทธาในการดำเนินงานของสถาบันฯ และประชาสัมพันธ์งานปิดทองหลังพระฯ อย่างต่อเนื่อง	๑) ผลสำเร็จงานปิดทองหลังพระฯที่เกิดขึ้นตามแนวพระราชดำริเป็นที่รู้จักและศรัทธาในเชิงกว้าง ๒) พื้นที่ดำเนินงานปิดทองหลังพระฯ เป็นที่ศึกษาดูงานของชุมชน สถาบันการศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓) ประชาชนในพื้นที่เป้าหมายเกิดความตื่นตัวในการเข้าร่วมกับปิดทองหลังพระฯ ๔) เกิดโครงการขยายผลปิดทองหลังพระฯ ในพื้นที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

แผนและงบประมาณประจำปี ๒๕๕๙ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ (ต่อ)

แผนงาน	งบประมาณ		กลุ่มเป้าหมาย
	หน่วย	บาท	
๕. ภาคีสัมพันธ์ (ภาคีเครือข่ายปิดทองหลังพระ) ๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท			
๕.๑ กิจกรรมร่วมกับภาคีปิดทองหลังพระฯ	๖ ครั้ง	๕,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานสืบสานแนวพระราชดำริ
๕.๒ การดำเนินงานในพื้นที่ปฏิบัติการปิดทองหลังพระฯ	๑๐ ครั้ง	๒,๐๐๐,๐๐๐	สถาบันการศึกษา สถาบันเยาวชน
๕.๓ จัดกิจกรรมพบปะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและกลุ่มบริษัทธุรกิจเพื่อสังคม (กลุ่มย่อย)	๔ ครั้ง	๑,๐๐๐,๐๐๐	หน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สมาคมบริษัทจดทะเบียน CSR Club บริษัทเอกชน
6. งานประเมินผลทัศนคติและการรับรู้ก่อน ระหว่างและหลังการดำเนินโครงการ ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท			
เพชรบุรี (ระหว่างดำเนินโครงการ) เชียงราย (ระหว่างดำเนินโครงการ)	๒ ครั้ง	๔,๐๐๐,๐๐๐	ชุมชน ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่/ โครงการดำเนินงานปิดทองหลังพระฯ สื่อมวลชนส่วนกลางและท้องถิ่น หน่วยงานภาคีปิดทองหลังพระฯ หน่วยงานสืบสานแนวพระราชดำริ สถาบันการศึกษา ตลาดหลักทรัพย์ฯ สมาคมบริษัทจดทะเบียน CSR Club กรรมการมูลนิธิ/สถาบันฯ/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ
7. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		๓,๖๐๐,๐๐๐	
รวมงบประมาณ		๑๖,๐๐๐,๐๐๐	

วัตถุประสงค์	ผลผลิต
๑) เพื่อสร้างกระบวนการบูรณาการร่วมกันระหว่างมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ และกลุ่มเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ ๒) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินงานปิดทองหลังพระฯ โดยความร่วมมือของท้องถิ่น/ชุมชน	๑) ภาควิชาเครือข่ายปิดทองหลัง เกิดความศรัทธาในการนำแนวทางพัฒนาตามพระแนวพระราชดำริไปปรับใช้ในการดำเนินงานของหน่วยงาน ๒) เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาควิชาเครือข่ายปิดทองหลังพระฯ ๓) เกิดการโครงการขยายผลปิดทองหลังพระฯ ในพื้นที่ดำเนินการ
ประเมินผลการรับรู้และพึงพอใจจากกลุ่มเป้าหมายเพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานมูลนิธิปิดทองหลังพระ โดยมีเป้าหมายให้เกิดความรับรู้และพึงพอใจเกินร้อยละ ๗๕	๑) มูลนิธิและสถาบันฯ รับทราบความพึงพอใจและประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานขององค์กร ๒) มูลนิธิและสถาบันฯ มีแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นและใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานปิดทองหลังพระฯ โดยนำเสนอต่อคณะกรรมการมูลนิธิและสถาบันฯ ต่อไป

แผนและงบประมาณประจำปี ๒๕๕๗ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ (ต่อ)

แผนงาน	งบประมาณ		กลุ่มเป้าหมาย
	หน่วย	บาท	
ด้านบริหารสำนักงาน			
๑. บุคลากร เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน ค่าบริการวิชาชีพและการพัฒนา บุคลากร		๑๙,๕๐๐,๐๐๐	เจ้าหน้าที่ ลูกจ้างโครงการ ลูกจ้างชั่วคราว ที่ปรึกษา
๒. ค่าใช้จ่ายสำนักงาน ค่าเช่าพื้นที่ สำนักงาน / ค่าตกแต่งสำนักงาน / ค่าครุภัณฑ์ / ค่าอุปกรณ์ / ค่าซ่อมแซม บำรุงรักษา / ค่าระบบเครือข่าย คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต / ค่าสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ โทรศัพท์) / วัสดุสิ้นเปลือง / ค่าใช้จ่ายเดินทาง และค่าพาหนะ		๑๗,๕๐๐,๐๐๐	เจ้าหน้าที่ ลูกจ้าง กรรมการ ที่ปรึกษา ภาควิชา ผู้ใช้บริการสำนักงาน บุคคลทั่วไป หน่วยงานที่ติดต่อประสานงาน
๓ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ		๑๐๐,๐๐๐	เจ้าหน้าที่ ลูกจ้าง กรรมการ ภาควิชา หน่วยงานที่ติดต่อประสานงาน
รวมงบประมาณ		๓๗,๐๐๐,๐๐๐	

วัตถุประสงค์	ผลผลิต
๑) เพื่อเพิ่มศักยภาพบุคลากรให้สอดคล้องกับการพัฒนาองค์กร ๒) เพื่อเพิ่มขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่	๑) บุคลากรมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและมีระเบียบวินัย ๒) บุคลากรมีการพัฒนา ๓) สถาบันฯ ได้รับการบริการที่ดี
๑) เพื่อความคล่องตัว รวดเร็วในการปฏิบัติงาน ๒) เพื่อปรับปรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และโทรศัพท์ ให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ๓) เพื่อสนับสนุนภารกิจงานของสถาบันฯ	๑) องค์กรมีระบบและวัสดุอุปกรณ์ที่พร้อมและพอเพียงต่อการใช้งาน ๒) มีระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ตของสถาบันฯ เป็นเครื่องมือสื่อสารสารสนเทศ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร ได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง
๑) เพื่อความสะดวกและปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	๑) มีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน

ภาคผนวก

- โครงสร้างของสถาบัน
- รายชื่อคณะอนุกรรมการธุรกิจเพื่อสังคม (CSR)
- รายชื่อคณะอนุกรรมการบูรณาการปิดทองหลังพระ:
สืบสานแนวพระราชดำริ

โครงสร้างของสถาบัน

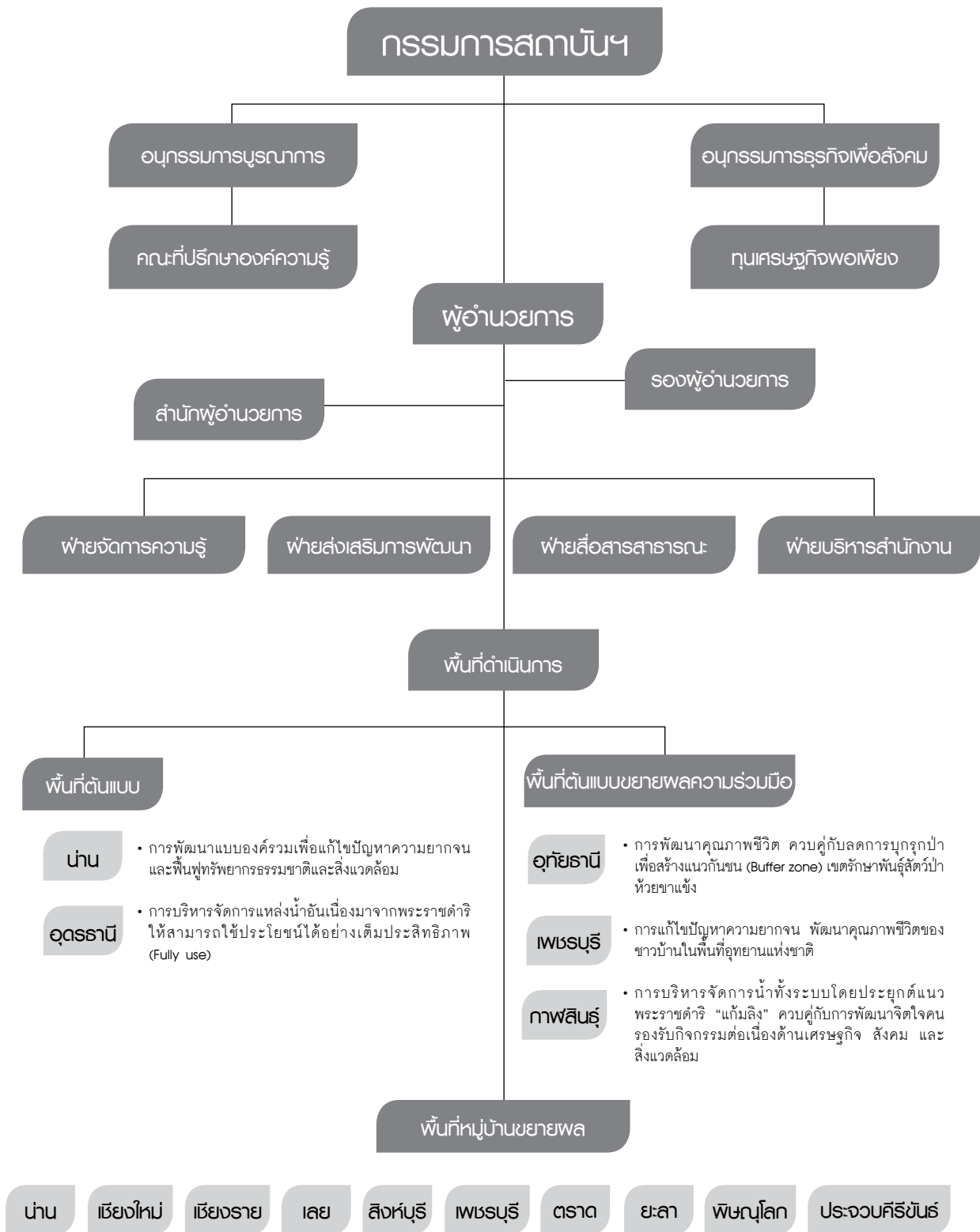
ในการประชุมคณะกรรมการมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๓ วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๓ เห็นควรให้แบ่งกลุ่มภารกิจการทำงานของสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ ออกเป็นดังนี้

- ภารกิจหลัก คือ กลุ่มภารกิจจัดการความรู้ กับกลุ่มภารกิจส่งเสริมการพัฒนา
- ภารกิจสนับสนุน คือ กลุ่มภารกิจสื่อสารสาธารณะ กับงานบริหารสำนักงาน
- สำนักผู้อำนวยการ ดำเนินงานด้านยุทธศาสตร์คู่ขนานไปกับคณะกรรมการและหรืออนุกรรมการ
- สำหรับกลุ่มภารกิจภาคีเครือข่ายนั้น ด้วยเหตุที่เป็นงานสำคัญ จึงเห็นควรให้กระจายอยู่ในทุกกลุ่มภารกิจ ไม่ต้องตั้งเป็นกลุ่มภารกิจเฉพาะ

ในการประชุมคณะกรรมการมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๕๓ วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ เห็นชอบโครงสร้างสถาบันฯ ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการสถาบันฯ คณะที่ปรึกษา ด้านองค์ความรู้ ผู้อำนวยการสถาบันฯ รองผู้อำนวยการสถาบันฯ ๑ ตำแหน่ง สำนักผู้อำนวยการ และกลุ่มภารกิจ ๒ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มภารกิจที่ประกอบด้วยฝ่ายจัดการความรู้และฝ่ายส่งเสริมการพัฒนา และกลุ่มภารกิจที่ ๒ ที่ประกอบด้วยฝ่ายสื่อสารสาธารณะ

โครงสร้างสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ: สืบสานแนวพระราชดำริ

รายชื่อคณะกรรมการธุรกิจเพื่อสังคม (CSR)

ในการประชุมคณะกรรมการสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๓ วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการธุรกิจเพื่อสังคม (CSR) ดังมีรายนามต่อไปนี้

๑. นายจิรายุ	อิศรางกูร ณ อยุธยา	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายการันต์	ศุภกิจวิเลขการ	รองประธานอนุกรรมการ
๓. นายวิโรไท	สันติประภพ	อนุกรรมการ
๔. นายพยุงค์ศักดิ์	ชาติสุทธิผล	อนุกรรมการ
๕. นายธวัชชัย	ยงกิตติกุล	อนุกรรมการ
๖. นายดุสิต	นันทะนาคร	อนุกรรมการ
๗. นายวัฒนา	โอภาณนท้อมตะ	อนุกรรมการ
๘. นายพีระพงษ์	กลั่นละออ	อนุกรรมการ
๙. นายสุขสรวงศ์	กันตะบุตร	อนุกรรมการ
๑๐. นายนิคม	พิศลยบุตร	อนุกรรมการ
๑๑. นางปัทมา	เพชรเรียง	เลขานุการอนุกรรมการ
๑๒. นางพิมพ์ใจ	ยุทธบรรดล	ผู้ช่วยเลขานุการอนุกรรมการ

โดยมีอำนาจหน้าที่

- กำหนดนโยบายและวางกรอบการดำเนินงานด้านกิจกรรมเพื่อสังคม ของสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ
- กำหนดนโยบายในการทำงานและประสานไปยังเครือข่าย ตลอดจนการขยายผลการดำเนินงานในด้านกิจกรรมเพื่อสังคม ของสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ
- พิจารณาและนำเสนองบประมาณสำหรับโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ด้านกิจกรรมเพื่อสังคม (CSR) ต่อคณะกรรมการสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ
- ปฏิบัติการกิจอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริมอบหมาย

รายชื่อคณะอนุกรรมการบูรณาการปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

เพื่อให้การดำเนินงานในพื้นที่ขยายผล ๑๐ จังหวัด ๑๘ หมู่บ้าน ได้มีการบูรณาการจากทุกภาคส่วน คณะกรรมการสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๔ อนุมัติให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการบูรณาการปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ เพื่อทำหน้าที่ขยายผลพื้นที่ปิดทองหลังพระฯ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. หม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล	ประธานอนุกรรมการ
เลขาธิการมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ	
๒. นายพระนาย สุวรรณรัฐ	อนุกรรมการ
รองปลัดกระทรวงมหาดไทย	
๓. นายศุภชัย บานพับทอง	อนุกรรมการ
รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
๔. นายสุรพล ปัตตานี	อนุกรรมการ
รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
๕. หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์	อนุกรรมการ
รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.)	
๖. นายระพีพันธุ์ สริวัฒน์	อนุกรรมการ
หัวหน้าผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี	
๗. นายลลิต ถนอมสิงห์	อนุกรรมการ
ผู้ช่วยเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา	
๘. นายพิพัฒน์ เลิศกิตติสุข	อนุกรรมการ
ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ
สืบสานแนวพระราชดำริ	
๑๐. ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม	อนุกรรมการและเลขานุการ
ปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ	

โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑. เพื่อบูรณาการการทำงานทุกขั้นตอนตามภารกิจและความรับผิดชอบในการสนองแนวพระราชดำริ อย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน นำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

๒. เพื่อดำเนินการตามแนวพระราชดำริไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่หมู่บ้านตามลักษณะภูมิสังคม สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนให้พึ่งพาตนเองได้ ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓. เพื่อสร้างเครือข่ายบุคลากรในการสืบสานแนวพระราชดำริ จากหน่วยงานภาครัฐ มูลนิธิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา ภาคเอกชนและครุภูมิปัญญาในชุมชน

๔. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาชนบทเชิงพื้นที่ (Area based) ตามแนวพระราชดำริ เพื่อให้จังหวัดสามารถบูรณาการแผนงานและงบประมาณจากส่วนราชการ (Function) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

๕. ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ มอบหมาย

